

СЛУЖБЕН ВЕСНИК НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

„Службен весник на Република
Македонија“ излегува по потреба.
Рок за рекламации 15 дена.

Четврток, 27 април 1995
Скопје
Број 23

Аконтацијата за 1995 година изнесува
5.000 денари. Овој број чини 300
денари. Жиро сметка 40100-603-12498

514.

Врз основа на член 75 ставови 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

УКАЗ ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА СТАНДАРДИЗАЦИЈА

Се прогласува Законот за стандардизација, што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 19 април 1995 година.

Број 08-1623/1
19 април 1995 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Киро Глигоров, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Стојан Андов, с.р.

ЗАКОН ЗА СТАНДАРДИЗАЦИЈА

I. ОСНОВНИ ОДРЕДБИ

Член 1

Со овој закон се уредува системот на стандардизацијата на производите, стоките и услугите во Република Македонија, кој го опфаќа донесувањето и применувањето на стандардите и прописите предвидени со овој закон, на мерките за обезбедување на техничка и конструкциона сигурност и квалитетот на производите, стоките и услугите и надзорот над нивното спроведување.

Стандардите и прописите предвидени со овој закон се донесуваат и применуваат заради создавање на техничко-технолошка основа за:

- 1) развој на пазарот и отстранување на пречките во прометот на стоки и услуги со странство;
- 2) типизација и унификација на производите, стоките и услугите и рационално користење на природните блага и на енергијата;
- 3) обезбедување заштита и унапредување на животната средина и на природата и здравјето на луѓето;
- 4) јакнење на одбраната и безбедноста на Република Македонија;
- 5) развој и унапредување на производството и прометот на стоки, изведувачето на работи, вршењето на услуги, утврдувањето и обезбедувањето на квалитетот и техничката и конструкционата сигурност на објектите, постројките, уредите, опремата и на други средства за работа;
- 6) заштита и известност на потрошувачите во поглед на квалитетот на производите, стоките и услугите;
- 7) обработка, точно и разбирливо соопштување и пренесување на информациите и

8) вклучување во меѓународната економска соработка.

Како основа за изработка на стандардите и прописите предвидени со овој закон ќе се користат меѓународните стандарди.

Член 2

За вршење на работите од областа на стандардизацијата се основа Завод за стандардизација и метрологија како орган во состав на Министерството за стопанство.

Заводот има својство на правно лице.

Со Заводот раководи директор.

Заводот ги врши работите определени со овој закон и други закони и прописи.

Член 3

Како производи, односно стоки, во смисла на овој закон, се сметаат: сировините, полупроизводите, склоповите и готовите индустриски и занаетчиски производи; земјоделските и прехранбените производи, безалкохолните и алкохолните пијалоци, адитивите, семето и сдниот материјал на земјоделски и шумски растенија, објектите, постројките, уредите, опремата и други средства за работа.

Како услуги, во смисла на овој закон, се сметаат услугите, односно определени работи што ги вршат претпријатијата и другите правни и физички лица.

Како определени работи, во смисла на став 2 од овој член, се подразбираат особено: работните постапки при монтажа, техничка заштита, одржување, поправки, преправки и техничка контрола, работните постапки во градежништвото, рударството, земјоделството, сообраќајот, врските и телекомуникациите, како и работите што се изведуваат заради заштита и унапредување на животната средина и рационално користење на природните блага и енергијата.

Член 4

Под стандард, во смисла на овој закон, се подразбира акт што го утврдил министерот за стопанство, што ги содржи сите или некои од следниве елементи: техничко-технолошките и други барања поврзани со нив, условите и правилата со кои се дефинираат производите, стоките и услугите, работните постапки и процесите во производството на производи, во изведувачето на работи, односно вршењето на услуги, постапките, начинот и методите за испитување на производите, односно на карактеристиките и квалитетот на стоките и услугите, еднообразните термини, дефиниции, симболи, ознаки, знаци, кодови, шифри, големини и единици.

Член 5

Заради обезбедување на техничка и конструкциона сигурност на објектите, постројките, уредите, опремата и на други средства за работа, во согласност со одредбите на овој закон, се пропишуваат техничките нормативи во областа на индустријата, енергетиката, рударството, градежништвото, земјоделството, сообраќајот, врските и телекомуникациите.

Под технички нормативи, во смисла на овој закон, се подразбираат параметри што ги опфаќаат техничко-технолошките услови, барањата и правилата од чие применување зависи техничката и конструкционата сигурност на објектите и постројките, уредите, опремата и други средства за работа, како и сигурноста при изведувањето на работите.

Член 6

Постројките, уредите, опремата и други средства за работа во објектите и просториите загрозуени со експлозивни и запаливи смеси на гасови, пареа и прав, со штетни зрачења или со други слични опасности, како и материјал, делови и склопови за нивна изработка, во согласност со одредбите на овој закон и на прописите донесени врз основа на овој закон, подлежат на технички надзор во производството, прометот и употребата.

Член 7

Заради постигнување на потребното ниво на квалитет на производите, стоките и услугите се пропишуваат, во согласност со одредбите на овој закон, нормите на квалитетот, техничките услови и барањата за постигнување, проверување и зачувување на квалитетот, постапките за обезбедување квалитет на производите, стоките и услугите и постапките и начинот на атестирање на производите.

Под норми на квалитет, во смисла на овој закон се подразбираат карактеристиките на квалитетот на производите, стоките и услугите што се дефинирани со пропишани својства, состојки, вредности и постапки.

Член 8

Под атестирање, во смисла на овој закон, се подразбира атестирање на производи, оценување и признавање на системот на квалитетот на производителот, односно на испорачувачот, оценување на способноста на лабораториите за вршење испитувања и оспособување на кадрите за оценување и проверување на системот на квалитетот на производителот, односно на испорачувачот.

Под декларација за сообразноста на производите, во смисла на овој закон, се подразбира изјавата на производителот, врз сопствена одговорност, дека производите што не се опфатени во системот на атестирање се сообразни со определени македонски стандарди, технички спецификации и со прописите донесени врз основа на овој закон.

Член 9

Заради сигурност на резултатите од испитувањата, докажување на квалитетот на производите и признавање на резултатите од испитувањето во прометот на стоки и услуги со странство, во согласност со одредбите на овој закон, се пропишуваат условите што во поглед на техничката опременост, стручните кадри и други услови, мораат да ги исполнуваат претпријатијата и другите правни лица, односно другите стручни институции што вршат соодветна дејност.

Министерот за стопанство ги пропишува условите од став 1 на овој член.

Член 10

Производите за кои е тоа определено со пропис донесен врз основа на овој закон мораат да бидат снабдени со пропишаните исправи, техничко упатство или со упатство за употреба на производот, со пропишаните ознаки, податоци и декларација, и мораат да бидат спакувани на пропишан начин.

Исправите од став 1 на овој член и техничкото упатство, односно упатството за употреба на производот за домашен пазар мораат да бидат напишани на македонски јазик и неговото кирилско писмо.

Член 11

За технички сложените индустриски производи за трајна употреба, што е условено од техничките својства и начинот на користење и одржување на производите (во натамошниот текст: технички сложени производи), мораат да бидат обезбедени: сервис за одржување и поправка; резервни делови за потребите на сервисите и на пазарот; прибор и други производи без кои производот не може да се користи според својата намена и не може да се пушти во промет.

Член 12

За специфичните потреби на Армијата на Република Македонија, во согласност со одредбите на овој закон, се донесуваат посебни стандарди и прописи од областа на стандардизацијата.

За специфичните потреби на органите за внатрешни работи, во согласност со одредбите на овој закон, се донесуваат посебни стандарди и прописи од областа на стандардизацијата.

Член 13

Стандардите и прописите предвидени со овој закон се донесуваат, менуваат, дополнуваат или заменуваат со нови стандарди, односно прописи, во согласност со програмите за стандардизација, промените во меѓународните стандарди и потребите на стопанството.

Во подготвувањето на програмите за стандардизација, Заводот соработува со заинтересираните претпријатија и други правни лица, Стопанската комора на Македонија, органите на управата и стручните организации.

Член 14

Стандардите и прописите предвидени со овој закон треба да се засноваат врз проверените достигнувања и резултати од науката и технологијата, врз практичното искуство во нивната примена и врз оцената на можните ефекти од нивната примена во дадени услови, а особено со оглед на безбедноста при употребата на производите, заштитата на животната средина, рационалното користење на природните блага и енергијата, одбраната и безбедноста на Република Македонија.

Член 15

Одредбите на овој закон и на прописите донесени врз основа на овој закон се однесуваат и на производите од увоз и производите земени во закуп од странство, заради користење во Република Македонија.

Одредбите на овој закон и на прописите донесени врз основа на овој закон што се однесуваат на гарантниот лист, сервисот, обезбедувањето на резервни делови и други производи и на задолжителното атестирање, не се применуваат на стоките од царинско потекло, на производите на аматерска самоградба, на употребените, поправените и преправените производи, како и на производите што поединечно се увезуваат на барање и за потребите на граѓаните.

Член 16

Стандардите за кои е пропишана задолжителна примена и прописите донесени врз основа на овој закон, претпријатијата и другите правни лица се должни да ги применуваат:

- 1) во производството и прометот, преработката и доработката на производите, изведувањето на работите, односно вршењето на услугите;
- 2) при проектирањето, градењето, употребата, одржувањето, поправките, преправките и престанокот на работата, односно користењето на објектите, постројките, уредите, опремата и други средства за работа и
- 3) при пакувањето, означувањето, обележувањето, декларирањето, ракувањето, транспортот, преносот, превозот, складирањето и чувањето на производите.

По исклучок од одредбите од став 1 од овој член, претпријатието и другото правно лице може во вршењето на својата дејност да отстапи од одделни услови и барања на определени македонски стандарди чија што примена е задолжителна, односно од нормите на квалитетот, во случаите и под условите определени со овој закон.

Член 17

Претпријатието и друго правно лице се должни, при вршењето на својата дејност, во текот на процесот на работа, да обезбедуваат исполнување на условите и барањата определени со стандардите чија што примена е задолжителна со прописите донесени врз основа на овој закон, во поглед на карактеристиките на квалитетот и вршењето контрола на квалитетот на производите, стоките и услугите.

Член 18

Претпријатието и друго правно лице с должно пред пуштањето на производот во промет да провери дали производот одговара на условите и барањата определени со стандардите чија што примена е задолжителна и со прописите донесени врз основа на овој закон, и таа проверка да ја изврши под условите и на начин определени со тие стандарди, односно прописи.

Испитувањето на производите заради проверување во смисла на став 1 од овој член го врши производителот или овластеното претпријатие и друго правно лице, односно друга институција.

Проверувањето на увезените производи во смисла на став 1 од овој член е должност на увозникот, односно на застапникот на странската фирма при продажба од консигнационен склад.

Ако испитувањето на производот заради проверување во смисла на став 1 од овој член не може да се изврши во Република Македонија поради недостигот на опрема за испитување или на други услови за сигурност на резултатите од испитувањето на производот може да го изврши странска организација која врши соодветна дејност во странство, за што издава извештај за испитувањето, со податоци за испитаните карактеристики, методите на испитувањето и резултатите од испитувањето.

Трошоците за испитување на производот од став 4 на овој член паѓаат на товар на претпријатието и друго правно лице чиј производ треба да се провери.

Претпријатието и друго правно лице што го пуштаат производот во промет се должни на барање од надлежниот орган на инспекцијата да му го стават на увид извештајот за испитување на производот заради проверување во смисла на став 1 од овој член.

Член 19

Стандардите и другите технички услови, барањата и постапките определени со меѓународен договор што ја обврзува Република Македонија, се применуваат во согласност со одредбите на тој договор, односно на прописите донесени за негово извршување.

На производите што се произведуваат и на услугите што се вршат врз основа на договор за прибавување и отстапување на право на индустриска сопственост и на знаења и искуства (KNOW HOW) меѓу претпријатијата, други правни лица и странски лица или договор за отстапување изведување на инвестициони работи во Република Македонија на странски изведувач се применуваат меѓународните и странските стандарди определени со тој договор под услов да не се во спротивност со македонските стандарди чија примена е задолжителна и со прописите донесени врз основа на овој закон.

Член 20

Ако за определени производи, стоки и услуги не се донесени стандарди или прописи предвидени со овој

закон, во производство на производи, изведувањето на работи и вршењето на услуги можат до донесувањето на тие стандарди, односно прописи, да се применуваат меѓународните и странските стандарди чија што примена со решение ја одобрил директорот.

Член 21

Заводот може да донесува технички препораки што содржат податоци за новите технологии и за начинот на нивната примена, заради побрзо пренесување на технолошкото знаење и насочување кон користење на нови технологии во областите со интензивен и технолошки развој.

Член 22

Одредбите на овој закон што се однесуваат на претпријатијата и другите правни лица се однесуваат и на другите производители, изведувачи на работи, вршители на услуги и учесници во прометот на стоки и услуги.

Член 23

Заради непречено функционирање на единствениот систем на информирање за стандардизација во Република Македонија и извршувањето на меѓународните обврски на Република Македонија во поглед на информирањето во областа на стандардизацијата, претпријатијата и други правни лица се должни на Заводот уредно и навремено да му доставуваат податоци за своите програми за стандардизација и за нивното извршување.

II. СТАНДАРДИ

1. Македонски стандарди

Член 24

Македонските стандарди ги донесува министерот за стопанство, чии што услови и начинот на примена се определени со прописите донесени врз основа на овој закон.

Со прописите за македонските стандарди може да се определи дека примената на стандардите е задолжителна во целост или делумно.

Задолжителна примена на македонскиот стандард може, во смисла на став 2 од овој член, да се пропише заради типизација и унификација на деловите и склоповите на технички сложените производи, техничката и конструкционата сигурност, безбедноста при употребата на производот, заштитата и унапредувањето на животната средина и природата, обезбедувањето на квалитетот и задоволувањето на потребите на одбраната и на безбедноста на земјата.

Македонскиот стандард за кој не е пропишано задолжително применување е задолжителен за производителите на производи и учесниците во прометот на стоки и вршењето на услуги, ако на начинот вообичаен во прометот декларираат дека нивниот производ е произведен, односно услугата е извршена по тој стандард.

Македонскиот стандард се означува со симболот МКС.

Член 25

Со македонските стандарди се утврдуваат особено:

- 1) намената, својствата, карактеристиките и квалитетот на производите, стоките и услугите;
- 2) барањата во поглед на типизацијата и унификацијата на деловите и склоповите на технички сложените производи;
- 3) техничко-технолошките и други со нив поврзани услови, барања и постапки за производство на производи, изведување на работи и вршење на услуги;
- 4) работните постапки, процеси и методи, вклучу-

вајќи ги и методите и постапките за обезбедување, контрола и зачувување на квалитетот на производите, стоките и услугите и

5) еднообразни термини, дефиниции, симболи, знаци, ознаки, кодови, шифри, бои, големини и единици, што се користат во производството на производи, изведувањето на работи и вршењето на услуги, односно во врска со производството и производи, изведувањето на работи и вршењето на услуги, како и во системите за примање, обработка, пренесување и соопштување на информации.

Со македонските стандарди можат да се утврдуваат и други технички елементи што се однесуваат на ракувањето со определени производи, преносот, превозот и транспортот, складирањето, чувањето и употребата, амбалажата, пакувањето, нанесувањето, односно поставувањето на ознаки, знаци и обележја, декларирањето, обработката, доработката и преработката и опремувањето на производите за продажба.

Македонските стандарди можат да содржат забелешки и прилози од информативен карактер, во кои се даваат поблиски објаснувања на одделни одредби на стандардот.

Ако со прописите за македонските стандарди не е поинаку определено, тие не се применуваат на:

- 1) производи за лична употреба на поединец кој ја нарачал нивната изработка и
- 2) уметнички дела, производи од домашни ракотворби, применета уметност и уметнички занаети, како и на производи за лична употреба што се пуштаат во промет како уникати.

Член 26

Предлог за донесување на македонски стандард можат да поднесат до Заводот заинтересираните претпријатија и други правни лица и Стопанската комора на Македонија, здруженија на граѓани и органи на управата.

Предлагачот е должен кон предлогот за донесување на македонски стандард да достави образложение и податоци врз основа на кои може да се оцени основаноста на предлогот, а по прифаќањето на предлогот е должен да достави и преднацрт за соодветниот стандард.

Член 27

Заради изработка на нацрти и предлози на македонските стандарди, во Заводот ќе се формираат комисии за стандарди.

Комисиите од став 1 на овој член се стручни работни тела на Заводот чии членови ги именува министерот за стопанство.

Комисиите за стандарди ги утврдуваат нацртите на стандардите, ги разгледуваат мислењата, забелешките и предлозите во врска со тие нацрти и ги утврдуваат предлозите на македонските стандарди.

Комисиите од став 1 на овој член можат на директорот да му даваат стручни мислења и предлози заради унапредување на стандардизацијата, вклучувајќи ги и предлозите на техничките препораки предвидени со овој закон.

Комисиите од став 1 на овој член се состојат, по правило од пет члена.

Член 28

Нацртот на стандардот се разгледува на начин што им овозможува на сите заинтересирани субјекти да дадат за него свое мислење, забелешки и предлози.

Рокот за разгледување на нацртот на стандардот и за давање мислење, забелешки и предлози е еден месец од денот на објавувањето на информацијата за давање на нацртот на македонскиот стандард на дискусија, ако не е определен подолг рок.

Член 29

Прописите за македонски стандарди се објавуваат во „Службен весник на Република Македонија“, а стандардите во посебно издание на Заводот.

Препечатување на македонските стандарди и на прописите што се објавуваат во посебно издание на Заводот, може да врши овластена организација од Министерството за стопанство.

Член 30

Со упатствата на министерот за стопанство се уредуваат: начинот на работа на работните тела на Заводот, начинот на означување на стандардите и нивната усогласеност со меѓународните стандарди; начинот на работа при изработката на нацрти и предлози; на стандардите и прописите предвидени со овој закон и начинот на работа при спроведувањето на системот на атестирањето, односно технички надзор.

Начинот на работата при програмирањето, планирањето и автоматската обработка на податоците во областа на стандардизацијата; начинот на работа при вршењето на други работи и задачи од делокругот на Заводот, ги пропишува директорот на Заводот.

III. ПРОПИСИ ЗА ТЕХНИЧКАТА И КОНСТРУКЦИОНАТА СИГУРНОСТ И ЗА КВАЛИТЕТОТ НА ПРОИЗВОДИТЕ, СТОКИТЕ И УСЛУГИТЕ

1. Прописи за техничките нормативи

Член 31

Со прописите за техничките нормативи се определуваат техничките нормативи, вклучувајќи ги нормите на квалитетот на материјалот, на конструкцијата и изработката на производите и нормите на квалитетот на стоките и услугите, како и на постапките за обезбедување квалитет на производите, стоките и услугите од кои зависи техничката и конструкционата сигурност и тоа за:

- 1) изработка на техничка документација;
- 2) изградба на објекти, производство на производи и изведување на работи, односно вршење на услуги;
- 3) пуштање во работа, пробна работа, редовен погон, односно за користење, одржување, поправки, преправки или промена на намената, прекини и престанување на работата или на користењето на определени објекти, постројки, уреди, опрема и други средства за работа и

- 4) ракување, пренос, превоз, односно транспорт на определени производи, складирање и чување на производи, како и за трајно сместување и складирање на потенцијално опасните материјали.

Со прописите од став 1 на овој член може да се определи:

- 1) дека определени објекти, постројки, уреди, опрема и други средства за работа можат да се изградуваат, односно произведуваат и користат само врз основа на техничката документација за која е утврдено дека ги задоволува пропишаните услови (одобрена техничка документација);
- 2) дека определени објекти, постројки, уреди, опрема или други средства за работа мораат во текот на изградбата, односно производството, прометот и користењето да бидат снабдени со определени исправи;
- 3) дека типовите на определени објекти, постројки, уреди, опрема и на други средства за работа мораат да бидат претходно испитани и одобрени за употреба;
- 4) содржината и начинот на водење, дополнување и чување на техничката документација за објектите, постројките, уредите, опремата и други средства за работа што се во употреба и
- 5) дека определени објекти, постројки, уреди, опрема и други средства за работа при предавањето на

корисникот мораат да бидат снабдени со пропишана техничка документација, упатства и гаранции и за нив во технолошкиот век на нивното користење мораат да бидат обезбедени резервни делови, алат, прибор, стручно одржување и поправки.

2. Прописи за квалитетот на производите, стоките и услугите

Член 32

Со прописите за квалитетот на производите, стоките и услугите се определуваат нормите на квалитетот, постапките и методите за обезбедување, испитување и контрола на квалитетот, како и условите и барањата за постигнување и зачувување на пропишаното ниво на квалитетот на одделни производи, стоки и услуги.

Со прописите од став 1 на овој член може да се определи и начинот на декларирање, означување, односно обележување на производите, стоките и услугите, постапката со производите чиј што рок на употреба истекол, како и условите и барањата во поглед на намената, трајноста, функционалноста и безбедноста при употребата на производите.

Со прописите од ставовите 1 и 2 на овој член, со кои се уредува квалитетот на семето и садниот материјал на земјоделски и шумски растенија, поблиску се уредуваат и условите што мораат да ги исполнуваат лабораториите, испитните станици и другите стручни институции што издаваат сертификати за квалитетот на семето и садниот материјал, а особено во поглед на опремата, кадрите, организацијата на работа, документацијата и евиденцијата.

Прописите за квалитетот на семето и садниот материјал на земјоделски и шумски растенија не се применуваат на семето и садниот материјал што се наменети за потребите на наудно – истражувачки експерименти, на облагородување на растенијата и на банката на растителни гени.

Член 33

Ако за определени производи, стоки и услуги не се донесени стандарди чија што примена е задолжителна или прописи за квалитетот, со прописот за задолжителната производителска спецификација можат да се определат:

- 1) производите за кои донесувањето на производителската спецификација е задолжителна;
- 2) елементите и податоците што таа спецификација мора да ги содржи и
- 3) начинот на водење на евиденцијата за донесените производителски спецификации во претпријатието и другото правно лице.

Производителската спецификација од став 1 на овој член е составен дел на производствената документација на претпријатието и друго правно лице, кое е должно таа спецификација да ја донесе пред почетокот на производството на производот на кој таа спецификација се однесува, односно пред почетокот на изведувањето, на работите или вршењето на услугите според таквата спецификација.

На барање од надлежниот орган на инспекцијата, претпријатието е должно да му ја стави на увид производителската спецификација од став 1 на овој член.

IV. ОТСТАПУВАЊЕ ОД МАКЕДОНСКИТЕ СТАНДАРДИ И НОРМИ НА КВАЛИТЕТОТ

Член 34

Претпријатието и друго правно лице може во производството на производи за извоз, како и при изведувањето на работи и вршењето на услуги за странски нарачувач да отстапи од македонските стандарди чија што

примена е задолжителна и од пропишаните норми на квалитетот, во согласност со договорот со странскиот купувач, односно нарачувач.

Член 35

Претпријатието и друго правно лице, во производството на производи и прометот на стоки, освен во производството на семе и саден материјал на земјоделски и шумски растенија, при изведувањето на работи и вршењето на услуги може да отстапи од македонските стандарди чија што примена е задолжителна и од пропишаните норми за квалитетот на производите и услугите по претходно прибавено одобрение од Заводот.

Член 36

Одобрение за отстапување од македонските стандарди и норми на квалитетот во смисла на член 35 од овој закон, се дава на образложено барање од производителот, изведувачот на работите, односно вршителот на услугите, за определено количество на производи, за определен период на производство или за изведување на определени работи.

Ако се во прашање производи или работи на објекти, постројки, уреди, опрема или други средства за работа од посебен интерес за одбраната, Заводот е должен во врска со барањето од став 1 на овој член да прибави мислење од Министерството за одбрана.

Заводот нема да издаде одобрение за отстапување од македонските стандарди и норми на квалитетот ако со таквото отстапување се загрозуваат животот и здравјето на луѓето, животната средина и природата или интересите на одбраната и безбедноста на Република Македонија.

Против решението на Заводот со кое е одбиено барањето од став 3 на овој член може да се изјави жалба до Министерството за стопанство.

На производите што отстапуваат од македонските стандарди и норми на квалитетот мора да биде означен бројот и датумот на одобрението врз основа на кое е отстапено од тие стандарди и норми на квалитетот.

V. МЕРКИ ЗА ОБЕЗБЕДУВАЊЕ НА КВАЛИТЕТ И ТЕХНИЧКА И КОНСТРУКЦИОНА СИГУРНОСТ НА ПРОИЗВОДИТЕ И УСЛУГИТЕ

1. Атестирање

Член 37

Под атестирање на производи, во смисла на овој закон, се подразбира:

- 1) постапката за потврдување на сообразноста на производите со определени стандарди, прописи или технички спецификации, со атестот за сообразност и знакот за сообразноста и
- 2) постапката за потврдување на сообразноста на производите со барањата што произлегуваат од меѓународните договори што ја обврзуваат Република Македонија, со исправите и знаците предвидени со тие меѓународни договори.

По исклучок од одредбата на став 1 од овој член, производителот може да издаде декларација за сообразноста на производите што не се опфатени со системот за атестирање определен со македонски стандарди, техничките спецификации и прописите донесени врз основа на овој закон, ако обезбеди доказ дека ги спроведува мерките за обезбедување на квалитетот што според македонските стандарди се однесуваат на тој производ.

Член 38

Атестот за сообразност е исправа со која, врз основа на извештајот за испитувањето на производот, се потврдува дека производот е испитан на пропишаниот

начин и дека ги исполнува барањата определени со соодветните стандарди, прописите или техничките спецификации, односно со меѓународниот договор што ја обврзува Република Македонија.

Атестот за сообразноста го издава Заводот или организацијата што тој ќе ја овласти.

Извештајот за испитувањето на производот е составен дел на атестот за сообразноста. Атестот за сообразноста и извештајот за испитувањето на производот се издаваат на образци што ги пропишува и издава Заводот.

Атестираните производи се означуваат со знаците-за сообразност (атестен знак, хомологациона ознака, еколошки знак, знак за безбедност, енергетски знак, знак за електромагнетната компатибилност и друго), со кои на производот се означува дека производот е испитан на пропишаниот начин и дека ги исполнува барањата определени со соодветните стандарди, со прописите или техничките спецификации, односно со меѓународните договори што ја обврзуваат Република Македонија.

Изгледот и употребата на знакот за сообразноста го уредува со пропис министерот за стопанство.

Одобрење за користење на знакот за сообразност издава Заводот или организацијата што тој ќе ја овласти.

Против решението на Заводот и на овластената организација со кое е одбиено барањето за одобрење за користење на знакот за сообразноста може да се изјави жалба до Министерството за стопанство.

Член 39

Атестирањето на производите се врши под условите и на начинот пропишан со овој закон, со македонските стандарди или техничките спецификации и со упатствата на министерот за стопанство или со правилата на меѓународните системи за атестирање и стандардите што се применуваат во тие системи или со меѓународниот договор што ја обврзува Република Македонија и со актите за негово спроведување или со прописите за задолжително атестирање на определени производи, односно групи производи.

Член 40

На задолжително атестирање подлежат производите, односно групите производи за кои атестирањето е определено со меѓународните договори што ја обврзуваат Република Македонија.

На задолжително атестирање подлежат и производите, односно групите производи за кои тоа е определено со прописите донесени врз основа на овој закон.

Задолжително атестирање на производите може да се пропише заради:

- 1) заштита и унапредување на животната средина и природата;
- 2) заштита на животот и здравјето на луѓето, односно безбедност при употребата на производот;
- 3) отстранување на техничките пречки во меѓународниот промет на стоки и услуги;
- 4) заштита на потрошувачите и
- 5) одбрана, заштита и безбедност на земјата.

Член 41

Со македонските стандарди за системите на атестирање што се однесуваат на определени производи (шема на атестирање) се утврдуваат особено:

- 1) производите, односно групите производи што се атестираат и нивните својства и карактеристики за кои во рамките на соодветната шема на атестирање се испитува и се потврдува сообразноста;
- 2) типовите на атестирање што се применуваат во системот
- 3) методите за испитување;

4) условите што треба да ги исполнуваат организациите што вршат испитување на производи во рамките на шемата на атестирање, а особено во поглед на кадрите и нивната стручна оспособеност и техничка опременост и

5) означување на атестираните производи.

Член 42

Со прописот за задолжително атестирање се определуваат производите што подлежат на задолжително атестирање, македонските стандарди што се применуваат при атестирањето на тие производи, како и специфичните услови за задолжително атестирање на определени производи.

Член 43

Атестирањето на домашни производи се врши по барање на производителот, а на производи од увоз по барање на увозникот, односно на застапникот на странската фирма или на странскиот производител.

Производителот, увозникот, односно застапникот на странската фирма е должен да прибави атест за сообразноста за производите што подлежат на задолжително атестирање според одредбите на овој закон.

Член 44

На производите за кои е издаден атест за сообразноста не смеат да се вршат никакви измени на материјалот и конструкцијата или други измени што можат да влијаат врз промената на својствата, карактеристиките или квалитетот на производите.

За производот на кој се извршени измени во смисла на став 1 од овој член по издавањето атест за сообразноста не може да се користи тој атест за сообразноста ниту може производот да се означува со знак за сообразноста.

Член 45

Никој не може да атестира производи, што самиот ги произведува или ги увезува.

Член 46

Атестирање на производи, во смисла на овој закон, врши Заводот или организацијата што тој ќе ја овласти.

Заводот може за атестирање на производи да ја овласти организацијата која:

- 1) има својство на правно лице и
- 2) ги исполнува пропишаните услови во поглед на кадрите и нивната стручна оспособеност и техничката опременост според македонските стандарди.

Решението со кое определена организација се овластува во смисла на став 2 од овој член го донесува директорот.

Врз основа на решението од став 3 на овој член организацијата стекнува назив „овластена организација за атестирање на производи“.

Против решението на Заводот со кое е одбиено барањето за овластување во смисла на став 2 од овој член може да се изјави жалба до Министерството за стопанство.

Заводот може за испитување на определени производи или за определени видови испитување на производи за кои самиот издава атест за сообразноста и за вршење на техничките и административните работи во врска со тие испитувања да овласти и лаборатории, испитни станици и други стручни институции што немаат својство на правно лице, ако ги исполнуваат другите услови од член 54 на овој закон.

Ако атестирање на производи врши Заводот, испитувањата во рамките на постапката за атестирање можат да се извршат кај производителот, при што надзор над тие испитувања врши овластениот стручен работник или стручна комисија на Заводот.

Член 47

Заводот врши надзор над овластените организации од член 46 на овој закон во поглед на трајното исполнување на пропишаните услови за вршење на работите за кои се овластени тие организации и им дава упатства за вршење на тие работи.

Овластената организација за атестирање на производи е должна да обезбеди тајност на податоците за атестирањето, односно испитаните производи.

Член 48

Овластената организација од член 46 на овој закон е должна да му овозможи на Заводот непречено вршење на надзорот од член 47 на овој закон.

Ако Заводот во вршењето на надзорот од член 47 на овој закон утврди дека овластената организација не исполнува некои од пропишаните услови за вршење на работите за кои е овластена, со решение ќе ги утврди недостатоците и ќе определи рок во кој тие недостатоци мораат да се отстранат.

Ако овластената организација во определениот рок не постапи според решението од став 2 на овој член или ако Заводот во вршењето на надзорот од член 47 на овој закон утврди дека овластената организација не ги врши работите за кои е овластена во согласност со одредбите на овој закон и на прописите донесени врз основа на овој закон или со упатствата на Заводот, даденото овластување на таа организација ќе и го одземе со решение.

Против решението од став 3 на овој член може да се изјави жалба до Министерството за стопанство.

Член 49

Претпријатието или друго правно лице што пушта во промет атестирани производи е должно на Заводот, односно на овластената организација да и овозможи непречен надзор и контрола на сообразноста на производите што подлежат на атестирање.

Ако со надзорот и со контролата на сообразноста се утврди дека производот не е сообразен со атестираниот тип, односно мостра Заводот, односно овластената организација со решение за повлекување на атестот, утврдува во што и во која мера производот не е сообразен со атестираниот тип, односно мостра и рок во кој тие недостатоци мораат да се отстранат.

Претпријатието или друго правно лице што пушта во промет атестирани производи од став 1 на овој член не постапи според решението од став 2 на овој член Заводот, односно овластената организација, со решение ќе го поништи атестот за сообразноста на тој производ.

Против решението на Заводот и на овластената организација од став 3 на овој член може да се изјави жалба до Министерството за стопанство.

Член 50

Списокот на овластените организации за задолжително атестирање на производи и на организации на кои им е одземено овластувањето се објавува во „Службен весник на Република Македонија“.

Член 51

Забрането е користењето на атест за сообразноста и означувањето на производи со знаци за сообразноста спротивно на одредбите на овој закон и на прописите донесени врз основа на овој закон.

Член 52

Под оценување и признавање на системот за квалитетот на производителот, односно на испорачувачот, во смисла на овој закон, се подразбира постапката за утврдување на сообразноста на системот за квалитетот на

производителот, односно на испорачувачот со македонските стандарди за обезбедување на квалитетот.

Оценување и признавање на системот за квалитетот на производителот, односно на испорачувачот, на барање од производителот, односно испорачувачот, врши Заводот или организацијата што тој ќе ја овласти.

Заводот може за оценување и признавање на системот за квалитетот на производителот, односно на испорачувачот да ја овласти организацијата која:

1) иаа својство на правно лице и

2) ги исполнува условите утврдени со македонските стандарди.

Решението со кое определена организација се овластува во смисла на став 3 од овој член го донесува директорот.

Врз основа на решението од став 4 на овој член, организацијата стекнува назив „овластена организација за оценување и признавање на системот за квалитетот“.

Заводот врши надзор над овластените организации за оценување и признавање на системот за квалитетот на производителот, односно на испорачувачот во поглед на трајното исполнување на условите пропишани за вршење на работите за кои тие организации се овластени, им дава упатство за вршење на тие работи и води евиденција на тие организации.

Надзорот над овластените организации за оценување и признавање на системот за квалитетот, преземање мерки за отстранување на недостатоците и одземање на овластувањето од став 4 на овој член, се врши во согласност со одредбите на член 48 од овој закон.

Ако на овластената организација за оценување и признавање на системот за квалитетот на производителот, односно на испорачувачот со решение и е одземено овластувањето за вршење на тие работи, со тоа решение ќе се нареди и бришење на таа организација од евиденцијата на овластените организации за оценување и признавање на системот за квалитетот на производителот, односно на испорачувачот.

Против решението од ставовите 4 и 8 на овој член може да се изјави жалба до Министерството за стопанство.

Овластената организација за оценување и признавање на системот за квалитетот е должна да обезбеди тајност на податоците за оценетите и признатите системи за квалитетот на производителот, односно на испорачувачот.

Член 53

На производителот, односно на испорачувачот за кого ќе се утврди дека ги исполнува барањата пропишани за системот за квалитетот, Заводот му издава потврда за признавање на системот за квалитетот.

Врз основа на потврдата од став 1 на овој член производителот, односно испорачувачот стекнува право на називот „признат производител“ односно „признат испорачувач“.

Заводот или организацијата што тој ќе ја овласти врши надзор над признатите производители, односно признатите испорачувачи во поглед на трајното исполнување на барањата за системот за квалитетот и води евиденција за признатите производители, односно признатите испорачувачи.

Ако Заводот или организацијата што тој ќе ја овласти, во вршењето на надзорот од став 3 на овој член, утврди дека признатиот производител, односно признатиот испорачувач не ги исполнува пропишаните барања директорот ќе донесе решение со кое ќе ги утврди недостатоците во системот за квалитетот на тој признат производител, односно признат испорачувач и ќе определи рок во кој тие недостатоци мораат да се отстранат.

Ако признатиот производител, односно признатиот испорачувач, во рокот определен со решението од став 4 на овој член, не ги отстрани недостатоците утврдени

со тоа решение, директорот ќе донесе решение со кое ќе ја поништи потврдата од став 1 на овој член и ќе нареди бришење на тој признат производител, односно признат испорачувач од евиденцијата за признатите производители, односно признатите испорачувачи.

Против решението на Заводот и на овластената организација од ставовите 4 и 5 на овој член може да се изјави жалба до Министерството за стопанство.

Член 54

Под оценување на способноста на лаборатории, испитни станици и други стручни институции (во натамошниот текст: лаборатории), во смисла на овој закон, се подразбира постапката за утврдување на способноста на лабораториите да вршат испитување на производи под условите и на начинот утврден со македонските стандарди со кои се утврдуваат критериумите за работа на лабораториите и македонските стандарди за методите за испитување на производите, односно со правилата на меѓународните системи и стандардите што се применуваат во тие системи.

Способноста на лабораторијата, во смисла на став 1 од овој член, ја оценува Заводот.

Заводот и издава потврда за способноста за сигурно испитување на производи на лабораторијата за која ќе утврди дека ги исполнува пропишаните услови.

Врз основа на потврдата од став 3 на овој член, лабораторијата стекнува право на назив „акредитирана лабораторија“.

За акредитираните лаборатории Заводот води посебен регистер.

Заводот врши надзор над акредитираните лаборатории во поглед на трајното исполнување на условите за вршење испитувања во согласност со македонските стандарди и со правилата на меѓународните системи и стандардите што се применуваат во тие системи и води евиденција на акредитираните лаборатории.

Надзорот над акредитираните лаборатории, преземањето мерки за отстранување на недостатоците утврдени при вршењето надзор, поништувањето на потврдата од став 3 на овој член и бришењето од евиденцијата на акредитираните лаборатории, се врши во согласност со одредбите на член 53 ставови 4 и 5 од овој закон.

Акредитираната лабораторија е должна да обезбеди тајност на податоците за испитаните производи.

Член 55

Оспособување на кадрите за оценување и проверување на системот за квалитетот на производителот, односно на испорачувачот, во смисла на овој закон, врши Заводот или организацијата што тој ќе ја овласти под услови и на начин утврден со македонските стандарди за обезбедување на квалитетот.

Заводот може за оспособување на кадрите да ја овласти организацијата која:

- 1) има својство на правно лице и
- 2) ги исполнува условите утврдени со македонските стандарди.

Решението со кое определена организација се овластува во смисла на став 2 од овој член го донесува директорот.

Врз основа на решението од став 3 на овој член, организацијата стекнува назив „овластена организација за оспособување на кадри за оценување и проверување на системот за квалитет“ и се објавува во „Службен весник на Република Македонија“.

Заводот врши надзор над овластените организации за оспособување на кадри за оценување и проверување на системот за квалитет на производителот, односно на испорачувачот во поглед на трајното исполнување на условите за оспособување на кадри во согласност со македонските стандарди, им дава упатства за вршењето

на тие работи и води евиденција на тие организации.

Надзорот над овластените организации за оспособување на кадри за оценување и проверување на системот за квалитетот на производителот, односно на испорачувачот, преземањето мерки за отстранување на недостатоците, одземањето на овластувањето од став 3 на овој член и бришењето од евиденцијата на тие организации се врши во согласност со одредбите на член 52 од овој Закон.

Против решението од став 3 на овој член може да се изјави жалба до Министерството за стопанство.

Овластената организација за оспособување на кадри за оценување и проверување на системот за квалитетот е должна да обезбеди тајност на податоците добиени во текот на постапката за оспособување на кадри.

Член 56

Решението за овластување на организациите од членовите 46, 52 и 55, односно потврдите од членовите 53 и 54 важат најдолго три години.

Член 57

Трошоците на постапката од членовите 43, 46, 47, 48, 52, 53, 54 и 55 на овој закон паѓаат на товар на подносителите на барањата.

Под трошоци од став 1 на овој член се подразбираат административните такси, трошоците за испитување на производите и за вршење дејствија во постапката, како и трошоците за потребниот број мостри.

Под дејствија во постапката, во смисла на став 2 од овој член, се подразбираат:

- 1) обработката на барањата за атестирање на производи (член 43), барањата за добивање овластување (членови 46, 52 и 55), односно потврдите (членови 53 и 54);
- 2) проверката на податоците наведени во барањата од точката 1 на овој член кај подносителот на барањето и
- 3) надзорот над работата на овластените организации (членови 48, 52 и 55), на признатите производители (член 53), односно на акредитираните лаборатории (член 54).

Трошоците за испитување на производи и за вршење дејствија во постапката се надоместуваат според тарифата што ја утврдува Владата на Република Македонија.

2. Признавање на исправите за сообразноста и за квалитетот на производите издадени во странство

Член 58

Атестот за сообразноста, извештајот за испитување на производите, соопштението за хомологацијата и други соодветни исправи за сообразноста и за квалитетот на производите издадени во странство се признаваат во Република Македонија во следниве случаи и под следниве услови ако:

- 1) со меѓународен договор со што се обврзува Република Македонија е предвидена обврска за земјата договорничка под условите од тој договор;
- 2) тие исправи се издадени во рамките на меѓународни системи за атестирање, признавање на резултатите од испитувањето или други меѓународни системи за обезбедување на квалитетот во согласност со правилата на тие меѓународни системи, под услов Заводот да е членка на тие системи и
- 3) исправите од став 1 на овој член ги издава организација што врши соодветна дејност во странство.

Признавање на исправите од став 1 на овој член врши Заводот со проверка на податоците во приложената документација, преглед или испитување на една или повеќе карактеристики на производот.

Трошоците за признавањето на исправите од став 1

на овој член се надоместуваат според прописите за административните такси.

Признавањето на исправите од став 1 на овој член не ја исклучува контролата на сообразноста и испитувањето на производите во Република Македонија.

3. Технички надзор

Член 59

Техничкиот надзор над постројките, уредите опремата и други средства за работа во објектите и просторите загрозуени со експлозивни и запаливи смеси на гасови и пареа, прав или со штетни зрачења и со други слични опасности, како и над вградените инсталации за тие постројки, уреди, опрема и за други средства за работа (во натамошниот текст: специфична опрема) опфаќа:

1) одобрување на техничката документација врз основа на која се произведува специфична опрема и материјали, делови и склопови за нејзина изработка, односно врз основа на која се изведуваат вградените инсталации;

2) одобрување на изработката на специфична опрема врз основа на испитување на типот;

3) надзор над производството на специфична опрема и материјалот за опремата, делови и склопови за нејзина изработка;

4) надзор над испитувањето на специфичната опрема, материјалот, деловите и склоповите за таа опрема;

5) надзор над изведувањето на работите за поставување на инсталации и над вградувањето, односно над монтажата на специфичната опрема на местото на користење;

6) преглед на постојната специфична опрема во употреба кај корисникот;

7) надзор над одржувањето на специфичната опрема во употреба и;

8) надзор над изведувањето на поправки, преправки и над обновувањето на специфичната опрема.

Член 60

Специфичната опрема во употреба кај корисникот подлежи на основен, редовен, вонреден и контролен преглед.

Основен преглед се врши ако типот на специфичната опрема не бил атестиран, односно испитан и одобрен за употреба; ако не е вршен технички надзор; ако се менува намената или се прошируваат капацитетите на загрозените објекти или на просторот или ако се вршат поголеми поправки и приспособувања на специфичната опрема, со кои се менуваат конструкционите особини, својствата и карактеристиките на таа опрема.

Со редовен преглед се утврдува дали состојбата на специфичната опрема им одговара на условите и барањата определени со прописите донесени врз основа на овој закон од гледиште на техничката и конструкционата сигурност и на обезбедувањето квалитет.

Вонреден преглед се врши: по претрпена хаварија; на барање од надлежниот орган на инспекцијата; по поголеми поправки и преправки за кои се бара основен преглед и на барање од корисникот на специфичната опрема.

Со контролен преглед се проверува правилното одржување на специфичната опрема во исправна состојба, за безбедна работа во редовни и вонредни услови на нејзиното користење.

Член 61

Техничкиот надзор го врши Заводот или стручната институција овластена од него.

Врз овластувањето, правата и обврските, работата и надзорот над работата на овластената стручна институ-

ција се применуваат одредбите на членовите 46, 47, 48 и 50 од овој закон.

Трошоците за работа на стручњациите кои вршат технички надзор паѓаат на товар на производителот, увозникот, инвеститорот, односно корисникот на опремата.

Член 62

Во вршењето на техничкиот надзор Заводот, односно овластената стручна институција има право и должност:

1) да бара измени во техничката документација заради усогласување на таа документација со прописите донесени врз основа на овој закон од гледиште на техничката и конструкционата сигурност и обезбедувањето квалитет;

2) да бара дополнување на нецелосната техничка документација;

3) да го врши надзорот од член 59 на овој закон и прегледите од член 60 на овој закон;

4) да ги предупредува производителот, изведувачот на работите, вршителот на услугите и корисникот на специфичната опрема на недостатоците што ќе ги забележи при вршењето на техничкиот надзор и да издава стручни упатства за отстранување на тие недостатоци, тргнувајќи од барањата на техничката и конструкционата сигурност и на обезбедувањето квалитет;

5) според конкретните услови за користење на специфичната опрема во определен објект, односно простор да издава стручни упатства за режимот на употребата, начинот на одржувањето и вршењето на техничката контрола на таа опрема и

6) да соработува со надлежните органи на техниките и на други инспекции во врска со вршењето на техничкиот надзор.

Член 63

Производителот на специфичната опрема, изведувачот на работи, вршителот на услуги, организацијата што врши испитување, увозникот или инвеститорот се должни да поднесат пријава за производството на специфичната опрема, изведувањето на работи, односно давањето на услуги во врска со специфичната опрема, испитувањето на специфичната опрема, односно за увозот на специфична опрема за која со прописот донесен врз основа на овој закон е пропишан технички надзор.

Подносителот на пријавата од став 1 на овој член, а корисникот на специфична опрема ако техничкиот надзор се врши по барање од надлежниот орган на инспекцијата, е должен на овластениот работник на Заводот, односно на овластената стручна институција да и овозможи непречено вршење на техничкиот надзор.

Член 64

Со прописите за техничкиот надзор се определува особено: специфична опрема над која се врши технички надзор; постапката и начинот на вршење на техничкиот надзор, односно на одделни работи на техничкиот надзор; обемот на техничкиот надзор во зависност од видот на специфичната опрема и условите под кои се користи таа; роковите во кои се вршат одделни работи на техничкиот надзор; составување и доставување на записник за извршениот технички надзор и податоците што мора да ги содржи записникот.

Со прописите од став 1 на овој член може да се определи и начинот на водење евиденција и на вршење стручни и технички работи во врска со вршењето на техничкиот надзор.

4. Техничко упатство, упатства за употреба, сервис и резервни делови

Член 65

Технички сложените производи мораат да бидат снабдени со техничко упатство, а производите чии што

определени својства можат при употребата да предизвикаат опасност за корисникот, за други лица или за животната средина мораат да бидат снабдени со упатство за употреба.

Со упатството од став 1 на овој член мораат да бидат снабдени и други производи за кои е тоа определено со пропис донесен врз основа на овој закон.

Зависно од видот и намената на производот, техничкото упатство, односно упатството за употреба содржи: технички и други податоци значајни за исправното монтирање; приклучување, пуштање во работа, употреба и одржување на производот; упатства за отстранување на пречките и дефектите; цртежи и шеми; предупредувања на опасности при употребата на производот и начинот на отстранување на тие опасности; предупредувања на опасните својства на производот (запаливост, експлозивност, корозивност, отровни состојки и друго) и упатства за безбедната употреба и чување на производот; упатства за одржување на производот и податоци значајни за набавката на резервни делови.

Техничкото упатство, односно упатството за употреба мора да биде составено така што ќе биде лесно разбирливо за корисникот и напишано на македонски јазик и неговото кирилско писмо.

Со пропис донесен врз основа на овој закон може за определени производи да се определени поблиската содржина на техничко упатство, односно на упатството за употреба.

Член 66

За технички сложените производи, производителот, увозникот, односно застапникот на странската фирма, при продажба на стоки од консигнационен склад, е должен да го утврди и во техничкото упатство или во декларацијата да го наведе рокот за обезбедено сервисирање и за снабдување на пазарот со резервни делови, прибор и други производи без кои тој производ не може да се користи според својата намена.

Ако со прописот донесен врз основа на овој закон не е определено поинаку, рокот од став 1 на овој член не може да биде пократок од пет години за апаратите за домаќинството односно седум години за другите технички сложени производи.

Ако производителот, увозникот или застапникот на странската фирма нема сопствен сервис во Република Македонија, должен е технички сложените производи да ги снабди и со список на претпријатијата и други правни лица што ги овластил за вршење на тие услуги, во Република Македонија (во натамошниот текст: овластените сервисери).

Производителот, увозникот односно застапникот на странската фирма е должен своите сервиси односно овластените сервисери и пазарот редовно да ги снабдува со потребниот вид и количество на резервни делови, прибор и други производи без кои тие не можат да се користат според својата намена, роковите во кои сервисот, односно овластениот сервисер мора да го задоволи барањето на корисникот на производот за услугите на одржување односно поправка на производот и роковите во кои тие услуги мораат да се извршат.

5. Гарантен лист

Член 67

Производите определени со прописот донесен врз основа на овој закон мораат да бидат снабдени со гарантен лист, напишан на македонски јазик и неговото ки-

рилско писмо, кој мора да ги содржи следниве елементи и податоци:

- 1) фирма односно назив и седиште на давачот на гаранцијата;
- 2) податоци за производот со кои се идентификува производот;
- 3) изјава за гаранцијата и за условите на гаранцијата;
- 4) траење на гарантниот рок и
- 5) фирма, односно назив и седиште на претпријатието и друго правно лице што производот го продало на мало, датум на продажбата, печат и потпис на овластениот работник, а ако се во праниње постројки, уреди, опрема и други средства за работа – фирма односно назив и седиште на испорачувачот, датум на пуштање во погон или на предавање на производот на корисникот на употреба и потпис на овластениот работник.

Со прописот од став 1 на овој член се определуваат производите за кои производителот, увозникот односно застапникот на странска фирма мора да издаде гаранција за квалитетот, односно за исправното функционирање на производот, да обезбеди сервис за одржување и поправки и за снабдување со резервни делови во гарантниот рок најмало траење на гарантниот рок и рок во кој давачот на гаранцијата е должен да постапи по барањето на корисникот на гаранцијата и да ги отстрани дефектите и недостатоците на производот или неисправниот производ да го замени со ист такот нов и исправен производ.

Трошоците за материјалот, резервните делови, работата, преносот и превозот на производот, што настануваат при отстранувањето на дефектите, односно замената на производот со нов производ по основа на гаранцијата, паѓаат врз товар на давачот на гаранцијата.

Производите наменети за извоз се одбележуваат со ознаката „Made in Macedonia“.

Член 68

Со прописите за македонските стандарди, техничките нормативи, односно нормите за квалитетот или со други прописи донесени врз основа на овој закон се определуваат производите што можат да се пуштаат во промет само ако се снабдени со определени исправи, што не се наведени во член 67 на овој закон, односно услугите за кои мора да се прибави исправа со која се потврдува дека ги исполнуваат пропишаните услови.

6. Сертификат за квалитетот на семе и саден материјал на земјоделски и шумски растенија

Член 69

Семето и садниот материјал на земјоделски и шумски растенија што се извезуваат мораат да бидат снабдени со сертификат за квалитетот што го издава претпријатието, односно друго правно лице што ќе го овласти министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство.

Семето и садниот материјал на земјоделски и шумски растенија што се увезуваат мораат да бидат снабдени со сертификат за квалитетот што го издава надлежниот орган на земјата извозничка.

7. Декларирање, означување, обележување и пакување на производи

Член 70

Под декларирање на производи, во смисла на овој закон, се подразбира наведување на податоците со кои се идентификуваат производите, нивната усогласеност со стандардите и прописите, карактеристиките и производителот, односно претпријатието и друго правно лице кое производот го пушта во промет на пазарот, и

тоа: на амбалажата, на оригиналното пакување, на производот, на налепницата и на приврзницата, на производот или кон производот.

Под означување, односно обележување на производите, во смисла на овој закон, се подразбираат нанесување на производите, амбалажата, пакувањето, налепницата, приврзницата, или нанесување на друг соодветен начин знаци на сообразност или други знаци и ознаки определени со овој закон или со прописите донесени врз основа на овој закон, ознаки на определени технички карактеристики и на други карактеристики на производите, обележја и симболи за опасност, предупредувања, ознаки и симболи за начинот на ракување, со пратките при транспортот, преносот или превозот и на ракување со производите при складирањето и чувањето, како и снабдување на производите со таблички со соопштенија за карактеристиките, опасностите, предупредувањата за опасност и за постапката во случај на несреќа.

Член 71

Со прописот за декларирање, означување односно обележување на производот или со друг пропис донесен врз основа на овој закон можат за определени производи да се определат начинот на декларирање и елементите на декларацијата, односно начинот на означување или обележување, како и техничките услови и барања во поглед на нанесувањето на тие ознаки или обележја на производите, амбалажата, пакувањето и друго и начинот на нивното нанесување.

При декларирањето, означувањето, обележувањето и пакувањето на производите и нивната амбалажа се втиснува ознаката на нивното потекло „Made in Macedonia“.

Член 72

Со прописот за пакување на производите или со друг пропис донесен врз основа на овој закон се определуваат производите што мораат да бидат спакувани на определен начин, условите и барањата во поглед на начинот на пакување, количеството на производите во поединечно или збирно пакување, материјалите за пакување и нивните карактеристики, формите и мерите, како и условите и барањата за типизација на средствата за пакување, амбалажата и за оригиналните пакувања.

Производи во оригинално пакување, во смисла на овој закон, се производите кои пред пуштањето во промет на пазарот се спакувани на начин кој обезбедува содржината на пакувањето да не може да се измени, потроши, односно употреби без отворање или оштетување на пакувањето, а со цел така спакуваниот производ да му се понуди на непосредниот потрошувач, односно корисник.

VI. СТАНДАРДИЗАЦИЈА ВО АРМИЈАТА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА, ЗА ПОТРЕБИТЕ НА ЦИВИЛНАТА ЗАШТИТА И ЗА ПОТРЕБИТЕ НА ОРГАНИТЕ ЗА ВНАТРЕШНИ РАБОТИ

Член 73

За специфичните потреби на Армијата на Република Македонија со посебни прописи се уредуваат:

1) дејноста на стандардизацијата и постапката при донесувањето и објавувањето на стандардите на одбраната и на други акти на стандардизацијата во Армијата за средствата за вооружување и воена опрема, како и за материјалот, објектите, постројките, опремата, апаратите и за други средства исклучително за потребите на Армијата на Република Македонија;

2) атестирањето на производите што служат исклучително за потребите на Армијата и

3) вршењето технички надзор во поглед на специфичната опрема во загрозените објекти и простори за

производство на средства за вооружување и воена опрема и во други објекти и простори исклучително за потребите на Армијата.

Стандардите на одбраната се применуваат задолжително.

Член 74

За специфичните потреби на цивилната заштита и на системот на набљудување и известување, со посебни прописи се уредуваат:

1) стандардите, техничките нормативи и нормите на квалитетот за материјалот, објектите, постројките, уредите, опремата и за другите средства на цивилната заштита и за средствата за набљудување и известување и

2) атестирањето на производите за потребите на цивилната заштита и на средствата за набљудување и известување.

Член 75

За специфичните потреби на органите за внатрешни работи, со посебни прописи се уредуваат стандардите, техничките нормативи, нормите на квалитетот и атестирањето на материјалот, објектите, постројките, уредите, опремата, апаратите и другите средства исклучително за потребите на органите за внатрешни работи.

VII. МЕЃУНАРОДНА СОРАБОТКА И ИНФОРМИРАЊЕ ВО ОБЛАСТА НА СТАНДАРДИЗАЦИЈАТА

Член 76

Заводот соработува со меѓународните организации во областа на стандардизацијата и во својот делокруг врши работи што се однесуваат на подготвувањето, склучувањето и извршувањето на меѓународните договори.

Заводот соработува со меѓународните стручни организации за стандардизација и учествува во работата на органите и работните тела на тие организации чијашто е членка се вклучува во меѓународните системи за атестирање, за признавање на резултатите од испитувањата и за обезбедување квалитет и ги спроведува во согласност со одредбите на овој закон, при што соработува со заинтересираните претпријатија и други правни лица, Стопанската комора на Македонија, стручните организации и со органите на управата.

Член 77

Заводот обезбедува информирање во областа на стандардизацијата со:

- 1) учество во меѓународниот систем на информирање за стандардизацијата (ISONET);
- 2) информативни гласила и каталогски и други публикации што ги издава;
- 3) издавање на технички препораки;
- 4) собирање, обработка и давање информации по барање од корисниците на информации и
- 5) доставување на работни и други материјали во рамките на постапката за програмирање на стандардизацијата, планирање, изработка и донесување на македонските стандарди и прописи предвидени со овој закон, на меѓународни стандарди и правила и на стандарди на меѓународните системи за атестирање, признавање на резултатите од испитувањето и за обезбедување квалитет, образци како и работни и други материјали во рамките на други форми на меѓународна стручна соработка во областа на стандардизацијата.

Корисниците на информации и информативни материјали од ставот 1 на овој член, освен корисниците на кои Заводот такви информации и материјали им доставува по службена должност и како работен материјал за изработка, измени, дополненија и подготовка на

нови стандарди и прописи, како и на технички препораки, плакат за тие информации и материјали определен надомест

Висината на надоместот од став 2 на овој член ја определува директорот.

VIII. НАДЗОР

Член 78

Надзор над применувањето на одредбите на овој закон, на стандардите и прописите донесени врз основа на овој закон, освен на стандардите и прописите од членовите 73 и 75 на овој закон, вршат надлежните органи на инспекцијата во Република Македонија.

Инспекциски надзор над применувањето на стандардите и прописите донесени врз основа на овој закон со кои се уредуваат производството, работите и услугите за потребите на Армијата на Република Македонија, односно на одбраната, врши Министерството за одбрана. Министерството за одбрана врши надзор и над применувањето на прописите од член 73 на овој закон и технички надзор од член 73 став 1 точка 3 на овој закон.

Инспекциски надзор над применувањето на прописите од член 75 на овој закон врши Министерството за внатрешни работи.

Член 79

Ако при вршењето надзор надлежниот орган на инспекцијата утврди дека не се применети прописите донесени врз основа на овој закон, ќе му нареди со решение на претпријатието и на друго правно лице што не ги применило тие прописи, во определен рок вршењето на своите дејности да го усогласи со пропишаните услови и барања.

Ако при вршењето на инспекцискиот надзор надлежниот орган утврди дека производитите, стоките или услугите не им одговараат на прописите донесени врз основа на овој закон и дека поради тоа постои опасност за животот и здравјето на луѓето и за животната средина или можност за настанување на значителна материјална штета, ќе донесе решение со кое ќе го забрани производството на такви производи, односно натамошното изведување на работи или вршење на услуги.

Против решението од став 2 на овој член може да се изјави жалба во рок од осум дена од денот на приемот до Министерството за стопанство.

Жалбата изјавена против решението од став 1 на овој член не го одлага неговото извршување.

Член 80

Ако при вршењето на инспекциски надзор надлежниот орган утврди дека производитите што се пуштени во промет не им одговараат на прописите донесени врз основа на овој закон, односно на производителската спецификација по која се произведени, дека на пропишан начин не се спакувани, декларирани, означени, односно обележани, дека не се снабдени со пропишаните исправи, дека за нив спротивно на одредбите на овој закон и на прописите донесени врз основа на овој закон, не се обезбедени сервис, резервни делови, прибор и други производи без кои технички сложените производи не можат да се користат според својата намена, дека не се снабдени со техничко упатство, односно со упатство за употреба, или дека се снабдени со неточни ознаки, податоци или знаци на сообразност спротивно на одредбите на овој закон и на прописите донесени врз основа на овој закон, ќе донесе решение со кое ќе го забрани прометот на такви производи додека не се отстранат недостатоците.

Против решението од став 1 на овој член може да се изјави жалба во рок од осум дена од денот на приемот до Министерството за стопанство.

Жалбата изјавена против решението од став 1 на овој член не го одлага неговото извршување.

IX. ИСПРАВИ ЗА ОВЛАСТУВАЊЕ ЗА ВРШЕЊЕ НАДЗОР

Член 81

Работникот на Заводот и работникот на овластената организација при вршењето на надзорот мора да има легитимација со која се утврдува неговото службено својство и е должен да ја покаже ако тоа се бара од него.

Директорот ќе донесе поблиски прописи за образецот и начинот на издавање на легитимација од ставот 1 на овој член.

X. КАЗНЕНИ ОДРЕДБИ

Член 82

Со парична казна од 50 до 120 плати ќе се казни за стопански престап претпријатието или друго правно лице, ако:

1) не ги применува стандардите за кои е пропишана задолжителна примена и прописите донесени врз основа на овој закон во производството и прометот, преработката и доработката на производи и при изведувањето работи, односно вршењето на услуги; при проектирањето, градењето, употребата, одржувањето, поправките, преправките и престанувањето на работата, односно користењето на објектите, постројките, уредите, опремата и другите средства за работа; при пакувањето, означувањето, обележувањето, декларирањето, ракувањето, транспортот, преносот, превозот, складирањето и чувањето на производи (член 16 став 1);

2) при вршењето на својата дејност, во текот на процесот на работата, не обезбеди исполнување на условите и барањата определени со стандардите чија што примена е задолжителна и со прописите донесени врз основа на овој закон во поглед на карактеристиките на квалитетот и вршењето контрола на квалитетот на производите, стоките и услугите (член 17);

3) пред пуштањето на производ во промет не провери дали производот им одговара на условите и барањата определени со стандардите чија што примена е задолжителна и на прописите донесени врз основа на овој закон и ако таа проверка не ја изврши под условите и начинот што се определени со тие стандарди, односно прописи (член 18 став 1);

4) за производите, стоките и услугите за кои е тоа определено со прописот за задолжителна производителска спецификација не донесе таква спецификација (член 33 ставови 1 и 2);

5) издаде декларација за сообразноста на производ спротивно на одредбите на овој закон и на прописите донесени врз основа на овој закон (член 37 став 2);

6) атестиралиот производ не го означил со знакот за сообразноста (член 38 став 4);

7) не прибавил атест за сообразност за производот кој подлежи на задолжително атестирање (член 43 став 2);

8) користи атест за сообразноста и ги означува производите со знаци за сообразноста спротивно на одредбите на овој закон и на прописите донесени врз основа на овој закон (член 51);

9) не поднесе пријава за производството на специфична опрема, изведувањето на работите, односно давањето на услуги во врска со специфичната опрема, испитувањето или увозот на специфична опрема за која со пропис донесен врз основа на овој закон е пропишан технички надзор (член 63 став 1);

10) технички сложен производ не снабди со техничко упатство, или ако производот, чијшто определени својства можат да предизвикаат опасност за корисникот, други лица или за животната средина, не го снабди со упатство за употреба (член 65 став 1);

11) за технички сложените производи не го утврди и во техничкото упатство или во декларацијата не го наведе рокот за обезбедено сервисирање и за снабдување на пазарот или ако своите сервиси, овластените сервисери и пазарот не ги снабдува редовно со потребниот вид и количество на резервни делови, прибор и други производи без кои технички сложените производи не може да се користат според својата намена (член 66 ставови 1 и 4);

12) за производи за кои е тоа определено со пропис донесен врз основа на овој закон не издаде гарантен лист напишан на македонски јазик и неговото кирилско писмо, или ако во гарантниот рок не обезбеди за тие производи сервис и снабдување со резервни делови, или ако не постапи по барањето на корисникот на гаранцијата и не ги отстрани дефектите и недостатоците на производот или неисправниот производ не го замени со ист таков нов и исправен производ (член 67);

13) за производот што ќе го пушти во промет односно за услугата што ќе ја изврши не ги обезбеди исправите утврдени со прописите донесени врз основа на овој закон (член 68).

За дејствијата од став 1 точки 1,2,5,7 и 8 на овој член, покрај паричната казна ќе се изречат и заштитни мерки забрана и вршење на дејност во траење од една до три години и одземање на остварената имотна корист со извршениот стопански престап.

За дејствието од став 1 на овој член ќе се казни за стопански престап со парична казна од пет до 15 плати и одговорното лице во претпријатието или во друго правно лице.

За дејствијата од ставот 3 на овој член, покрај паричната казна ќе се изрече и заштитна мерка забрана на вршење на раководна должност во траење од една до пет години.

Член 83

Со парична казна од пет до 20 плати ќе се казни за прекршок претпријатието или друго правно лице, ако:

1) производите не се снабдени со пропишани исправи, техничко упатство или упатство за употреба на производот, ознаки, податоци и декларација напишани на македонски јазик и неговото кирилско писмо (член 10);

2) на барање на надлежниот орган на инспекцијата не му даде на увид извештај за испитувањето на производот заради проверување дали производот им одговара на условите и барањата определени со стандардите чијашто примена е задолжителна и со прописите донесени врз основа на овој закон за производот што е пуштен во промет (член 18 став 6);

3) неовластено препечатува стандарди и прописи што се објавуваат во посебни изданија на Заводот (член 29 став 2);

4) на барање на надлежниот орган на инспекцијата, не му ја даде на увид задолжителната производителска спецификација (член 33 став 3);

5) отстапи од македонскиот стандард чијашто примена е задолжителна или од пропишаните норми на квалитетот без претходно прибавено одобрение од Заводот (член 35);

6) на производ што отстапува од македонски стандард или од нормите на квалитетот не го означил бројот и датумот на одобрувањето врз основа на кое е отстапено од тој стандард односно од нормите на квалитетот (член 36 став 5);

7) на Заводот, односно на овластената организација не ѝ овозможи непречен контрола на сообразноста на производите што подлежат на атестирање (член 49 став 1);

8) на овластениот работник на Заводот односно на овластениот работник на стручна институција не му се

озвозможи непречено вршење на техничкиот надзор (член 63 став 2).

За дејствијата од став 1 на овој член ќе се казни за прекршок со парична казна од една петина до две плати и одговорното лице во претпријатието или во друго правно лице.

За дејствијата од став 2 на овој член покрај паричната казна ќе се изрече и заштитна мерка забрана на вршење на раководни работи и задачи во траење од шест месеци до една година.

Член 84

За дејствијата од член 82 освен точките 2 и 7 и член 83 на овој закон ќе се казни за прекршок физичкото лице кое врши дејност со парична казна од една петина до три плати.

Покрај паричната казна за дејствијата од став 1 на овој член ќе се изрече и заштитна мерка забрана на вршење на определена дејност во траење од три месеци до една година.

XI. ОВЛАСТУВАЊА ЗА ДОНЕСУВАЊЕ НА ПРОПИСИТЕ

Член 85

Министерот за стопанство донесува прописи за: техничките нормативи (член 31); квалитетот на производите, стоките и услугите (член 32); задолжителната производителска спецификација (член 33); изгледот и употребата на знакот за сообразноста (член 48 став 5); задолжителното атестирање на производи (член 42); техничкиот надзор (член 64); поблиската содржина на техничкото упатство или на упатството за употреба на производот (член 65); обезбеденото сервисирање и снабдување со резервни делови и други производи (член 66); производите што мораат да бидат снабдени со гарантен лист (член 67); производите што мораат да бидат снабдени со определени исправи, односно за услугите за кои мора да се прибави определена исправа (член 68); декларирањето, означувањето, односно обележувањето на производите (член 71); пакувањето на производите (член 72) и за службените легитимации на лицата кои вршат надзор (член 81).

Член 86

По исклучок од одредбата на член 85 од овој закон, прописите за техничките нормативи (член 31), во делот што се однесува на техничките нормативи што можат да бидат од влијанија врз безбедноста на животот и здравјето на работниците на работа и прописите за квалитетот на животните и прехранбените производи (член 32), во делот што се однесува на составот на животните прехранбени производи кој има влијание врз биолошката вредност на прехранбените производи, ги донесува министерот за стопанство во согласност со министерот за здравство.

Член 87

Министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство донесува прописи за квалитетот на семето и на садниот материјал на земјоделски и шумски растенија (член 32 став 4).

Министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство определува лаборатории за издавање сертификати за квалитетот на семето и на саден материјал на земјоделски и шумски растенија што се извезуваат, презема мерки тие лаборатории да ѝ се пријават на меѓународната организација. За испитување на семе дека ги исполнуваат условите за испитување на семе и саден материјал, именува лица кои ќе бидат членови во таа

меѓународна организација и обезбедува вршење надзор над работата на тие лаборатории (член 32 став 3).

Член 88

Министерот за одбрана на Република Македонија донесува прописи за постапката за донесување и објавување на стандардите на одбраната и на други акти на стандардизацијата во Армијата на Република Македонија за средствата за вооружување и воена опрема, како и за материјалот, објектите, постројките, опремата, апаратите и за други средства наменети за потребите на вооружените сили, за атестирање на производите за потребите на вооружените сили и за вршење на технички надзор во поглед на специфичната опрема во објектите и просториите што служат за потребите на вооружените сили (член 73).

Член 89

Министерот за стопанство во согласност со министерот за одбрана, ги донесува прописите за стандардите, техничките нормативи и нормите на квалитетот, како и за задолжителното атестирање за материјалот, објектите, постројките, уредите, опремата и други средства за специфичните потреби на цивилната заштита и на системот за набљудување и известување (член 74).

Член 90

Министерот за внатрешни работи ги донесува прописите за стандардите, техничките нормативи, нормите на квалитетот и за атестирањето на производите, односно на средствата и опремата за работа на органите и службите за внатрешни работи (член 75).

XII. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 91

Заводот ќе се основа најдоцна во рок од три месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 92

Актот за организација и работа и актот за систематизација на работите и задачите на Заводот, како и другите акти, ќе се донесат во рок од три месеци од основањето на Заводот.

Член 93

Прописите, подзаконските акти и стандардите донесени врз основа на Законот за стандардизација („Службен лист на СФРЈ“ број 37/88, 23/91 и 55/91) важат до донесувањето на прописите, подзаконските акти и стандардите во согласност со овој закон.

До донесувањето на прописите, подзаконските акти и стандардите врз основа на овој закон во примената на постојните прописи, подзаконските акти и стандардите кратенката ЈУС се заменува со кратенката МКС.

Член 94

Со денот на влегувањето во сила на овој закон, престанува да важи Законот за стандардизација („Службен лист на СФРЈ“ број 37/88, 23/91 и 55/91 и „Службен весник на Република Македонија“ број 13/93).

Член 95

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

515.

Врз основа на член 75 ставови 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

УКАЗ ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА КОНТРОЛА НА ПРЕДМЕТИТЕ ОД СКАПОЦЕНИ МЕТАЛИ

Се прогласува Законот за контрола на предметите од скапоцени метали, што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 19 април 1995 година.

Број 08-1621/1

19 април 1995 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Киро Глигоров, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Стојан Андов, с.р.

ЗАКОН ЗА КОНТРОЛА НА ПРЕДМЕТИТЕ ОД СКАПОЦЕНИ МЕТАЛИ

I. ОПШТИ ОДРЕДБИ

Член 1

Со овој закон се уредува контрола на предметите од скапоцени метали, нивниот состав и содржина (финост), начинот на нивното испитување, жигосување, условите за пуштање во промет и надзорот.

Член 2

Предмети од скапоцени метали, во смисла на овој закон се: накит, украси и други предмети изработени од злато, сребро и платина односно од легури на тие метали.

Член 3

Предметите од скапоцени метали од член 2 на овој закон можат да се пуштаат во промет ако по својот состав и содржина (финост) им одговараат на условите пропишани со овој закон.

Предметите од скапоцени метали пред пуштањето во промет задолжително се испитуваат и жигосуваат според одредбите на овој закон.

Член 4

Работите од областа на контролата на предметите од скапоцени метали утврдени со овој закон и други прописи, ги врши Заводот за стандардизација и метрологија.

II. СОСТАВ И ФИНОСТ НА ПРЕДМЕТИТЕ ОД СКАПОЦЕНИ МЕТАЛИ

Член 5

Предметите од скапоцени метали можат да се произведуваат од легури, и тоа од:

1) злато со сребро, злато со бакар, злато со сребро и бакар, или злато со никел и паладиум (предмети од злато);

2) сребро со бакар (предмети од сребро);

3) платина со сребро и бакар (предмети од платина).

На легурите од став 1 на овој член може да им се додаваат и други метали.

Производителот е должен, при поднесувањето на предметите од став 2 на овој член на жигосување, да назначи кои метали и во колкаво количество ѝ се додадени на легурата.

Член 6

Иридиумот што се наоѓа во легурата на предметот од платина се смета како платина.

Предметите од сребро што се позлатени се сметаат како предмети од сребро.

Член 7

Финоста на златото, среброто и платината во предметите од скапоцени метали се означува во илијадити делови од нивната маса (X/1000).

Предметите од скапоцени метали мораат да ги имаат следниве степени на финост:

1) предмети од злато:	
I степен на финост	950 илијадити (950/1000);
II степен на финост	840 илијадити (840/1000);
III степен на финост	750 илијадити (750/1000);
IV степен на финост	585 илијадити (585/1000);

2) предмети од сребро:	
I степен на финост	950 илијадити (950/1000);
II степен на финост	900 илијадити (900/1000);
III степен на финост	800 илијадити (800/1000);

3) предмети од платина:	
	950 илијадити (950/1000).

По исклучок од одредбите на став 2 од овој член, предметите од скапоцени метали изработени со ковање (златници, сребреници, спомен плакети и слично) мораат да ја имаат следната финост:

1) предмети од злато	900 илијадити (900/1000);
2) предмети од сребро	925 илијадити (925/1000).

Член 8

Предметите од злато и предметите од сребро што имаат финост поголема од финоста пропишана за одредениот степен во член 7 на овој закон, а помала од наредниот повисок степен, се сметаат како да ја имаат финоста на понискиот степен.

Член 9

Производителот е должен предметот од скапоцен метал да го обележи со свој знак (во натамошниот текст: знак на производителот) и со ознака на финоста.

Одредбата од став 1 на овој член не се однесува на предметите од скапоцени метали со маса до еден грам.

Член 10

Министерот за стопанство ги пропишува техничките услови што производителот на предметите од скапоцени метали мора да ги исполни за добивање на знак на производителот.

Знакот на производителот се определува со решение за знак на производителот што го донесува директорот на Заводот.

Против решението од став 2 на овој член може во рок од 8 (осум) дена од приемот на решението, да се изјави жалба до Министерството за стопанство.

Знакот на производителот мора да биде регистриран во Заводот.

Министерот за стопанство го пропишува образецот на регистарот од став 4 на овој член и начинот на неговото водење.

Член 11

Производителот не може на предметите од скапоцени метали да става други ознаки, освен една ознака на финост и еден знак на производителот.

III. ИСПИТУВАЊЕ И ЖИГОСУВАЊЕ НА ПРЕДМЕТИТЕ ОД СКАПОЦЕНИ МЕТАЛИ**Член 12**

Пред пуштањето во промет, предметите од скапоцени метали задолжително се испитуваат во поглед на составот и финоста.

Исправноста на предметите од скапоцени метали во поглед на составот и финоста се потврдува со втиснување на жиг за степенот на финоста.

Член 13

Испитувањето и жигосувањето на предмети од скапоцени метали го врши Заводот.

Начинот на испитување и жигосување на предмети од скапоцени метали го пропишува министерот за стопанство.

Член 14

На задолжително испитување и жигосување не подлежат:

1) апаратите и инструментите што служат за истражувачки цели, апаратите и инструментите што служат за здравствени цели, средствата за производство и средствата за лабораториски испитувања;

2) предметите од скапоцени метали што целосно се превлечени со емајл, скапоцен камен, бисер или со други слични материјали;

3) предметите од скапоцени метали што имаат научна, уметничка, историска или културна вредност;

4) оковите на скапоцениот камен, бисерот или на друг предмет кај кој масата на скапоцениот метал е незначителна;

5) перцата за пенкала.

Член 15

Предметите од скапоцени метали наменети за извоз не подлежат на задолжително испитување и жигосување.

Член 16

Предметите од скапоцени метали во лична сопственост подлежат на задолжително испитување и жигосување само ако имателот ги пушта во промет.

Заводот е должен, по барање на имателот на предмет од скапоцен метал, да изврши испитување и жигосување на таквиот предмет иако имателот не го пушта предметот во промет.

Ако при испитувањето се утврди дека предметот од скапоцен метал од став 2 на овој член го нема ни најнискиот степен на финост од член 7 на овој закон, таквиот предмет ќе му се врати на неговиот имател нежигосан.

Член 17

Претпријатијата и други правни и физички лица што вршат измена или преработка на предмети од скапоцени метали, мораат изменетите или преработените предмети од скапоцени метали да ги поднесат на испитување и жигосување.

Член 18

Испитувањето и жигосувањето на предметите од скапоцени метали се врши, по правило, во службените простории на Заводот.

По исклучок од одредбата на став 1 на овој член, со пропис што го донесува министерот за стопанство, ќе се определи под кои услови испитувањето и жигосувањето на предметите од скапоцени метали може да се врши надвор од службените простории на Заводот.

Ако Заводот по барање на производителот или увозникот утврди дека се исполнети условите од став 2 на овој член, ќе донесе решение испитувањето и жигосувањето на предметите од скапоцени метали да се врши во работните простории на подносителот на барањето.

Заводот ќе донесе решение со кое ќе го укине решението издадено врз основа на став 3 на овој член, ако дополнително утврди дека работните простории и опремата за испитување и жигосување на предметите од скапоцени метали не ги исполнуваат условите од став 2 на овој член.

Против решенијата од ставовите 3 и 4 на овој член може да се изјави жалба до Министерството за стопанство.

Член 19

За испитување на предметите од скапоцени метали подносителот е должен да поднесе писмена пријава во која ќе го назначи видот на предметот, бројот на парчињата, масата и составот на легурата.

При поднесувањето на увезени предмети од скапоцени метали на испитување и жигосување, освен пријавата од став 1 на овој член, се поднесува и царинска декларација.

Член 20

Ако Заводот со испитување утврди дека поднесениот предмет од скапоцен метал ја има финоста од член 7 на овој закон, ќе изврши жигосување на предметот.

Ако со испитувањето се утврди дека поднесениот предмет, го нема ни најнискиот степен на финост од член 7 на овој закон, Заводот ќе донесе решение со кое ќе го одбие барањето за жигосување.

Против решението со кое е одбиено барањето за жигосување може во рок од 8 дена од приемот на решението да се изјави жалба до Министерството за стопанство.

По конечноста на решението дека поднесениот предмет го нема ни најнискиот степен на финост од член 7 на овој закон, Заводот на погоден начин ќе го направи предметот неподобен за пуштање во промет (ќе го исече, скрши и слично).

Одредбата од став 4 на овој член не се однесува на предметите во лична сопственост на граѓаните.

Член 21

Забрането е пренесување на втиснатиот жиг врз друг предмет од скапоцен метал.

По извршеното жигосување, на предметот од скапоцени метали не смеат да му се додаваат други метални делови.

Член 22

Трошоците за испитување и жигосување на предметите од скапоцени метали ги поднесува производителот или увозникот, односно имателот на предметите од скапоцени метали.

Висината и начинот на плаќањето на надоместот за трошоците од став 1 на овој член ги пропишува Владата на Република Македонија.

Член 23

Министерот за стопанство ја пропишува формата на жиговите за означување на степенот на финоста, формата на знакот на производителот и начинот на определување и обележување на степенот на финоста.

Министерот за стопанство ги пропишува техничките услови што во поглед на изработката мораат да ги исполнуваат предметите од скапоцени метали.

Министерот за стопанство во согласност со министерот за здравство го пропишува начинот на вршењето на контролата и степенот на финоста на златните полуфабрикати за забнопротетички предмети.

IV. ПУШТАЊЕ ВО ПРОМЕТ НА ПРЕДМЕТИ ОД СКАПОЦЕНИ МЕТАЛИ

Член 24

Предметите од скапоцени метали можат да се пуштаат во промет само ако се обележани со знак на производителот и со ознака на финоста и ако се жигосани на начин определен со овој закон.

Увезените предмети од скапоцени метали можат да се пуштаат во промет ако имаат ознака на финоста и ако се жигосани на начин определен со овој закон.

Член 25

Предметите од скапоцени метали мораат во продавниците да се држат одвоени од предметите изработени од други метали и од други производи и мораат да бидат означени како предмети од скапоцени метали.

Член 26

Претпријатијата и другите правни и физички лица кои произведуваат или пуштаат во промет предмети од скапоцени метали се должни на видно место да држат слики на жиговите за означување на степенот на финоста на предметите од скапоцени метали, како и лупи и други средства за зголемување, со чија помош ознаките и жиговите пропишани со овој закон можат јасно да се видат и разликуваат, и да им ги стават на располагање на заинтересираните лица.

Производителите на предмети од скапоцени метали се должни на видно место да го истакнат решението за знакот на производителот.

V. НАДЗОР

Член 27

Надзор над примената на Законот и на прописите донесени врз основа на овој закон, врши Министерството за стопанство.

Член 28

Надзор над исправноста и жигосаноста на предметите од скапоцени метали во прометот вршат овластените работници на Заводот.

Претпријатијата и други правни физички лица кои произведуваат или пуштаат во промет предмети од скапоцени метали, во чии простории се врши надзорот од став 1 на овој член, се должни на овластениот работник на Заводот да му овозможат непречено вршење на надзор и да му ги дадат сите податоци потребни во врска со вршењето на надзорот.

Ако при вршењето на надзорот од став 1 на овој член се утврди дека предметот од скапоцен метал што е пуштен во промет, се држи подготвен заради пуштање во промет или е изложен како мостра, не е исправен, односно не е жигосан, привремено ќе се одземе предметот и ќе се поднесе барање за покренување на прекршочна постапка, односно пријава за стопански престап.

До правосилноста на одлуката по покренатата постапка пред надлежниот суд, предметите ќе се предадат и чуваат во трезорите на Народната банка на Република Македонија.

Член 29

Овластените работници кои вршат надзор над исправноста и жигосаноста на предметите од скапоцени метали, мораат да имаат легитимација со која се утврдува нивното службено својство и се должни да ја покажат ако тоа се бара од нив.

Министерот за стопанство донесува прописи за образецот и начинот на издавање на легитимацијата.

Член 30

Надзорот над прометот на предметите од скапоцени метали го вршат и органите на пазарната инспекција.

Член 31

Ако органот на пазарната инспекција утврди дека предметот од скапоцен метал што се наоѓа во промет не е жигосан, а според одредбите од овој закон подлежи на жигосување, привремено ќе го одземе предметот и ќе поднесе барање за покренување на прекршочна постапка, односно пријава за стопански престап.

До правосилноста на одлуката по покренатата постапка пред надлежниот суд предметите ќе се предадат и чуваат во трезорите на Народната банка на Република Македонија.

VI. КАЗНЕНИ ОДРЕДБИ

Член 32

Со парична казна од 50 до 90 плати ќе се казни за стопански престап претпријатието и друго правно лице, ако:

- 1) пушта во промет предмети од скапоцени метали што ја немаат определената финост (член 7);
- 2) предметот од скапоцен метал не е обележан со знак на производителот и ознака на финоста (член 9 став 1);
- 3) производителот на предметот од скапоцен метал стави друга ознака освен една ознака на финост и еден знак на производителот (член 11);
- 4) не ги поднесе на испитување и жигосување жигосаните предмети од скапоцени метали што се изменети или преработени (член 17);
- 5) пренесе втиснат жиг врз друг предмет од скапоцен метал (член 21 став 1);
- 6) по извршеното жигосување на предметот од скапоцен метал му додаде други метални делови (член 21 или став 2).

За стопанскиот престап од став 1 на овој член ќе се казни и одговорното лице во претпријатието или друго правно лице со парична казна од пет до десет плати и ќе се изрече и заштитна мерка забрана на вршење на одговорна должност во траење од една до три години.

Покрај паричната казна од став 1 на овој член ќе се изрече и заштитна мерка забрана на вршење на определена дејност во траење од една до три години и одземање на предметите со кои е сторен стопанскиот престап.

Член 33

Со парична казна од четири до 15 плати ќе се казни за прекршок претпријатие или друго правно лице, ако:

- 1) во продавницата не ги држи предметите од скапоцени метали одвоено од другите стоки (член 25);
- 2) не држи на видно место слики на жиговите за означување на степенот на финоста на предметите од скапоцени метали, како и лупи и други средства за зголемување, со чија помош ознаките и жиговите пропишани со овој закон можат јасно да се видат и разликуваат и да им ги стави на располагање на заинтересираните лица (член 26 став 1);
- 3) на видно место не го истакна решението за знакот на производителот (член 26 став 2);
- 4) на работникот на Заводот не му дозволи или му го попречи вршењето на надзорот (член 28 став 2).

За прекршокот од став 1 на овој член ќе се казни и одговорното лице во претпријатието или во друго правно лице со парична казна од една петина до две плати.

За дејствието од став 1 точка 4 на овој член на одговорното лице ќе се изрече и заштитна мерка забрана на вршење на одговорни работи и работни задачи во траење од три месеци до една година.

Член 34

Со парична казна од една петина до три плати ќе се казни за прекршок физичкото лице кое врши дејност, ако стори кое и да било дејствие од член 32 став 1 и член 33 став 1 на овој закон.

За дејствието од член 32 став 1 точки 1 и 3 член 33 став 1 точка 4, ќе се изрече и заштитна мерка забрана на вршење на дејност во траење од три месеци до една година, и одземање на предметите со кои е сторен прекршокот.

VII. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 35

Подзаконските акти и другите прописи од областа на контролата на предметите од скапоцени метали што се донесени врз основа на Законот за контрола на пред-

метите од скапоцени метали („Службен лист на СФРЈ“ број 59/81, 21/86, 59/86, 20/89, 9/90 и 53/91) ќе важат до донесувањето на подзаконски акти и други прописи, согласно со овој закон.

Член 36

Прописите и другите акти, согласно со овој закон, ќе се донесат во рок од една година од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 37

Предметите од скапоцени метали испитани и жигосани пред денот на влегувањето во сила на овој закон не подлежат на повторно испитување и жигосување.

Член 38

Со денот на влегувањето во сила на овој закон престанува да важи Законот за контрола на предметите од скапоцени метали („Службен лист на СФРЈ“ број 59/81, 21/86, 59/86, 20/89, 9/90 и 53/91).

Член 39

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

516.

Врз основа на член 75 ставови 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

УКАЗ

ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА МЕРНИТЕ ЕДИНИЦИ И МЕРИЛАТА

Се прогласува Законот за мерните единици и мерилата, што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 19 април 1995 година.

Број 08-1620/1
19 април 1995 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Киро Глигоров, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Стојан Андов, с.р.

ЗАКОН

ЗА МЕРНИТЕ ЕДИНИЦИ И МЕРИЛАТА

I. ОПШТИ ОДРЕДБИ

Член 1

Со овој закон се уредуваат мерните единици и мерилата, остварувањето, чувањето и употребата на еталоните и мострите на референтните материјали, испитувањето на типот на мерилата и прегледот на мерилата, заради обезбедување единствена примена на утврдениот систем на мерните единици и мерилата во Република Македонија (во натамошен текст: Република) и надзорот на неговата примена.

Член 2

Мерењето во Републиката се врши со мерила, со примена на соодветни методи на мерење, а резултатот од мерењето, односно вредностите на физичките големини се изразуваат со мерните единици утврдени со овој закон.

Член 3

Во Републиката можат да се употребуваат само:

- 1) мерни единици на Меѓународниот систем на единици SI;
- 2) мерни единици надвор од Меѓународниот систем на единици, што се предвидени со овој закон;
- 3) децимални мерни единици и
- 4) мерни единици со посебни ознаки и називи.

Член 4

За мерење во Републиката се употребуваат само исправни мерила, на начин со кој се обезбедува определена точност на мерењето.

Под исправно мерило, во смисла на овој закон, се подразбира мерилото што ги исполнува пропишаните метролошки услови и кое на пропишаниот начин е жигосано, односно снабдено со уверение за исправноста на мерилото.

Член 5

Под употреба на мерните единици и мерилата во Републиката во смисла на овој закон, се подразбира употребата на тие единици и мерила во работата, односно во работењето на претпријатијата, другите правни и физички лица.

Член 6

Работите од областа на системот за мерните единици и мерилата ги врши Заводот за стандардизација и метрологија.

Член 7

Заводот издава гласило, во кое се објавуваат:

- 1) податоци за метролошките својства на македонските (примарни) еталони;
- 2) класификации на еталоните и мерните методи за пренесување на вредностите на мерните единици од македонските (примарни) еталони на секундарните еталони и на работните еталони;
- 3) метролошки упатства за преглед на работните еталони;
- 4) податоци за физичките особини и за хемискиот состав на мострите на референтните материјали што ги остварува Заводот;
- 5) метролошки упатства за преглед на мерилата;
- 6) решенија од член 38 ставовите 1 и 2, член 39, член 47 и став 5, член 61 став 3, членовите 68 и 71 на овој закон и
- 7) стручни упатства, мислења и објасненија што ги дава директорот на Заводот.

Член 8

Одделни изрази што се употребуваат во овој Закон ги имаат следните значења:

- 1) метрологија е наука за мерењето;
- 2) мерна единица е вредност од некоја големина, дефинирана и прифатена со конвенција, да има бројна вредност еднаква на еден (1);
- 3) законска мерна единица е мерна единица чија употреба е воведена и дозволена со овој закон;
- 4) еталон е материјализирана мера, мерен инструмент, референтен материјал или мерен систем наменет да дефинира, материјализира, чува или одржува мерна единица на една големина, или množини (делови) на таа единица, за да може со споредба да се пренесува на други мерила;
- 5) меѓународен еталон е еталон кој со меѓународен договор е прифатен да служи како меѓународна основа за утврдување на вредностите на сите други еталони на таа големина;
- 6) македонски (примарен) еталон на единица со определена големина е еталон кој има најдобри метролошки својства што се проверуваат со споредување со меѓународен еталон, а служи за утврдување на метролошките својства на секундарните еталони;

7) државен еталон е еталон кој со одлука (решение) на државен орган е признат да служи во државата како основа за утврдување на вредностите на сите останати еталони на истата големина;

8) секундарен еталон на единица со определена големина е еталон чии метролошки својства се утврдени со споредување со македонскиот (примарен) еталон или по еталон метода, а служи за преглед на работни еталони;

9) работен еталон на единица со определена големина е еталон чии метролошки својства се утврдени со споредување со секундарниот еталон или по еталон – метода, а служи за преглед на мерила;

10) мерило е техничка направа наменета за вршење на мерења, самостојно или заедно со додатен(ни) уред(и). Главна поделба на мерилата е на мерила за материјализирани мери и мерни инструменти;

11) мостра на македонскиот (примарен) референтен материјал во определена област е мостра што има најдобри карактеристики во поглед на физичките особини или на хемискиот состав што се проверуваат со споредување со меѓународната мостра на референтниот материјал, а служи за утврдување на карактеристиките на мострите на секундарните референтни материјали;

12) мостра на секундарниот референтен материјал во определена област е мостра чии карактеристики се утврдени со споредување со мостра на македонскиот (примарен) референтен материјал по споредбена тест – метода, а служи за утврдување на карактеристиките на мострите на работните референтни материјали;

13) мостра на работниот референтен материјал во определена област е мостра чии карактеристики се утврдени со споредување со мостра на секундарниот референтен материјал по споредбена тест-метода, а служи за утврдување на карактеристиките на мострите на лабораториските референтни материјали или за преглед на мерила и

14) тип на мерило претставуваат мерилата од ист производител што имаат слични карактеристики во поглед на намената, начинот на употребата, принципот на конструкцијата, обликот, составните делови, материјали и метролошки својства, а можат да се разликуваат во мерниот опсег и номиналните вредности.

II. МЕРНИ ЕДИНИЦИ**1. Мериите единици на Меѓународниот систем на единици****Член 9**

Меѓународниот систем на единици (во натамошниот текст: единици SI) се состои од:

- 1) основни единици SI;
- 2) изведени единици SI и
- 3) дополнителни единици SI.

Член 10

Називите и ознаките на основните единици SI и големините на кои тие единици се однесуваат се:

Големина	Основна единица SI	
	назив	ознака
должина	метар	m
маса	килограм	kg
време	секунда	s
јачина на електрична струја	ампер	A
термодинамичка температура	келвин	K
светлосна јачина	кандела	cd
количина на материја (градиво)	мол	mol

Дефинициите на основните единици SI се дадени во прилогот број 1 кој претставува составен дел на овој закон.

Член 11

Називите и ознаките на изведените единици SI се формираат од називите и ознаките на основните единици SI врз основа на алгебарските изрази со кои се дефинираат соодветни големини, така што факторите изразени со број да бидат еднакви на бројот 1.

Дефинициите на изведените единици SI се изведуваат од дефинициите на соодветните големини, земајќи ги предвид и факторите изразени со број.

Член 12

Определен број изведени единици SI имаат посебен назив и ознака.

Во прилогот број 2, кој претставува составен дел на овој закон, во табелата 1 се наведени изведените единици SI со посебни називи и ознаки, а во табелата 2 се наведени некои изведени единици SI кои немаат посебен назив и ознака.

Член 13

Називите и ознаките на дополнителните единици SI и големините на кои тие се однесуваат се:

Големина	Дополнителна единица SI	
	назив	ознака
агол во рамнина	радијан	rad
просторен агол	стерадијан	sr

Дефинициите на дополнителните единици SI се дадени во прилогот број 3 кој претставува составен дел на овој закон.

Дополнителните единици SI можат да се употребуваат при изразувањето на изведените единици SI.

Член 14

Остварувањето и пренесувањето на големините на мерните единици се врши од примарните еталони на Републиката, меѓународните еталони и еталоните на други држави.

2. Мерни единици надвор од Меѓународниот систем на мерни единици

Член 15

Мерните единици надвор од единиците SI со посебен назив, кои можат да се употребуваат, односно нивните називи, ознаки и големини на кои тие единици се однесуваат, се наведени во прилогот број 4, кој претставува составен дел на овој закон.

Член 16

Во Републиката е дозволена употребата на комбинирани мерни единици што се образуваат од единиците SI и од мерните единици од член 15 на овој закон, како и од мерните единици што се образуваат само од мерните единици од тој член.

Член 17

Во прометот на стоки што се извезуваат и во другите односи со странство во врска со извозот на стоки, можат да се употребуваат мерните единици што не се предвидени со овој закон, а се во употреба во одделна странска држава.

Член 18

Во одделни области (воздушниот сообраќај, езерскиот сообраќај, железничкиот сообраќај и др.), можат да се употребуваат мерните единици што не се предвидени со овој закон, ако употребата на таквите единици

е предвидена со меѓународни договори што ги ратификувала Републиката.

3. Децимални мерни единици

Член 19

Децималните мерни единици се децимални производи од мерните единици, а се образуваат со ставање на префиксите усвоени на меѓународно ниво пред мерните единици (во натамошниот текст: префикси SI).

Децималните мерни единици за маса се образуваат со ставање на називот на префиксот SI пред називот „грам“ или ознака на префиксот SI пред ознаката „g“. Грам е посебен назив, а „g“ е посебна ознака за мерната единица илјада пати помала од килограм ($1g = 10^{-3} kg$).

Називите на префиксите SI, нивните ознаки и вредности изразени со број како и нивната употреба, се дадени во прилогот број 5, кој претставува составен дел на овој закон.

4. Посебни одредби за мерните единици

Член 20

Мерните единици мораат да се употребуваат под називите и ознаките што се определени со овој закон.

Начинот на пишувањето на мерните единици е даден во прилогот број 6, кој претставува составен дел на овој закон.

Член 21

За изразување на вредноста на големини без димензии можат да се употребуваат посебни називи и посебни ознаки дадени во прилогот број 7 кој претставува составен дел на овој закон.

Член 22

За означување на номиналната големина на Витвор товиот цевен навој и навој со посебен профил на навојот, како и номиналните големини на цевки, цевни приклучоци, цевни затворачи, пневматички наплатки и слично, може да се употребува вредност изразена со единицата палец (col, inch) без ознака на единицата палец („“) така што означување да се врши со вредностите изразени со број (на пример 1/4; 1/2; 3/4 итн.).

Член 23

Министерот за стопанство може да пропише употреба на определени мерни единици во прометот на определени стоки и при вршењето на определени услуги.

III. ЕТАЛОНИ

Член 24

Заводот ги остварува македонските (примарни) еталони на основните единици SI и на изведените единици SI, ги чува и одржува тие еталони, ги утврдува и објавува податоците за нивните метролошки својства, повремено ги споредува со меѓународните еталони и ги употребува тие еталони за пренесување на вредностите на мерните единици на секундарните еталони.

Министерот за стопанство го пропишува начинот за употреба на еталоните, класификацијата на еталоните и мерните методи за пренесување на вредностите на мерните единици од македонските (примарни) еталони на секундарните еталони и на работните еталони.

Прописот за начинот на употребата и за класификацијата на еталоните се објавува во „Службен весник на Република Македонија“, а класификацијата на еталоните и мерните методи за пренесување на вредностите на мерните единици од македонските (примарните) еталони на секундарните еталони и на работните еталони се објавуваат во гласилото на Заводот.

Член 25

Министерот за стопанство може по потреба да прогласи за државни македонски еталони на основните и изведените мерни единици на меѓународниот систем на единици (SI) на Заводот или еталони во некоја овластена или одобрена метролошка лабораторија.

Решението за прогласување на државен еталон од став 1 на овој член се објавува во „Службен весник на Република Македонија“.

Заводот, односно овластените или одобрените метролошки лаборатории ги остваруваат, чуваат и одржуваат државните македонски еталони на основните и изведените мерни единици на меѓународниот систем на единици (SI).

Заводот ги утврдува и објавува податоците за метролошките својства на државните македонски еталони.

Заводот периодично ги споредува државните – македонските еталони со меѓународните еталони, односно со странски примарни еталони претходно споредени со меѓународните еталони.

Заводот, односно овластените метролошки лаборатории, државните македонски еталони ги употребуваат за пренесување на мерните единици на сите останати еталони од истата големина.

Министерот за стопанство може да ја укине одлуката (решението) за државен македонски еталон ако:

1) за таа големина во Заводот се реализира примарен македонски еталон и

2) во овластените или одобрените метролошки лаборатории не се исполнуваат потребните услови за остварување, чување и одржување државните македонски еталони.

Член 26

Заводот ги остварува секундарните еталони на основните единици SI и на изведените единици SI, ги чува и ги одржува тие еталони, ги утврдува нивните метролошки својства и ги употребува за пренесување на вредностите на мерните единици на работните еталони.

Министерот за стопанство ги пропишува метролошките услови на кои секундарните еталони на определена мерна единица мораат да им одговараат.

Секундарните еталони можат да ги остваруваат, чуваат, одржуваат и употребуваат за преглед на работните еталони претпријатијата и другите правни лица на кои Заводот им го доверил прегледот на работните еталони.

Член 27

Заводот ги остварува работните еталони на основните единици SI и на изведените единици SI, ги чува и одржува тие еталони, ги утврдува нивните метролошки својства и ги употребува за преглед на мерилата.

Министерот за стопанство ги пропишува метролошките услови на кои работните еталони од определена мерна единица мораат да им одговараат и метролошките упатства за преглед на тие еталони.

Работните еталони можат да ги остваруваат, чуваат, одржуваат и употребуваат за преглед на мерила претпријатијата и другите правни лица на кои Заводот им го доверил прегледот на мерилата.

Работни еталони можат да имаат и да ги поднесуваат на преглед претпријатијата и другите правни и физички лица што произведуваат и поправаат мерила.

Член 28

На задолжителен преглед, заради утврдување дали еталоните ги исполнуваат пропишаните метролошки услови, подлежат еталоните:

1) на претпријатијата и другите правни лица на кои Заводот им го доверил прегледот на работните еталони или мерилата;

2) на претпријатијата и на другите правни и физички лица кои произведуваат и поправаат мерила и

3) на претпријатијата и другите правни лица иматели на мерила што се користат во производствениот процес на работата.

Министерот за стопанство ги пропишува роковите во кои се вршат периодични прегледи на еталоните.

Преглед на еталонот врши Заводот или овластената лабораторија од член 58 на овој закон на барање од имателот на еталонот, на начинот и со примена на мерните методи што се утврдени со метролошките упатства.

Член 29

Ако со прегледот се утврди дека еталонот ги исполнува пропишаните метролошки услови, тој се жигосува, односно се издава уверение за исправноста на еталонот.

Уверението од став 1 на овој член го издава директорот на Заводот.

Ако со прегледот се утврди дека еталонот не ги исполнува пропишаните метролошки услови, нема да се изврши неговото жигосување; односно нема да се издаде уверение за неговата исправност, за што на барање од имателот на еталонот, се издава решение.

Против решението од став 3 на овој член може да се изјави жалба до Министерството за стопанство.

IV. РЕФЕРЕНТНИ МАТЕРИЈАЛИ

Член 30

Заводот остварува мостри на референтните материјали со определени карактеристики во поглед на физичките особини и хемискиот состав, што се употребуваат за преглед на мерилата и за проверување на мерните методи, ги чува и одржува тие мостри, ги утврдува и објавува податоците за физичките особини и за хемискиот состав на тие мостри и повремено ги споредува со меѓународните мостри на референтните материјали.

Според вредностите на физичките особини, хемискиот состав и намената, мострите на референтните материјали во определени области се класификуваат на македонски (примарни), секундарни, работни и на лабораториски.

Министерот за стопанство пропишува кои метролошки карактеристики мораат да ги имаат мострите на референтните материјали од став 1 на овој член.

Член 31

Мостри од референтни материјали можат да остваруваат претпријатијата и другите правни лица на кои Заводот им го доверил прегледот на мострите на референтни материјали.

Член 32

Мострите на референтни материјали што се употребуваат за преглед на мерилата и за проверување на мерните методи подлежат на задолжителен преглед.

Член 33

Карактеристиките и употребливоста на мострите на референтни материјали се потврдуваат со издавање уверение за исправноста.

Уверението од став 1 на овој член го издава директорот на Заводот.

Ако со прегледот се утврди дека мострите на референтните материјали не ги исполнуваат пропишаните метролошки услови, нема да се издаде уверение за нивната исправност, за што на барање на имателот на мострите на референтни материјали се издава решение.

Против решението од став 3 на овој член може да се изјави жалба до Министерството за стопанство.

V. МЕРИЛА

1. Заеднички одредби

Член 34

Мерилата што се употребуваат во Републиката освен мерилата во технолошкиот процес, подлежат на задолжителен преглед заради утврдување на нивната исправност.

Министерот за стопанство ги определува видовите на мерилата, за кои според одредбите на овој закон е задолжително испитување на типот и прегледот.

Член 35

Министерот за стопанство ги пропишува метролошките услови што мерилата од определен вид мораат да ги исполнуваат во поглед на метролошките својства и донесува метролошки упатства за начинот и мерните методи за преглед на мерилата.

Со прописот од став 1 на овој член се утврдуваат:

- 1) мерниот опсег;
- 2) класата на точноста, односно границите на дозволените грешки;
- 3) референтните услови при кои мерилото мора да ги исполнува пропишаните метролошки услови;
- 4) својствата на конструкцијата и својствата на материјалите од кои мерилото е изработено, ако од нив непосредно зависат големината на грешките, другите метролошки својства или употребливоста на мерилото;
- 5) натписите и ознаките неопходни за идентификација на мерилото и
- 6) другите метролошки својства на мерилото.

2. Испитување на типот на мерилото

Член 36

Со испитување на типот на мерилото и дополнението на типот на мерилото (во понатамошниот текст: типот на мерилото), се утврдуваат метролошките својства и употребливоста на определен тип на мерило.

Испитување на типот на мерилото врши Заводот, на барање од производителот или од увозникот на мерилото, односно застапникот на странска фирма што продава мерила од консигнационен склад.

Преправените мерила во кои се вградени склопови што не биле опфатени со испитувањето на типот на мерилото подлежат на дополнително испитување на типот.

Кон барањето од став 2 на овој член задолжително се поднесуваат потребната техничка документација и мостра на мерилото.

Начинот на кој се врши испитување на типот (содржината на барањето, видот на техничката документација, бројот на мерилата во мострата, постапката за испитување на типот на мерилото, содржината на решението за одобрение на типот на мерилото и др.) го пропишува Министерот за стопанство.

Член 37

Типот на мерилото се испитува во службените простории (лаборатории) во Заводот.

Типот на мерилото може да се испитува и надвор од службените простории на Заводот, и тоа:

- 1) во лабораторијата на претпријатието или друго правно лице која е опремена за испитување на типот на мерилото и
- 2) на местото на кое мерилото е поставено, ако од технички причини мострата на мерилото не може да се донесе во лабораторија.

Ако типот на мерилото се испитува надвор од службените простории на Заводот, подносителот на барањето за испитување на типот на мерилото е должен да обезбеди потребен број работници и опрема за испитување на типот на мерилото.

По исклучок од одредбите на ставовите 1 и 2 на овој член, ако типот на мерилата што се увезуваат не може да се испита во лабораторија во републиката, може да се испита во лабораторија на странски производител на мерила, која е опремена за испитувањето на типот на тие мерила, односно во лабораторија на странска организација надлежна за работи на метрологијата.

Член 38

Ако со испитување на типот на мерилото се утврди дека мерилото ги исполнува пропишаните метролошки услови и дека е погодно за употреба, Заводот донесува решение со кое се одобрува мерилата од односниот тип да можат да се поднесуваат на преглед. Со тоа решение може да се ограничи бројот на мерилата што можат да се поднесат на преглед.

Ако со испитување на типот на мерилото се утврди дека мерилото не ги исполнува пропишаните метролошки услови и дека не е погодно за употреба, Заводот издава решение со кое се одбива издавање на бараното одобрение.

Член 39

Ако Заводот во текот на употребата на мерилото утврди дека мерилото за кое е издадено решение од член 38 став 1 на овој закон не е погодно за употреба, ќе донесе решение за укинување на решението за одобрение на типот на мерилото.

Мерилото за кое е донесено решение за укинување на решението за одобрение на типот на мерилото не може да се употребува.

Член 40

Против решенијата од членовите 38 и 39 на овој закон може да се изјави жалба до Министерството за стопанство.

Жалбата не го задржува извршувањето на решението.

3. Преглед на мерилата

Член 41

Со прегледот на мерилата се утврдува дали мерилото ги исполнува пропишаните метролошки услови.

Мерилата се прегледуваат на начин и со примена на мерните методи што се определени со метролошките упатства, поединечно или со примена на статистички методи.

Мерилата за кои, според одредбите на овој закон, е задолжителен прегледот заради утврдување на метролошките својства, подлежат на прв периодичен и вонреден преглед.

Член 42

На прв преглед подлежат новите мерила од домашно и странско производство чиј тип е одобрен.

Првиот преглед се врши пред да се пушти мерилото во промет, односно пред да почне да се употребува.

За првиот преглед на мерилата произведени во Републиката се грижи производителот, а за првиот преглед на увезените мерила се грижи увозникот, односно застапникот на странската фирма при продажба на мерилата од консигнационен склад.

Увозникот на мерила, односно застапникот на странска фирма кој продава мерила од консигнационен склад е должен да обезбеди соодветна работна просторија, потребен број работници и опрема за првиот преглед на увезените мерила или првиот преглед на увезените мерила да се изврши во соодветна лабораторија формирана во смисла на член 47 или на член 58 од овој закон.

Член 43

Периодично се прегледуваат мерилата што се наоѓаат во употреба, односно во промет или мерила што

се држат заради пуштање во промет или употреба, во роковите што се одредени за видови мерила со пропис ќе ги определат Министерот за стопанство.

Со прописот од став 1 на овој член се определуваат видовите мерила што се изземаат од периодични прегледи.

Периодично се прегледуваат мерилата пред истекот на рокот на важењето на жигот, односно пред престанувањето на важењето на уверението за исправноста на мерилото и мерилата што се поправени во годината на истекот на рокот на важењето на жигот, односно престанување на важењето на уверението за исправноста на мерилото периодично се прегледуваат веднаш по извршената поправка на мерилото, односно пред да почне мерилото да се употребува.

За периодичниот преглед на мерилото, по правило, е должен да се грижи имателот на мерилото, а за периодичниот преглед на мерилата што се поправени во годината на истекот на рокот на важењето на жигот, односно престанувањето на важењето на уверението за исправноста на мерилото е должен да се грижи оној што ја извршил поправката на мерилото.

По исклучок од одредбата на став 4 на овој член за периодичните прегледи на мерилата за топлотна енергија на броилата за електрична енергија, на мерните трансформатори, вклопните часовници, водомерите, мерилата за мерење на течни горива, гасомерите, коректорите и часовниците за мерење на времето на паркирање на возила, се должни да се грижат претпријатијата и другите правни и физички лица што продаваат топлотна енергија, електрична енергија, вода, течни горива и гас и што издаваат простор за паркирање, без оглед на тоа кој е имател на тие мерила.

Мерилото на кое му истекол рокот на периодичниот преглед не може да се пушта во промет или да се употреби.

Член 44

Мерилата што поради дефект или поради други технички недостатоци се исклучуваат од употреба пред последната година на истекот на рокот во кој периодично се прегледуваат, по поправката, односно поправката (ремонто) подлежат на вонредни прегледи.

За вонредните прегледи на мерилата е должен да се грижи оној кој ја извршил поправката, односно поправката (ремонто) на мерилото.

Член 45

Преглед на мерилата според одредбите на овој закон, врши Заводот, претпријатијата и другите правни лица на кои им е доверено вршењето преглед на мерила.

Преглед на мерилата што се употребуваат во областа на здравството, мерилата што се наменети за заштита на луѓето и имотот, мерилата што служат за пресметка и мерилата за контрола на квалитетот во врска со пресметката, мерилата што се користат за експертиза и контрола на животната околина, врши по правило Заводот.

Начинот на кој се врши преглед на мерилата го пропишува Министерот за стопанство.

Член 46

Заводот врши преглед на мерилата, по правило, во своите службени простории (лаборатории). Под службени простории на Заводот, во смисла на овој закон, се подразбираат и привремените службени простории на Заводот – центрите за периодични прегледи на мерилата што со пропис ќе ги определи Министерот за стопанство.

Заводот врши преглед на мерилата надвор од своите службени простории и тоа:

1) во просториите на претпријатијата и другите

правни и физички лица што произведуваат или поправаат мерила;

2) на просториите на имателот, односно на корисникот на мерилото, во кој случај подносителот на барањето за преглед на мерилата е должен да обезбеди соодветна работна просторија, потребен број работници и опрема за вршење на прегледи и

3) на местото на кое мерилото се наоѓа, односно на кое е вградено или поставено, ако е во прашање мерило кое по својата конструкција е врзано за местото на кое е поставено (стабилно мерило) или ако е во прашање мерило кое поради осетливата конструкција би можело при преносот да се оштети или расипе при што подносителот на барањето за преглед на мерилото е должен да обезбеди потребен број работници и опрема за вршење на прегледот.

Член 47

Претпријатијата и другите правни и физички лица што вршат производство или поправка на мерила, се должни да обезбедат работни простории, опрема за вршење преглед на мерилата и потребен број работници (одобрени лаборатории).

Министерот за стопанство ги пропишува условите за формирање на лаборатории од став 1 на овој член.

Со прописот од став 2 на овој член се утврдуваат и условите кои во поглед на стручноста на работниците, опремата и работните простории мораат да ги исполнуваат претпријатијата и другите правни и физички лица од став 1 на овој член.

На барање од претпријатијата, другите правни и физички лица од став 1 на овој член, Заводот утврдува дали се исполнети условите од став 3 на овој член.

Ако Заводот утврди дека се исполнети условите од став 3 на овој член, директорот на Заводот ќе донесе решение прегледот на мерилото од определен вид да може да се врши во просториите на подносителот на барањето.

Ако Заводот утврди дека не се исполнети условите од став 3 на овој член, директорот на Заводот ќе донесе решение со кое не се дозволува преглед на определен вид мерила во просториите на подносителот на барањето.

Против решението од ставовите 5 и 6 на овој член може да се изјави жалба до Министерството за стопанство.

Член 48

Ако со прегледот се утврди дека мерилото ги исполнува пропишаните метролошки услови, Заводот, односно претпријатието или друго правно лице од член 58 на овој закон го жигосува, односно издава уверение за исправноста на мерилото.

Ако со прегледот се утврди дека мерилото не ги исполнува пропишаните метролошки услови, Заводот, односно претпријатието или друго правно лице од член 58 на овој закон ќе одбие да го жигоса, односно нема да издаде уверение за исправноста на мерилото, за што, на писмено барање од странката издава решение.

Против решението од став 2 на овој член може да се изјави жалба до Министерството за стопанство.

Жалбата не го задржува извршувањето на решението.

Ако со периодичниот или вонредниот преглед се утврди дека мерилото повеќе не ги исполнува пропишаните метролошки услови, Заводот односно претпријатието или друго правно лице од член 58 на овој закон ќе го поништи жигот на мерилото, односно на издаденото уверение и ќе утврди престанување на важењето на издаденото уверение.

Член 49

Видовите и облиците на жиговите и на другите знаци што се употребуваат при прегледот на мерилата

како и содржината и формата на уверението за исправноста на мерилото, ги пропишува Министерот за стопанство.

Жигот на мерилото престанува да важи, ако:

- 1) истекол рокот на неговото важење;
- 2) е изменет, оштетен или отстранет и
- 3) е поништен.

Рокот на важењето на жигот истекува на крајот на календарската година во која мора да се изврши периодичен преглед на мерилото.

Одредбите од ставовите 1 и 2 на овој член се применуваат и на престанувањето на важењето на уверението за исправноста на мерилото.

Мерилото за кое престанал да важи жигот, односно за кое престанало да важи уверението за исправноста на мерилото, не може да се пушта во промет или да се употреби.

Мерилата за кои прегледот не е задолжителен, а кои се користат за лична употреба, како учебни помагала или за индикација (индикатори), се означуваат со посебни ознаки (налепници).

Мерилата од став 6 на овој член не можат да се користат за други потреби.

Формата и изгледот на налепницата од став 6 на овој член ги пропишува министерот за стопанство.

4. Посебни одредби за мерилата

Член 50

Мерилата кои според овој закон задолжително се прегледуваат можат да се пуштаат во промет или да се држат подготвени заради пуштање во промет, само ако се жигосани на пропишаниот начин, односно ако се снабдени со уверение за исправноста на мерилото.

Член 51

За исправноста на мерилата што се наоѓаат во употреба се должни да се грижат имателите, односно корисниците на мерилата.

Член 52

Министерот за стопанство може да пропише задолжително да се употребуваат мерила од определен вид за промет на определени стоки и за вршење на определени услуги.

Член 53

Министерот за стопанство може да пропише забрана за пуштање во промет и за употреба на оние видови мерила за кои ќе се утврди дека не им одговараат на потребите на мерењето и на другите услови определени со овој закон.

Член 54

Мерилата што се увезуваат можат да се пуштаат во промет само ако се снабдени со потврда од Заводот дека ги исполнуваат метролошките и други услови.

Кон барањето за издавање на потврдата од став 1 на овој член се поднесува соодветна техничка документација.

Начинот на издавање на потврдата од став 1 на овој член (содржината на барањето, видот на техничката документација, содржината на потврдата и др.), го пропишува Министерот за стопанство.

Член 55

Исправите што му одговараат на решението за одобрение на типот на мерилото и на жигот, односно на уверението за исправноста на еталонот и на мерилото, што ги издаде органи или организации во странство, се признаваат во согласност со меѓународните договори што ги ратификувала Република Македонија.

Член 56

Трошоците за испитување на типот на мерилото и за преглед на еталоните, на мострите на референтните

материјали и на мерилата, што ги врши Заводот, ги поднесуваат подносителите на барањата за испитување на типот на мерилата и за преглед на еталоните, на мострите на референтните материјали и на мерилата.

Трошоците за прв преглед на мерилата од масовно производство, чиј процес на изработка или испитување е автоматизиран, што го вршат претпријатијата – производители на мерила, ги поднесуваат тие претпријатија.

Висината и начинот на плаќање на надоместот за покривање на трошоците од ставовите 1 и 2 на овој член го определува Владата на Република Македонија.

VI. МЕТРОЛОШКИ ПРЕГЛЕД НА КОЛИЧИНИ НА ПРОИЗВОДИ И ПАКУВАНИ ПРОИЗВОДИ

Член 57

Декларираните, означените или етикетирани количини на производи со или без опаковка, наменети за продажба, што се мерат и пакуваат со машини и уреди за дозирање, полнење и пакување, не можат да отстапуваат од утврдените количини.

По исклучок министерот за стопанство со посебни метролошки прописи ги утврдува дозволените отстапувања на количините на производите од став 1 на овој член.

Министерот за стопанство ги донесува метролошките прописи од став 2 на овој член.

VII. ДОВЕРУВАЊЕ НА ВРШЕЊЕ ЈАВНИ ОВЛАСТУВАЊА ЗА ПРЕГЛЕД НА ЕТАЛОНИ, МОСТРИ НА РЕФЕРЕНТНИ МАТЕРИЈАЛИ И МЕРИЛА

Член 58

На претпријатијата и на други правни лица, освен на претпријатијата-производители на мерила и на претпријатијата што користат мерила за пресметка, може да им се довери вршење поправка и преглед на работните еталони, мострите на референтни материјали и мерилата, ако се регистрирани за вршење на метролошка дејност и ако ги исполнуваат условите во поглед на стручната подготовка на работниците, опремата и просториите (овластени лаборатории).

Условите од став 1 на овој член ги пропишува министерот за стопанство.

Член 59

На претпријатијата – производители на мерила може да им се довери прв преглед на мерилата од масовно производство (угостителски садови, мерила за должина и сл.), чиј процес на изработка или испитување е автоматизиран, односно кој е таков што го гарантира исполнувањето на пропишаните метролошки услови.

Член 60

Претпријатијата и другите правни лица што користат мерила во производниот процес на работа, заради контрола на квалитетот на производите, можат за своите потреби да формираат лаборатории во кои ќе вршат периодичен, вонреден и контролен преглед на тие мерила.

Прегледот на мерилата од став 1 на овој член се врши според одредбите на овој закон и другите прописи, со работни еталони што ги прегледал Заводот, претпријатието или друго правно лице, на кое му е доверен прегледот на работни еталони.

Член 61

На барање од претпријатијата и другите правни лица од членовите 58 и 59 на овој закон, Заводот утврдува дали се исполнети условите пропишани за доверување

преглед на работните еталони, мострите на референтните материјали и мерилата, или прв преглед на мерилата од масовно производство чиј процес на изработка или испитување е автоматизиран.

Начинот на кој се доверува прегледот на работните еталони, мострите на референтните материјали и мерилата на претпријатијата и другите правни лица од членовите 58 и 59 на овој закон, го пропишува министерот за стопанство.

Ако Заводот утврди дека се исполнети пропишаните услови министерот за стопанство ќе донесе решение со кое подносителот на барањето од став 1 на овој член се овластува за преглед на работните еталони или на мострите на референтните материјали или на мерилата, односно прв преглед на мерилата од масовно производство.

Со решението од став 3 на овој член ќе се определи и метролошкото подрачје на кое претпријатието или друго правно лице од член 58 на овој закон ќе ги прегледа работните еталони или мострите на референтните материјали или мерилата.

Член 62

Претпријатијата и другите правни лица на кои им е доверен прегледот на работните еталони, мострите на референтните материјали и мерилата се должни да водат евиденција за извршените прегледи.

Член 63

Претпријатијата и другите правни лица од член 58 на овој закон, можат да го прегледаат мерилото на местото на кое мерилото е вградено или поставено.

VII. НАДЗОР

Член 64

Надзор над примената на Законот и на прописите донесени врз основа на овој закон, врши Министерството за стопанство.

Заводот врши надзор над исправноста, прометот и употребата на мерилата на мерните единици, одржувањето на пропишаните услови во лабораториите на претпријатијата другите правни и физички лица што произведуваат и поправаат мерила, прегледот на работните еталони, мострите од референтни материјали и мерилата што го вршат претпријатијата и други правни лица на кои им е доверен прегледот и над количините на производите и пакуваните производи.

Член 65

Работниците што работат на задачите и работите на надзорот мораат да имаат легитимација со која се утврдува нивното службено својство и се должни да ја покажат ако тоа се бара од нив.

Министерот за стопанство го пропишува образецот и начинот на издавање на легитимацијата.

Член 66

Претпријатијата и другите правни и физички лица, се должни да овозможат непречено вршење на надзорот и да ги дадат податоците што се за тоа потребни.

При вршењето надзор од став 1 на овој член работниците на Заводот имаат право да влегуваат и во просториите како и да вршат контролни испитувања.

Член 67

Во вршењето надзор над прегледот на работните еталони, мострите на референтните материјали и мерила што го вршат претпријатијата и другите правни лица на кои им е доверен тој преглед, Заводот има право:

1) да ги проверува метролошките својства на секундарните и работните еталони, односно метролошките

карактеристики на мострите на референтни материјали;

2) да врши контролни испитувања на прегледаните работни еталони, мостри на референтни материјали, мерила и количини на производи и пакувани производи;

3) да бара извештаи за работата на прегледот на работните еталони, мострите на референтни материјали и мерилата и евиденција за извршените прегледи и

4) да проверува дали се исполнети условите врз основа на кои е доверено вршењето на прегледи.

Член 68

Ако во вршењето на надзорот од член 67 на овој закон се утврди дека претпријатието или друго правно лице не ги исполнува условите од член 58 на овој закон или дека не се придржува кон прописите или дадените упатства, ќе поднесе предлог за одземање на овластувањето дадено врз основа на член 61 став 3 на овој закон.

Член 69

Ако во вршењето на надзорот од член 67 на овој закон се утврди дека работните еталони, мострите на референтни материјали и мерилата што ги прегледало и жигосало претпријатието или друго правно лице на кое му е доверен прегледот не се исправни, ќе ги поништи жиговите на работните еталони, на мострите на референтните материјали и мерилата, односно на издадените уверенија и ќе се утврди престанок.

Член 70

Во вршењето на надзорот над прегледот на мерилата што се врши во просториите на претпријатијата, другите правни и физички лица што произведуваат и поправаат мерила, Заводот има право и должност:

1) да ги проверува метролошките својства на работните еталони што се употребуваат за преглед на мерилата и

2) да проверува дали се исполнети условите од член 47 став 2 на овој закон.

Член 71

Ако Заводот во вршењето на надзорот од член 70 на овој закон утврди дека претпријатијата, другите правни и физички лица што произлегуваат или поправаат мерила не ги исполнуваат условите од член 47 став 2 на овој закон, ќе донесе решение за укинување на решението за преглед на мерилата во нивните простории.

Против решението од став 1 на овој член може да се изјави жалба до Министерството за стопанство.

Член 72

Ако во вршењето на надзорот над исправноста, прометот и употребата на мерилата, се утврди дека мерилото што е во употреба или што се пушта во промет или се држи подготвено заради употреба, односно пуштање во промет не е исправно ќе се донесе решение со кое ќе се нареди утврдените недостатоци да се отстранат во определен рок.

Ако Заводот утврди дека во определениот рок не се отстранат определените недостатоци ќе се донесе решение со кое трајно ќе се забрани употребата на мерилото, односно неговото пуштање во промет.

Против решението од ставовите 1 и 2 на овој член може да се изјави жалба до Министерството за стопанство.

Жалбата не го задржува извршувањето на решението.

Член 73

Мерилото за кое ќе се донесе решение за забрана на употребата односно за пуштање во промет, Заводот на видлив начин ќе го обележи како неисправно, ќе го поништи жигот на мерилото, односно на издаденото

уверение за исправноста ќе утврди престанување на важењето на уверението и ќе ја оневозможи неговата натамошна употреба, односно пуштање во промет.

Член 74

Ако работникот на Заводот при вршење на надзор утврди дека претпријатието, друго правно и физичко лице, со повреда на одредбите на овој закон или на прописите донесени врз основа на овој закон сторил кривично дело, стопански престап или прекршок, должен е да состави записник и без одлагање да поднесе пријава, односно барање за поведување кривично дело, постапка за стопански престап, односно прекршок.

Член 75

Надзорот над примената на одредбите на овој закон за важењето на жигот на мерилата, односно уверението за исправноста на мерилата што се употребуваат во прометот на стоки и при вршењето на услугите од областа на стоковниот промет, вршат и органите надлежни за работи на пазарната инспекција.

Органот надлежен за работи на пазарната инспекција може со решение да ги определи управните мерки од член 72 ставовите 1 и 2 на овој закон.

IX. КАЗНЕНИ ОДРЕДБИ

Член 76

Со парична казна од 50 до 150 плати ќе се казни за стопански престап претпријатие или друго правно лице, ако:

1) во прометот на определени стоки или при вршењето на определени услуги не употреби определена мерна единица, или мерило од определен вид кога е пропишана нивната задолжителна употреба (член 23 и член 52);

2) употреби или пушти во промет мерило што според овој закон подлежи на задолжителен преглед, а кое на пропишаниот начин не е жигосано, односно не е снабдено со уверение за исправност (член 34 став 1 и член 50);

3) употреби мерило за кое е донесено решение за укинување на решението за одобрение на типот на мерилото (член 39 став 2) и

4) пушти во промет или употреби мерило за кое е пропишана забрана за пуштање во промет и употреба (член 53).

За стопански престап од став 1 на овој член ќе се казни со парична казна од пет до десет плати и одговорното лице во претпријатието или во друго правно лице. – Покрај паричната казна за стопанскиот престап од став 1 на овој член ќе се изрече и заштитна мерка одземање на мерилото со кое е сторен стопански престап.

Член 77

Со парична казна од 50 до 100 плати ќе се казни за стопански престап претпријатието или друго правно лице, ако:

1) во своето работење употребува мерни единици што според овој закон не можат да се употребуваат во Републиката (член 3);

2) пушти во промет мерило што го увезло, а за кое не е прибавена потврда од заводот дека ги исполнува пропишаните услови (член 54 став 1) и

3) утврди недозволеност отстапувања на декларираните, означените или етикетирани количини на производи со или без опаковка (член 57 став 2).

За стопански престап од став 1 на овој член ќе се казни со парична казна од пет до десет плати и одговорното лице во претпријатието или во друго правно лице.

Покрај паричната казна за стопански престап од став 1 на овој член ќе се изрече и заштитна мерка одземање на мерилото со кое е сторен стопански престап.

Член 78

Со парична казна од пет до 20 плати ќе се казни за прекршок претпријатието или друго правно лице, ако:

1) употреби мерила на начин со кој не се обезбедува определена точност на мерењето (член 4 став 1);

2) не ги употреби мерните единици под назив и ознаки што се предвидени со овој закон (член 20 став 1);

3) при испитувањето на типот на мерилото надвор од службените простории на Заводот, или при прегледот на мерилото на местото на кое се наоѓа мерилото, односно на кое мерилото е вградено или поставено, не обезбеди потребен број работници и опрема за испитување на типот на мерилото, односно за преглед на мерилото (член 37 став 3) и член 46 став 2 точки 2 и 3);

4) пушти во промет или употреби мерило на кое му истекол рокот на периодичниот преглед, односно ако престанал да важи жигот, односно за кое престанало да важи уверението за исправноста на мерилото (член 43 став 6 и член 49 став 5);

5) употреби мерила наменети за лична употреба, како учебни помагала или индикатори за други потреби (член 49 став 6);

6) не води евиденција за извршените прегледи на работните еталони, мострите на референтни материјали и мерила (член 62) и

7) не овозможи непречено вршење надзор или не даде податоци потребни за вршење надзор (член 66 став 1).

За прекршокот од став 1 на овој член ќе се казни со парична казна од една петина до две плати и одговорното лице во претпријатието или во друго правно лице и ќе се изрече и заштитна мерка забрана на вршење на раководна должност во траење од три месеци до една година.

Покрај паричната казна од став 1 на овој член ќе се изрече и заштитна мерка одземање на предметите со кои е сторен прекршокот и забрана на вршење дејност во траење од три месеци до една година.

Член 79

Со парична казна од една петина до три плати ќе се казни за прекршок физичко лице што врши дејност за дејствијата од член 76 став 1, член 77 став 2 точките 1 и 2 и член 78 став 1 на овој закон.

Покрај паричната казна од став 1 на овој член ќе се изрече и заштитна мерка одземање на мерилото со кое е направен прекршок и одземање на имотната корист, како и забрана на вршење на дејност од три месеци до една година.

Член 80

Со парична казна од една десетина до една половина ќе се казни за прекршок физичко лице за дејствијата од член 76 став 1, член 77 став 1 точките 1 и 2 и член 78 став 1 на овој закон.

Покрај паричната казна од став 1 на овој член ќе се изрече и заштитна мерка одземање на мерилото со кое е направен прекршок и одземање на имотната корист.

X. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 81

Заводот ќе се основа најдоцна во рок од три месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 82

Актот за организација и работа и актот за систематизација на работите и задачите на Заводот, како и другите акти, ќе се донесат во рок од три месеци од основањето на Заводот.

Член 83

Подзаконските акти и другите прописи од областа на мерните единици и мерилата, што ги донел Сојузниот завод за мери и скапоцени метали, врз основа на Законот за мерни единици и мерила („Службен лист на

СФРЈ“ број 9/84, 18/84, 59/86, 20/89, 9/90, и 53/91), важат до донесување на подзаконските акти и другите прописи согласно со овој закон.

Прописите и другите акти согласно со овој закон ќе се донесат во рок од три години од влегувањето во сила на овој закон.

Член 84

Ознаките на мерилата, кои биле заверени пред влегување во сила на овој закон, важат согласно со одредбите на Законот за мерни единици и мерила („Службен лист на СФРЈ“ број 9/84, 18/84, 59/86, 20/89, 9/90 и 53/91).

Решенијата за одобрени типови мерила, што биле издадени пред влегувањето во сила на овој закон, остануваат да важат.

Овластувањата за работа на лабораториите што биле издадени пред влегувањето во сила на овој закон, остануваат да важат до објавувањето на новите прописи.

Член 85

Во Заводот се формираат стручни комисии за одделни области на метрологијата, кои му даваат ми-

слења, забелешки и предлози на директорот на Заводот на нацртите и предлозите на прописите што се донесуваат врз основа на член 35 од овој закон, како и врз основа на член 24 став 2, член 26 став 2, член 27 став 2, член 30 став 3, член 47 став 2 и член 58 став 2 од овој закон.

Членовите на стручните комисии од став 1 на овој член ги именува министерот за стопанство на предлог од заинтересираните претпријатија, научно-истражувачките и други правни лица.

Член 86

Со денот на влегувањето во сила на овој закон престанува да важи Законот за мерни единици и мерила („Службен лист на СФРЈ“ број 9/84, 18/84, 59/86, 20/89, 9/90 и 53/91).

Член 87

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

ПРИЛОЗИ НА ЗАКОНОТ ЗА МЕРНИТЕ ЕДИНИЦИ И МЕРИЛАТА

Прилог број 1

ДЕФИНИЦИИ НА ОСНОВНИТЕ ЕДИНИЦИ (SI)

1. Должина

Единица за должина е метар. Метар е должина на патеката што во вакуум ќе ја мине светлината за време од $1/299\,792\,458$ секунди
17e CGPM (1983), Résolution 1: Le mètre est la longueur du trajet parcouru dans le vide par la lumière pendant une durée de $1/299\,792\,458$ seconde.

2. Маса

Единица за маса е килограм. Килограм е маса од меѓународниот еталон на килограм.

3e CGPM (1901): Le kilogramme est l'unité de masse; il est égal à la masse du prototype international du kilogramme.

Забелешка: меѓународниот еталон на килограм го потврди 1889 година, Првата генерална конференција за тегови и мери (CGPM), кога е прогласено дека овој меѓународен еталон во иднина ќе се смета како единица за маса. Меѓународниот еталон се чува во Меѓународното биро за тегови и мери во Севр кај Париз.

3. Време

Единица за време е секунда. Секунда е траење од $9\,192\,631\,770$ периоди на зрачење кое му одговара на преминот меѓу две хиперфини нивоа на основната состојба на атомот на цезиум 133.

13e CGPM (1967), Résolution 1: La seconde est la durée de $9\,192\,631\,770$ périodes de la radiation correspondant à la transition entre les deux niveaux hyperfins de l'état fondamental de césium 133.

4. Јачина на електричната струја

Единица за јачина на електричната струја е ампер (ampère).

Ампер е јачина на постојана електрична струја која, кога се одржува в два прави паралелни спроводника, со неограничена должина и занемарливо мал кружен напречен пресек, што се наоѓаат во вакуум на меѓусебно растојание од еден метар, предизвикува меѓу тие спроводници, сила која е еднаква на 2×10^{-7} њутни по метар должина.

CIPM (1946), Résolution 2 approuvée par la 9e CGPM (1948)
L'ampère est l'intensité d'un courant constant qui, maintenu dans des conducteurs parallèles, rectilignes, de longueur infinie, de section circulaire négligeable et placés à une distance de 1 mètre l'un de l'autre dans le vide, produirait entre ces conducteurs une force égale à 2×10^{-7} newton par mètre de longueur.

5. Термодинамичка температура

Единица за термодинамичка температура е келвин. Келвин е термодинамичка температура која е еднаква на $1/273,16$ од термодинамичката температура на тројната точка на водата.

13e CGPM (1967), Résolution 4: Le kelvin, unité de température thermodynamique, est la fraction $1/273,16$ de la température thermodynamique du point triple de l'eau.

6. Светлосна јачина

Единица за светлосна јачина е кандела. Кандела е светлосна јачина во определен правец на изворот кој емитува монохроматско зрачење на фреквенција од 540×10^{12} херца и чија енергетска јачина во тој правец е $1/683$ вати по стерadian.

16e CGPM (1979), Résolution 3: la candela est l'intensité lumineuse, dans une direction donnée, d'une source qui émet un rayonnement monochromatique de fréquence 540×10^{12} hertz et dont l'intensité énergétique dans cette direction est $1/683$ watt par stéradian.

7. Количина на материја (на супстанција)

Единица за количина на материја (на супстанција) е мол. Мол е количина на материја (на супстанција) на системот кој содржи толку елементарни единици, колку што има атоми во $0,012$ килограми јаглерод 12.

14e CGPM (1971), Résolution 3: La mole est la quantité de matière d'un système contenant autant d'entités élémentaires qu'il y a d'atomes dans $0,012$ kilogramme de carbone 12.

Забелешка: кога се употребува мол, треба да се наведат елементарните единици кои можат да бидат атоми, молекули, јони, електрони и други честички или определени зборови на тие честички.

ТАБЕЛА 1

ИЗВЕДЕНИ ЕДИНИЦИ SI СО ПОСЕБНИ НАЗИВИ И ОЗНАКИ

Гслемина	Назив	Ознака	Изразено со други единици SI	Изразено со основните единици SI
1	2	3	4	5
Фреквенција, зачестеност	херц (hertz)	Hz		s^{-1}
сила	њутн (newton)	N		$m \cdot kg \cdot s^{-2}$
притисок, напон	паскал (pascal)	Pa	N/m^2	$m^{-1} \cdot kg \cdot s^{-2}$
енергија, работа, количина на топлина	џул (joule)	J	$W \cdot s$	$m^2 \cdot kg \cdot s^{-2}$
моќност, енергетски флуks, тоplotен флуks	ват (watt)	W	J/s	$m^2 \cdot kg \cdot s^{-3}$
количина на електрицитет	кулон (coulomb)	C		$s \cdot A$
електричен напон, електромоторна сила, електричен потенцијал	волт	V	W/A	$m^2 \cdot kg \cdot s^{-3} \cdot A^{-1}$
електрична капацитивност	фарад	F	C/V	$m^{-2} \cdot kg^{-1} \cdot s^4 \cdot A^2$
електрична отпорност	ом (ohm)	Ω	V/A	$m^2 \cdot kg \cdot s^{-3} \cdot A^{-2}$
електрична спроводност	сименс (siemens)	S	A/V	$m^{-2} \cdot kg^{-1} \cdot s^3 \cdot A^2$
магнетски флуks	вебер (weber)	Wb	$V \cdot s$ $T \cdot m^2$	$m^2 \cdot kg \cdot s^{-2} \cdot A^{-1}$
магнетска индукција	тесла	T	Wb/m^2	$kg \cdot s^{-2} \cdot A^{-1}$
индуктивност	хенри (henry)	H	Wb/A	$m^2 \cdot kg \cdot s^{-2} \cdot A^{-2}$
целзиусова температура *	степен Целзиусов	$^{\circ}C$		K
светлосен флуks	лумен	lm	$cd \cdot sr$	cd
осветленост	люкс	lx	lm/m^2	$m^{-2} \cdot cd$
активност на радиоактивен извор	бекерел (becquerel)	Bq		s^{-1}
апсорбирана доза на јонизирачко зрачење	греј (gray)	Gy	J/kg	$m^2 \cdot s^{-2}$
еквивалентна доза на јонизирачко зрачење	сиверт (sievert)	Sv	J/kg	$m^2 \cdot s^{-2}$

*Целзиусовата температура (t) е определена со изразот $t = T - T_0$, каде што T е термодинамичка температура а

$T_0 = 273,15$ K по дефиниција.

ТАБЕЛА 2

НЕКОИ ИЗВЕДЕНИ ЕДИНИЦИ SI

Големина	Назив	Ознака	Изразено со основните единици SI
1	2	3	4
површина	квадратен метар	m^2	m^2
зафатнина	кубен метар	m^3	m^3
брзина	метар во секунда	m/s	$m \cdot s^{-1}$
забрзување	метар во секунда на квадрат	m/s^2	$m \cdot s^{-2}$
надолжна (линиска) маса	килограм по метар	kg/m	$m^{-1} \cdot kg$
површинска маса	килограм по квадратен метар	kg/m^2	$m^{-2} \cdot kg$
густина (зафатнинска маса)	килограм по кубен метар	kg/m^3	$m^{-3} \cdot kg$
специфична зафатнина	кубен метар по килограм	m^3/kg	$m^3 \cdot kg^{-1}$
јачина на магнетно поле	ампер по метар	A/m	$A \cdot m^{-1}$
густина на електрична струја	ампер по квадратен метар	A/m^2	$A \cdot m^{-2}$
концентрација (количина на материја)	мол по кубен метар	mol/m^3	$m^{-3} \cdot mol$
моларна маса	килограм по мол	kg/mol	$kg \cdot mol^{-1}$
луминанција	кандела по квадратен метар	cd/m^2	$m^{-2} \cdot cd$
зафатнински проток	кубен метар во секунда	m^3/s	$m^3 \cdot s^{-1}$
масен проток	килограм во секунда	kg/s	$kg \cdot s^{-1}$
аголна брзина	радијан во секунда	rad/s	s^{-1}
аголно забрзување	радијан во секунда на квадрат	rad/s^2	s^{-2}
кинематичка вискозност	квадратен метар во секунда	m^2/s	$m^2 \cdot s^{-1}$
динамичка вискозност	паскал секунда	$Pa \cdot s$	$m^{-1} \cdot kg \cdot s^{-1}$
површински напон	Њутн по метар	N/m	$kg \cdot s^{-2}$
ентропија	џул по келвин	J/K	$m^2 \cdot kg \cdot s^{-2} \cdot K^{-1}$
специфичен топлотен капацитет, специфична ентропија	џул по килограм-келвин	$J/(kg \cdot K)$	$m^2 \cdot s^{-2} \cdot K^{-1}$
специфична енергија	џул по килограм	J/kg	$m^2 \cdot s^{-2}$

1	2	3	4
Топлотна спроводност	ват по метаркелвин	$W/(m.K)$	$m.kg.s^{-3}.K^{-1}$
Волтметрска енергија	кул по кубен метар	J/m^3	$m^{-1}.kg.s^{-2}$
Јачина на електрично поле	волт по метар	V/m	$m.kg.s^{-3}.A^{-1}$
Термичност	фарад по метар	F/m	$m^{-3}.kg^{-1}.s^4.A^2$
Термеабилност	хенри по метар	H/m	$m.kg.s^{-2}.A^{-2}$
Соларна енергија	кул по мол	J/mol	$m^2.kg.s^{-2}.mol^{-1}$
Експозициона доза (на јонизирачко зрачење)	кулон по килограм	C/kg	$kg^{-1}.s.A$
Енергетска јачина на зрачење	ват по стередијан	W/sr	$m^2.kg.s^{-3}$

Прилог број 3

ДЕФИНИЦИИ НА ДОПОЛНИТЕЛНИТЕ ЕДИНИЦИ SI

1. Агол во рамнина

Единица за агол во рамнина е радијан. Радијан е агол во рамнина меѓу два полупречника што на круг сечат лак во должина еднаква на полупречникот ($1 \text{ rad} = 1$).

2. Просторен агол

Единица за просторен агол е стередијан. Стередијан е просторен агол на конус со теме во средиштето на топка, која на површините на топката зафаќа површина еднаква на површината на квадратот определен со полупречникот на топката ($1 \text{ sr} = 1$).

Прилог број 4

МЕРНИ ЕДИНИЦИ НАДВОР ОД МЕГУНАРОДНИОТ СИСТЕМ НА ЕДИНИЦИ,
СО ПОСЕБНИ НАЗИВИ

Големина	Единица надвор од SI		Вредност изразена со единиците SI приближно	Дозволена употреба само
	Назив	Ознака		
1	2	3	4	5
должина	морска милја		1 морска милја=1852m	во поморскиот, речниот и воздушниот сообраќај
	астрономска единица		1 астрономска единица = 1,495 978 7 x 10 ¹¹ m	во астрономијата
површина	ар	a	1 a = 100 m ²	за изразување на површината на земјите
	хектар	ha	1 ha = 10 000 m ²	за изразување на површината на земјите
зафатнина	литар	l, L	1 l = 1 L = 10 ⁻³ m ³	
агол во рамнина	степен(аголен)	o	1° = (π /180) rad	
	минута(аголна)	,	1' = (π /10 800) rad	
	секунда(аголна)	"	1" = (π /648 000) rad	
	гон	g	1 g = (π /200) rad	
маса	тон	t	1 t = 10 ³ kg	
	единица на атомска маса	u	1 u = 1,660 57.10 ⁻²⁷ kg приближно	во физиката и хемијата
надолжна (линиска) маса	текс	tex	1 tex = 10 ⁻⁶ kg/m	за изразување на надолжната маса на текстилно влакно и конец
време	минута	min	1 min = 60s	
	саат или час	h	1 h = 3 600s	
	ден	d	1 d = 86 400s	
брзина	јазол		1 јазол = $\frac{1\,852}{3\,600}$ m/s	во поморскиот речниот и воздушниот сообраќај
притисок	милиметар живин столб	mm Hg	1mm Hg= 133,322 Pa	за одредување на крвен притисок во здравството
	бар	bar	1 bar = 10 ⁵ Pa	
енергија	електронволт**	eV	1 eV=1,602 19.10 ⁻¹⁹ J приближно	во специјализирани области

*Единица на атомска маса еднаква на 1/12 од масата на атомот на нуклид ¹²C.

**Електронволт е еднаков на кинетичката енергија што ја добива електронот преминувајќи ја потенцијалната разлика од 1 волт во вакуум.

	2	3	4	5
	волтампер	VA	1 VA = 1 W	за определување на привидна моќност на наизменичната електрична струја
моќност	var	var	1 var = 1 W	за определување на електрична реак- тивна (јалова) моќ- ност

Прилог број 5

НАЗИВИ НА ПРЕФИКСИТЕ SI, НИВНИТЕ ОЗНАКИ И ВРЕДНОСТИ
ИЗРАЗЕНИ СО БРОЈ, КАКО И НИВНА УПОТРЕБА

1. Називите, ознаките и вредностите на префиксите SI изразени со број се наведени во следната табела:

Назив	Ознака	Вредност изразена со број
1	2	3
Jota	Y	1 000 000 000 000 000 000 000 000 = 10^{24}
Zeta	Z	1 000 000 000 000 000 000 000 000 = 10^{21}
Eksa	E	1 000 000 000 000 000 000 000 = 10^{18}
Peta	P	1 000 000 000 000 000 000 = 10^{15}
Tera	T	1 000 000 000 000 000 = 10^{12}
Giga	G	1 000 000 000 = 10^9
Mega	M	1 000 000 = 10^6
Kilo	k	1 000 = 10^3
Hekto	h	100 = 10^2
Deka	da	10 = 10^1
Deci	d	0,1 = 10^{-1}
Centi	c	0,01 = 10^{-2}
Mili	m	0,001 = 10^{-3}
Mikro	μ	0,000 001 = 10^{-6}
Nano	n	0,000 000 001 = 10^{-9}
Piko	p	0,000 000 000 001 = 10^{-12}
Femto	f	0,000 000 000 000 001 = 10^{-15}
Ato	a	0,000 000 000 000 000 001 = 10^{-18}
Zepto	z	0,000 000 000 000 000 000 001 = 10^{-21}
Jokto	y	0,000 000 000 000 000 000 000 001 = 10^{-24}

2. Префиксите SI можат да се употребуваат пред:

- основните единици SI, освен единиците за маса;
- изведените единици SI кои имаат посебен назив и ознака, освен единиците за Целзиусова температура и
- следниве мерни единици надвор од единиците SI: литар, тон, текс, бар, електронволт, волтампер и вар.

3. Префиксите SI можат да се употребуваат пред мерните единици од точка 2 на овој прилог и кога тие единици се наоѓаат во состав на други изведени единици SI и на комбинирани мерни единици кои се изразуваат во форма на производ или количник.

4. Пред мерната единица може да се употреби само еден префикс SI.

5. Изложителот што се става на ознаката на мерната единица се однесува на цела децимална мерна единица.

Прилог број 6

НАЧИН НА ПИШУВАЊЕ НА МЕРНИТЕ ЕДИНИЦИ

1. Ознаките на мерните единици се пишуваат со вертикални букви на абecedата и со буквите на грчката азбука Ω и μ

2. Ознаките на мерните единици се пишуваат без точки на крајот.

3. Називот на префиксот SI и називот на мерната единица се пишуваат заедно како еден збор.

4. Ознаката на префиксот SI и ознаката на мерната единица се пишуваат заедно.

5. Производот на две мерни единици се обележува со точка како симбол на множење. Точката може да се изостави кога ознаката на мерната единица е таква што да не може да настане забуна.

6. Ако мерната единица се формира со меѓусебно делење на две мерни единици, како симбол на делење може да се употреби коса црта (/) или хоризонтална црта (-) или изложител со негативен знак.

Забелешка: во системите за обработка на податоци кои располагаат со граничен збир на знаци, можат да се употребуваат посебно приспособени ознаки на мерните единици и симболи на множење, делење и степенување.

Прилог број 7

Оваа одредба ги опфаќа посебните називи и посебните ознаки за бројчени фактори кои служат за изразување на вредности на големините (бројчени) без димензии кои не се мерни единици во смисла на овој закон: непер (ознака: N_p), децибел (ознака: dB), октава, фон, сон, бит и друго. Покрај наброените посебни називи и посебни ознаки: непер (N_p) и децибел (dB), кои се дефинираат со логаритамот на односите на две одредени истородни големини во областа на периодичните појави и во акустиката, како и октавата, фонот, сонот и друго кои служат за изразување на соодветни големини без димензии во акустиката, овде пред сè спаѓаат:

- процент (ознака: $\%$; $1\% = 10^{-2}$)
- промил (ознака: ‰ ; $1\text{‰} = 10^{-3}$)
- милионити дел (ознака: ppm ; $1\text{ ppm} = 10^{-6}$);

како и за математичката големина агол во рамнина:

- аголен степен (ознака: $^{\circ}$)
- аголна минута (ознака: $'$)
- аголна секунда (ознака: $''$)
- гон (ознака: g)

кои истовремено се сврстени во мерни единици надвор од SI, со посебни називи (прилог број 4 со член 16 на овој закон).

Овие посебни називи и ознаки можат да се употребуваат самостојно или во комбинација со мерни единици без ограничување.

Биолошките единици кои се засноваат на стандардизирано дејство на одделни супстанции на живи организми, метеоролошката единица (beaufort) која се заснова на стандардизирани последици на дејствувањето на ветерот и единиците за изразување на јачината на земјотресите, не се мерни единици во смисла на овој закон. Употребата на овие единици во Република Македонија е дозволена без ограничување.

517.

Врз основа на член 75 ставови 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

УКАЗ

ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ТРГОВИЈАТА

Се прогласува Законот за трговијата, што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 19 април 1995 година.

Број 08-1626/1
19 април 1995 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Киро Глигоров, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Стојан Андов, с.р.

ЗАКОН ЗА ТРГОВИЈАТА

I. ОСНОВНИ ОДРЕДБИ

Член 1

Со овој закон се уредуваат условите и начинот на вршење на трговија.

Член 2

Под трговија во смисла на овој закон се подразбира купување, продажба на производи и вршење на услуги во трговијата од страна на претпријатието и други правни и физички лица, регистрирани за вршење на трговија (во натамошниот текст: трговец).

Трговијата се врши како трговија на големо и внатрешниот и надворешниот пазар и како трговија на мало.

Трговијата на надворешниот пазар се врши под услови и на начин определени со посебен закон.

Член 3

Трговецот се занимава слободно со трговија во согласност со овој закон и другите прописи, трговските правила и добрите деловни обичаи, ратификуваните меѓународни спогодби и договори, начелата на лојалната конкуренција и на начин со кој не се нанесува штета на потрошувачот.

II. ВРШЕЊЕ НА ТРГОВИЈА

Член 4

Трговија на големо, во смисла на овој закон, е купување на производи заради натамошна продажба или преработка, односно доработка.

Трговија на мало, во смисла на овој закон, е продажба на производи на крајните потрошувачи.

Трговија на големо и трговија на мало се врши во посебно определени простории и простори освен трговијата на големо во транзит.

Трговија на мало може да се врши и по пошта, од врата до врата, со продажни автомати, на саеми, приредби, средби и слично, под услови определени со овој закон или друг пропис.

Владата на Република Македонија (во натамошниот текст: Владата) ги определува производите што можат да се продаваат од врата до врата и со продажни автомати.

Министерот за стопанство го пропишува начинот на вршењето продажба на производи согласно со став 5 на овој член.

Член 5

Под услуги, во трговијата, во смисла на овој закон, особено се подразбираат: агенциски услуги, посреднички услуги, застапнички услуги, берзански услуги, комисионни услуги, услуги на складирање, услуги на експедирање и доставување на производи, услуги на контрола на квалитетот и квантитетот на производи, услуги на осигурување на производи, услуги на економска пропаганда, приредување на саеми и стопански изложби, услуги на пазарот на големо и мало и други услуги вообичаени во трговијата.

Член 6

На пазарите, на кои се даваат услуги за вршење трговија на големо, може да се врши исклучиво продажба на земјоделски производи.

На пазарите, на кои се даваат услуги за вршење трговија на мало, може да се врши исклучиво продажба на земјоделски производи, млеко и млечни производи, риба и живина, лековити растенија, цвеќе, галантерија и бижутерија, мед и грнчарски производи.

Продажбата на земјоделските производи се врши одделно од продажбата на другите производи од став 2 на овој член.

Продажбата на млеко, млечни производи и риба од став 2 на овој член се врши во посебни простории наменети исклучително за продажба на тие производи.

На посебно организирани пазари кои ќе работат еден ден во текот на неделата може да се врши трговија на мало на стари моторни возила и стари авто делови.

Продажба на добиток се врши на посебно организирани пазари.

За продажба на стари предмети, можат да се организираат посебни пазари кои ќе работат еден ден во текот на неделата, што ќе го определат органите на единицата на локалната самоуправа.

Член 7

Трговецот кој организира пазари на кои се даваат услуги за вршење трговија на големо и мало е должен да утврди и истакне пазарен ред.

Трговецот од став 1 на овој член е должен да се придржува на пазарниот ред.

Член 8

На пазарите на големо може да се врши само трговија на големо, а на пазарите на мало само трговија на мало.

Член 9

Забрането е вршење трговија на производи на големо и мало и давање услуги во трговија надвор од просториите и просторите во кои е одобрено вршењето на дејноста.

Член 10

За вршење на трговија, трговецот мора да обезбеди продажните објекти во кои се врши трговија на големо и мало, да ги исполнуваат пропишаните минимално-технички и хигиенско-санитарни услови, по претходно извршен технички преглед и добиена употребна дозвола за објектот.

Покрај условите од став 1 на овој член, трговецот мора да обезбеди продажните објекти да ги исполнуваат и условите пропишани со Закон за инвестициона изградба на објекти, за заштита при работа, заштита и унапредување на животната средина, противпожарна заштита и заштита од бучавата.

Минимално-техничките услови ги пропишува министерот за стопанство.

Хигиенско-санитарните услови ги пропишува министерот за здравство.

Член 11

Трговецот е должен да води евиденција за набавка и продажба на производите и вршење на трговски услуги.

Евиденцијата за набавка и продажба на производите се води врз основа на фактура (сметка), испратница, лента од регистар-каса, лента од компјутер-каса или парагон блок, кои содржат податоци за вредноста на набавените и продадените производи. Вредноста на продадените производи се евидентира врз основа на приемната листа и тоа по продажна цена, без данок на промет и со данок на промет.

Трговецот на големо е должен во продажниот објект да води материјална евиденција за набавка и продажба на производите.

Евиденцијата што ја води трговецот мора да се наоѓа во продажниот објект и во секое време да биде достапна на надлежните инспекциски органи.

Министерот за стопанство во согласност со министерот за финансии ја пропишува формата и начинот на водењето на евиденцијата од овој член.

Член 12

Трговијата на мало на производи се врши во работно време што ќе го определи министерот за стопанство.

Трговецот кој врши трговија на мало на производи го определува работното време согласно со прописот од став 1 на овој член и е должен да го пријави на подрачната организациона единица на Министерството за стопанство.

Трговецот е должен да се придржува на работното време од став 2 на овој член.

Член 13

Трговецот кој врши трговија на мало е должен, при ракувањето со производите, да обезбеди хигиенски, санитарни и здравствени услови во согласност со закон, како и пакување и препакување на производите на начин со кој се обезбедува зачувување на нивниот квалитет.

Член 14

Трговецот на мало е должен во продажниот објект:

1) на видлив начин да ја истакне цената на производите и да се придржува на таа цена. Цената се истакнува во денари;

2) снижените (намалените) цени да ги истакне заедно со цената што претходно ја наплатувал за истиот производ или услуга и снижената цена да биде реална и вистината;

3) да издаде сметка за продадените производи (фактура, парагон – блок, исечок од регистар – каса);

4) на видлив начин да ги истакне работното време;

5) производите да ги продава под исти услови на сите потрошувачи;

6) точно да ги мери производите и да му овозможи на потрошувачот да го провери количеството на купените производи;

7) при помали пакувања на производите да употребува материјал за обвивка, кој одговара на спакуваните производи и

8) да обезбеди секој поединечен производ да има соодветна документација за негова идентификација напишана на македонски јазик и кирилско писмо (декларација, начин на употреба и слично).

Член 15

Потрошувачот го остварува правото на рекламација на купените производи во продажниот објект, во кој е извршено купувањето, со сметката за купување.

Трговецот е должен производите со скриен недостаток да ги замени со нови или на потрошувачот да му го врати износот платен за тие производи или со согласност на потрошувачот, да го отстрани недостатокот на производите.

Потрошувачот може да го оствари правото од став 2 на овој член под услов своето барање да го поднесе на трговецот по откривањето на недостатокот, а најдоцна во рок од 3 месеци од денот на купувањето на производите.

Потрошувачот го нема правото од став 2 на овој член, ако недостатокот на производите настанал по негова вина.

Трговецот е должен најдоцна во рок од 15 дена по приемот на барањето за рекламација, да одговори на барањето и во рок од 30 дена да постапи во смисла на став 2 од овој член.

Член 16

Трговецот, кој продава производи со недостаток, е должен тие производи просторно да ги издвои на видлив начин со ознака за продажба на производи со недостаток и секој производ посебно да го обележи.

Член 17

Трговецот е должен фирмата да ја истакне на видно место во деловните простории и продажните објекти согласно со законските прописи.

III. МЕРКИ ПРОТИВ МОНОПОЛСКАТА ПОЛОЖБА И МОНОПОЛСКОТО ОДНЕСУВАЊЕ НА ПАЗАРОТ И ОГРАНИЧУВАЊЕ НА СЛОБОДАТА НА ПАЗАРОТ И ПРЕТПРИЕМНИШТВОТО

Член 18

Слободата на пазарот и претприемништвото се нарушува со дејствија на монополска положба и монополско однесување, ограничување на пазарот и претприемништвото и други дејствија.

1. Монополско однесување

Член 19

Монополско однесување, во смисла на овој закон, е склучувањето на монополски договори, злоупотребата на доминантната положба на пазарот, како и дејствијата насочени кон создавање или користење на монополска положба.

Член 20

Монополски договор е договор меѓу двајца или повеќе трговци за условите на работење, кој е насочен кон нарушување или спречување на слободен натпревар, а со кој еден или повеќе трговци се доведуваат или може да се доведат во повластена положба во однос на другите трговци, претпријатија, други правни и физички лица кои вршат трговија или потрошувачи.

Монополски договори од став 1 на овој член се особено:

1) договорот за поделба на пазарот во поглед на купување или продажба на производи;

2) договорот со кој продавачот се обврзува дека определни производи нема да ги продаде на друг купувач или со кој купувачот се обврзува дека купените производи ќе ги продаде само на определен пазар или на определени купувачи;

3) договорот за ограничување на обемот на производството или користењето на капацитетите;

4) договорот за цените на производите и услугите и

5) договорот на продавачите, односно купувачите, производите од ист вид да ги продаваат, односно да ги купуваат, само под условите и на начин што ќе ги определат со договорот.

Монополските договори од став 2 на овој член се ништовни.

Член 21

Под доминантна положба на пазарот од член 19 на овој закон се подразбира положбата на трговците чие учество на пазарот во Република Македонија за определени производи и услуги е поголемо од 40%.

Член 22

Под злоупотреба на доминантната положба се подразбира особено ускратување на продажбата или продажба на производи односно купување на производи на начин спротивен на добрите деловни обичаи заради остварување на имотна корист или на други погодности.

Член 23

Под дејствија насочени кон создавање или користење на монополската положба од член 19 на овој закон се подразбираат дејствијата што овозможуваат материјална корист и други погодности засновани врз нерамноправни односи во работењето, со користење на предимството на начин што е спротивен на добрите деловни обичаи.

Како дејствија од став 1 на овој член се сметаат особено користењето на посебни погодности при увозот на производи со зголемување на трговските трошоци на увозот на производи и на трошоците на трговијата на големо или на трговијата на мало заради стекнување противправна имотна корист.

Член 24

Против монополската положба и монополското однесување на пазарот, Владата презема мерки определување највисоки цени за одделни производи и услуги во производството и прометот и определување на заштитни цени за одделни земјоделски производи.

Мерката за определување на највисоки цени за одделни производи и услуги може да трае најдолго шест месеци.

Владата ги утврдува земјоделските производи за кои се пропишуваат заштитни цени.

Член 25

Министерот за стопанство ги определува производите и услугите, за кои претпријатијата и другите правни и физички лица кои вршат дејност се должни да доставуваат известување заради следење на цените и податоците што мора да ги содржат известувањата за цените, како и роковите и начинот на доставувањето на тие податоци.

2. Ограничување на пазарот и претприемништвото

Член 26

Државните органи и органите на единиците на локалната самоуправа, претпријатијата и другите правни и физички лица, кои вршат јавни овластувања, не можат да преземаат дејствија за ограничување на пазарот и претприемништвото.

Како дејствија на ограничување на пазарот и претприемништвото, во смисла на став 1 на овој член, се сметаат општите и поединечните акти и дејствија, со кои спротивно на Уставот и законот се ограничува трговијата на производи, внесување на производи и настапување на пазарот или на друг начин се ограничува слободната конкуренција.

Како акти и дејствија, со кои се ограничува пазарот и претприемништвото, особено се сметаат:

– оневозможувањето на претпријатието да врши дејност во некоја област или некој вид на дејност, а претпријатието ги исполнува условите определени со закон;

– без причина се одолжува постапката за издавање на одобрение за вршење дејност или некое друго одо-

брение потребно за учество на претпријатието на пазарот, ширење на продажната мрежа и слично;

– посредно или непосредно се создава дискриминација на претпријатијата, тргнувајќи од тоа дали имаат свое седиште на подрачјето на единицата на локалната самоуправа или надвор од тоа подрачје и

– се забранува трговија на производи надвор од подрачјето на единицата на локалната самоуправа.

Член 27

По исклучок од член 26 на овој закон Владата може да презема мерки за ограничување на пазарот и претприемништвото кога:

1) мораат да се обезбедат потребите на одбраната со производи, сировини и репродукционен материјал од стратегиско значење, вклучувајќи го и производството на вооружување и воена опрема за потребите на вооружените сили, или со други производи од посебно значење за одбраната;

2) поради природни непогоди, епидемии и слично настане или може да настане значително нарушување на пазарот во снабдување на населението или во други области на стопанството, кои ја загрозуваат природата и животната средина и здравјето на луѓето и

3) настанат позначителни пречки во снабдувањето на пазарот кои можат да доведат до недостиг на добра неопходни за зачувувањето на природата, животната средина и здравјето на луѓето.

Член 28

Како мерки за ограничување на пазарот и претприемништвото може да се преземат:

1) забрана на трговијата на определени производи, вклучувајќи го и извозот, односно увозот на тие производи, ограничувањето на трговијата на тие производи во поглед на количеството, квалитетот или другите својства на производите или определување посебни услови за трговија на одделни производи (купување по одобрение или друга исправа);

2) забрана на претпријатијата и другите правни и физички лица од определени дејности да вршат трговија на определени производи;

3) забрана во трговијата на големо на определени производи, меѓу производителот или увозникот и претпријатието, друго правно и физичко лице, кое врши трговија, кои тие производи ги продаваат на мало, да не може да учествува во својство на посредник повеќе од едно лице;

4) забрана на употреба на определени производи во производството на други определени производи;

5) обврска на определени претпријатија, други правни и физички лица од определени дејности, да пуштаат во трговија определени видови и количества на одделни производи или да им ги стават на располагање, односно да им ги испорачаат на определени корисници според определен редослед;

6) обврска на определени претпријатија и други правни и физички лица од определени дејности да формираат и да држат во резерва определени видови и количества производи;

7) обврска на определени претпријатија и други правни и физички лица од определени дејности да вршат превоз на производи, други добра и на граѓаните и

8) обврска на определени претпријатија и други правни и физички лица од определени дејности во своите складови да чуваат определени производи и да растовараат, односно товараат определени производи.

Член 29

Мерките од член 28 на овој закон можат да траат најдолго една година.

Член 30

Доколку се констатира дека со мерките од член 28 на овој закон е предизвикана штета на едно или повеќе претпријатија, други правни и физички лица, кои вршат дејност, Владата ќе го обезбеди покривањето на штетата.

3. Други дејствија на нарушување на пазарот и претприемништвото**Член 31**

Како други дејствија на нарушување на пазарот и претприемништвото се сметаат нелојалната конкуренција и дампингшки цени.

Член 32

Нелојална конкуренција е дејствие на трговецот што е спротивно на добрите деловни обичаи и со кое се нанесува или може да се нанесе штета на друг трговец, друго правно и физичко лице кое врши трговија и на потрошувачот.

Нелојална конкуренција од став 1 на овој член е особено:

1) рекламирање, огласување или нудење на производи со наведување податоци или со употреба на изрази, со кои се создава или може да се создаде забуна на пазарот, со што определен трговец се доведува или може да се доведе во поповолна состојба (нелојална реклама);

2) давање податоци за друг трговец што можат да бидат штетни за угледот или работењето на тој трговец;

3) продажба на производи со ознаки или со податоци кои создаваат или можат да создадат забуна во поглед на потеклото, начинот на производството, количеството, квалитетот или други својства на производите;

4) прикривање на недостатоците на производите или на друг начин доведување на купувачите во заблуда во поглед на потеклото, производителот, начинот на производството, количеството, квалитетот, или други својства на производите;

5) преземање дејствија насочени кон раскинување на деловниот однос меѓу другите трговци или заради спречување, односно отежнување на засновање на таков деловен однос;

6) огласување на привидна распродажба или привидно намалување на цените на производите или вршење други слични дејствија, кои го доведуваат или можат да го доведат потрошувачот во заблуда во поглед на цените;

7) неовластена употреба на туѓо име, фирма, жиг, знак, или друго надворешно обележје, ако со тоа се создава или може да се создаде забуна на штета на друг трговец;

8) давање овластувања на друг трговец да може да ги користи неговите надворешни обележја, ако со тоа се создава или може да се создаде забуна на пазарот;

9) давање или ветување подароци, имотна или друга корист на друг трговец, на негов работник или на лице кое работи за тој трговец, заради повластување на давателот на подарокот на штета на друг;

10) неовластено користење на услуги од трговски патник, трговски претставник или застапник на друго претпријатие;

11) дејствија што создаваат надеж или уверување кај потрошувачите дека можат бесплатно да се стекнат со производ, услуга или некоја друга корист ако имаат среќа (со исклучок на овластените лотарии);

12) предизвикување на нарушување на пазарот и во снабдувањето со прикривање на производи, ограничување или прекинување на продажбата на производи и други дејствија со кои се предизвикува недостиг на производи на пазарот и

13) условување на купување на едни производи со купување на други производи или на друг начин условување на купување и продажба на производи.

Член 33

Како нелојална конкуренција покрај дејствијата од член 32 на овој закон се смета:

1) повредата на било која законска или друга правна одредба без оглед на целите и намената на правната одредба, а особено во случаи кога трговецот не ги почитува прописите од областа на трговијата, сметководството, банкарството, вработувањето, здравственото, пензиското и инвалидското осигурување, даноците, цените, работното време и други со што другите трговци ги ставаат во конкурентски нерамноправна положба;

2) дејствија што се спротивни на чесната и совесна трговска и деловна практика со кои трговецот им нанесува штета или би можел да им наштети на интересите на еден или повеќе потрошувачи.

За дејствијата од точките 1 и 2 на овој член може секој трговец или потрошувач да поднесе пријава до Министерството за стопанство.

Член 34

Владата презема соодветни мерки за заштита од дампингшки цени и го определува времетраењето на тие мерки.

Член 35

Во Министерството за стопанство се формира комисија за заштита од монополското однесување на пазарот, неосновани дејствија на ограничување на пазарот и претприемништвото и други дејствија на нарушување на пазарот и претприемништвото (во натамошниот текст: Комисија).

Комисијата ги следи појавите на монополското однесување на пазарот, користењето на доминантната положба на пазарот, неосновани дејствија со кои се ограничува пазарот и претприемништвото, нелојалната конкуренција и другите дејствија на нарушување на пазарот и претприемништвото.

Член 36

Комисијата од член 35 на овој закон ја сочинуваат претставници на надлежните органи и истакнати стопанственици и стручњаци.

Министерот за стопанство го утврдува бројот и составот на Комисијата и именува претседател и членови на Комисијата.

Начинот, постапката и работата на Комисијата ја утврдува министерот за стопанство.

Член 37

Иницијатива за оценување на дејствијата на монополското однесување на пазарот, користењето на доминантната положба на пазарот, неосновани дејствија со кои се ограничува пазарот и претприемништвото, нелојалната конкуренција и другите дејствија на нарушување на пазарот и претприемништвото можат да покренат правните и физичките лица, стопанските комори, државните органи и органите на локалната самоуправа, потрошувачите и други заинтересирани лица.

Ако според мислењето на Комисијата постои основано сомнение дека е извршено дејствие на монополско однесување, појава на користење на доминантната положба на пазарот, неосновани дејствија на ограничување на пазарот и претприемништвото, нелојална конкуренција и други дејствија на нарушување на пазарот и претприемништвото, Комисијата може да побара од трговецот потребна документација заради утврдување на постоење на тие дејствија.

Доколку Комисијата утврди постоење на дејствија од став 1 на овој член го известува министерот за стопанство за преземање на соодветни мерки.

IV. ИНСПЕКЦИСКИ НАДЗОР

Член 38

Надзор над примената на овој закон вршат надлежните инспекциски органи.

Член 39

Ако при вршењето на трговија и услуги во трговијата не се исполнети пропишаните минимално-технички, хигиенско-санитарни услови и други услови пропишани со закон, надлежниот инспектор ќе донесе решение за забрана на вршење на дејноста до исполнувањето на тие услови.

Против решението од став 1 на овој член може да се изјави жалба до надлежното министерство.

Жалбата изјавена против решението од став 1 на овој член не го одлага извршувањето на решението.

Член 40

Ако трговецот врши трговија и услуги во трговијата нерегистриран или врши дејности за кои не е регистриран и надвор од просторите и просторите во кои му е одобрено вршењето на дејноста, пазарниот инспектор ќе донесе решение со кое ќе се забрани вршењето на дејноста.

Против решението од став 1 на овој член може да се изјави жалба до Министерството за стопанство.

Жалбата изјавена против решението од став 1 на овој член не го одлага извршувањето на решението.

Во случаите од став 1 на овој член пазарниот инспектор времено до донесување одлука од надлежниот суд ги одзема производите.

За извршеното одземање на производите од став 4 на овој член пазарниот инспектор издава потврда.

За производите што се подложни на расипување, пазарниот инспектор презема дејствија за нивна продажба, а паричните средства од извршената продажба ги уплатува на сметка на Републичкиот буџет.

Член 41

Ако трговецот неоправдано го одбие барањето на потрошувачот, производите што имаат недостатоци да ги замени со нови производи или да го врати износот за платените производи или со согласност на потрошувачот да го отстрани недостатокот на производите, пазарниот инспектор ќе донесе решение, со кое ќе му нареди на трговецот да го задоволи основаното барање на потрошувачот.

Член 42

Ако евиденцијата што ја води трговецот, во смисла на член 11 од овој закон, не се наоѓа во продажниот објект и не е достапна во секое време, пазарниот инспектор со решение го забранува вршењето на дејноста до обезбедување на евиденцијата за увид.

Против решението од став 1 на овој член може да се изјави жалба до Министерството за стопанство.

Жалбата изјавена против решението од став 1 на овој член не го одлага извршувањето на решението.

Член 43

Ако трговецот не води евиденција или уредно не води евиденција за набавка и продажба на производите, во смисла на член 11 од овој закон, пазарниот инспектор ќе донесе решение со кое му забранува вршење на дејноста до три месеци.

V. ИМОТНО – ПРАВНА ЗАШТИТА

Член 44

Имотно-правна заштита поради сторено дејствие на монополско однесување на нелојална конкуренција се остварува со тужба во процесна постапка.

Тужбата од став 1 на овој член може да ја поднесе трговецот кој е оштетен, комората и друга форма на здружување на трговците, потрошувачите и другите заинтересирани органи или организации.

Постапката по тужбата од став 2 на овој член е итна.

Член 45

Правото на тужба од член 44 на овој закон застарува за една година од денот кога тужителот дознал за делото и сторителот, а најдоцна за три години од денот на извршувањето на делото.

VI. КАЗНЕНИ ОДРЕДБИ

Член 46

Со парична казна од 50 до 150 плати ќе се казни за стопански престап претпријатието и друго правно лице ако:

- 1) врши трговија нерегистрирано (член 2 став 1);
- 2) врши трговија на големо на пазарите на мало и врши трговија на мало на пазарите на големо (член 8);
- 3) не води евиденција за набавка и продажба на производи и вршење на трговски услуги (член 11);
- 4) изврши дејствие кое според овој закон претставува монополски договор (член 20);
- 5) изврши дејствие кое според овој закон претставува злоупотреба на доминантната положба (член 22);
- 6) изврши дејствие што е насочено кон создавање и користење на монополска положба (член 23);
- 7) не се придржува на мерката за определување највисоки цени за одделни производи и услуги (член 24) и
- 8) изврши дејствие што претставува дело на нелојална конкуренција (членови 32 и 33).

За дејствијата од став 1 на овој член, покрај паричната казна, ќе се изрече и заштитна мерка одземање на остварената имотна корист и забрана на вршење на дејноста во траење од две до пет години.

За дејствијата од став 1 точки 1, 2 и 3, покрај заштитните мерки од став 2 на овој член ќе се изрече и заштитна мерка одземање на времено одземените производи согласно со член 40 став 4 на овој закон.

За дејствијата од став 1 на овој член ќе се казни за стопански престап и одговорното лице во претпријатието и друго правно лице со парична казна од пет до десет плати и ќе се изрече заштитна мерка забрана на вршење одговорна должност во траење од една до три години.

Член 47

Со парична казна од 50 до 130 плати ќе се казни за стопански престап претпријатието и друго правно лице кое не се придржува на мерките, со кои е пропишана обврска за:

- 1) пуштање во промет на определени видови и количества на одделни производи или ставање на располагање, односно испорачување на определени корисници, според определен редослед (член 28 точка 5);
- 2) формирање и држење во резерва определени видови и количества производи (член 28 точка 6);
- 3) вршење превоз на производи, други добра, како и на граѓани (член 28 точка 7) и
- 4) чување определени производи во своите склади, растоварување, односно товарење на определени производи (член 28 точка 8).

За дејствијата од став 1 на овој член, покрај паричната казна, на претпријатието и друго правно лице, ќе се изрече и заштитна мерка забрана на вршење дејноста во траење од една до три години.

За дејствијата од став 1 на овој член ќе се казни за стопански престап и одговорното лице во претпријатието и друго правно лице со парична казна од пет до

десет плати и ќе се изрече и заштитна мерка забрана на вршење одговорна должност во траење од една до три години.

Член 48

Со парична казна од 50 до 120 плати ќе се казни за стопански престап претпријатието и друго правно лице кое не се придржува на мерките со кои е пропишана забрана:

1) на трговија на определени производи, вклучувајќи го и извозот, односно увозот на тие производи, ограничување на трговијата на одделни производи во поглед на количеството, квалитетот или други својства на производите или определување посебни услови за трговија на одделни производи (член 28 точка 1);

2) на вршење на трговија на определени производи (член 28 точка 2);

3) во трговија на големо на определени производи меѓу производителот или увозникот и претпријатието што тие производи ги продава на мало, да не може да учествува во својство на посредник повеќе од едно лице (член 28 точка 3) и

4) на употреба на определени производи во производство на други определени производи (член 28 точка 4).

За дејствијата од став 1 на овој член, покрај паричната казна, ќе се изрече и заштитна мерка забрана на вршење на дејноста во траење од една до три години.

За дејствијата од став 1 на овој член, ќе се казни за стопански престап и одговорното лице во претпријатието и друго правно лице со парична казна од пет до десет плати и ќе се изрече и заштитна мерка забрана на вршење одговорна должност во траење од една до три години.

Член 49

Со парична казна од четири до 20 плати ќе се казни за прекршок претпријатието и друго правно лице ако:

1) врши продажба на производи и под услови спротивно на прописите од член 4 ставови 5 и 6 на овој закон;

2) на пазарите врши трговија на производи или овозможи продажба на производи кои не се наведени во член 6 на овој закон;

3) не утврди и не истакне пазарен ред (член 7 став 1);

4) не се придржува на пазарниот ред (член 7 став 2);

5) врши трговија на производи на големо и мало и дава услуги надвор од просториите и просторите во кои е одобрено вршењето на дејноста (член 9);

6) не ги обезбеди минимално-техничките, хигиенско-санитарните услови и други услови пропишани со закон и друг пропис (член 10);

7) не го пријави работното време согласно со член 12 став 2 на овој закон;

8) не се придржува на работното време (член 12 став 3);

9) при ракувањето со производите не обезбеди хигиенско-санитарни и здравствени услови или ако пакувањето, односно препакувањето, не го врши на начин со кој се обезбедува зачувување на квалитетот на производите (член 13);

10) на видлив начин не ја истакне цената на производите, не се придржува на истакнатата цена, и не ја истакне во денари (член 14 точка 1);

11) снижените (намалените) цени не ги истакне заедно со цената што претходно ја наплатувал за истиот производ или услуга и снижената цена не е реална и вистинита (член 14 став 1 точка 2);

12) не издаде сметка за продадените производи (член 14 точка 3);

13) на видлив начин не го истакне работното време (член 14 точка 4);

14) на потрошувачите не ги продава производите под исти услови (член 14 точка 5);

15) не ги мери точно производите и ако не му овозможи на потрошувачот да го провери количеството на купените производи (член 14 точка 6);

16) при помали пакувања на производи не употреби материјал за обвивка што одговара на спакуваните производи (член 14 точка 7);

17) не обезбеди производите да имаат соодветна документација за нивна идентификација напишана на македонски јазик и кирилско писмо (декларација, начин на употреба и слично) (член 14 став 1 точка 8);

18) производите со недостаток просторно не ги издвои на видлив начин и не означи дека производите се со недостаток (член 16);

19) не ја истакне фирмата согласно со член 17 од овој закон и

20) не достави податоци за цените, односно ако достави погрешни податоци до Министерството за стопанство (член 25).

За прекршокот од став 1 точка 16 ќе се изрече и заштитна мерка одземање на производите.

За дејствијата од став 1 на овој член ќе се казни за прекршок и одговорното лице во претпријатието и друго правно лице од една петтина до три плати и ќе му се изрече и заштитна мерка забрана на вршење одговорни работи и работни задачи во траење од три месеци до една година.

За прекршокот од став 1 на овој член од точките 1 до 19 пазарниот инспектор може да наплати парична казна на самото место во износ до две плати, а за одговорното лице во претпријатието и друго правно лице во износ до една половина од плата.

Член 50

Со парична казна од една петтина до три плати ќе се казни за прекршок физичкото лице кое врши трговија за дејствијата од членовите 46 став 1, 47 став 1 и 49 став 1 на овој закон.

За дејствијата од став 1 на овој член, покрај паричната казна, на физичкото лице кое врши трговија ќе се изрече и заштитна мерка забрана на вршење на дејноста во траење од три месеци до една година и одземање на остварената имотна корист.

Член 51

Со парична казна од една петтина до три плати ќе се казни за прекршок физичко лице кое врши трговија за дејствијата од член 48 на овој закон.

За дејствијата од став 1 на овој член, покрај паричната казна, на физичкото лице кое врши трговија ќе се изрече и заштитна мерка забрана на вршење на дејноста во траење од два до шест месеци.

Член 52

За дејствијата од член 49 на овој закон пазарниот инспектор може да наплати парична казна на самото место во износ до една петтина од плата за физичкото лице кое врши трговија.

Член 53

За прекршокот предвиден во член 46 став 1 точка 1, ако е сторен од малолетно лице, ќе се казни родителот, односно старателот, со парична казна од една десетина до една половина од плата.

VII. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 54

Трговецот е должен да го усогласи своето работење со одредбите на овој закон во рок од три месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 55

Прописите од членовите 4, 10 и 11 на овој закон ќе се донесат во рок од шест месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Министерот за стопанство во рок од еден месец од денот на влегувањето во сила на овој закон ќе го определи работното време од член 12 на овој закон.

До донесувањето на прописите од ставовите 1 и 2 на овој член ќе се применуваат прописите што важеле до денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 56

Со влегувањето во сила на овој закон престануваат да важат Законот за трговија („Службен лист на СФРЈ“ број 46/90 и „Службен весник на Република Македонија“ број 13/93), Законот за мерките за ограничување на пазарот и на слободниот промет на стоки и услуги од интерес за целата земја („Службен лист на СФРЈ“ број 28/75), Законот за системот на општествена контрола на цените („Службен лист на СФРЈ“ број 84/89 и „Службен весник на Република Македонија“ број 13/93), Законот за промет со стоки („Службен весник на СРМ“ број 10/90, 30/90 и „Службен весник на Република Македонија“ број 13/93) и Законот за општествена контрола на цените („Службен весник на СРМ“ број 20/90 и „Службен весник на Република Македонија“ број 13/93).

Член 57

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

518.

Врз основа на член 75 ставови 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

УКАЗ

ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА УГОСТИТЕЛСКАТА И ТУРИСТИЧКАТА ДЕЈНОСТ

Се прогласува Законот за угостителската и туристичката дејност, што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 19 април 1995 година.

Број 08-1625/1
19 април 1995 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Киро Глигоров, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Стојан Андов, с.р.

ЗАКОН
ЗА УГОСТИТЕЛСКАТА И ТУРИСТИЧКАТА ДЕЈНОСТ

I. ОПШТИ ОДРЕДБИ

Член 1

Со овој закон се уредуваат условите и начинот за вршење на угостителската и туристичката дејност.

Член 2

Под угостителска дејност, во смисла на овој закон, се смета: приготвување и послужување на храна, алкохолни и безалкохолни пијалаци, топли и ладни напиеви и вршење на услуги за сместување.

Член 3

Под туристичка дејност, во смисла на овој закон, се смета: организирање и спроведување на туристички патувања, излети, екскурзии и други туристички аранжмани во земјата и странство; давање на туристички информации; продавање и посредување при продажбата на угостителски и други туристички услуги; работите околу издавање на куќи, станови и соби на туристи и вршење на услуги со туристички водичи.

Покрај услугите од став 1 на овој член, вршителите на туристичката дејност можат да даваат и други услуги, како што се: продавање на возни билети и осигурување на патници и туристи; туристичка пропаганда; промовирање и презентирање на туристичката понуда; организирање на културни и спортски манифестации; менувачки работи; давање под наем на возила и пловни објекти; продавање на сувенири, туристичка литература и друга стока што вообичаено се продава во туристичкиот промет, како и продавање на влезници за културни, спортски и други приредби, среќки на лотарија и уплатување на лото и спортска прогноза.

Член 4

Угостителска и туристичка дејност можат да вршат претпријатија и други правни лица, дукани без својство на правно лице и здруженија на граѓани (во натамошниот текст: вршители на угостителска, односно туристичка дејност).

Граѓаните можат да ги издаваат своите куќи, станови и соби за сместување, односно сместување и исхрана.

Член 5

За вршење на угостителска и туристичка дејност мораат да бидат исполнети пропишаните минимално – технички услови и условите за категоризација на објектите на туристичката понуда.

Условите од став 1 на овој член ги пропишува министерот за стопанство.

Покрај условите од став 1 на овој член вршителот на угостителската и туристичката дејност, мора да обезбеди доказ за технички преглед и добиена употребна дозвола за објектот, односно да ги исполнува хигиенско – санитарните услови и условите пропишани со Законот за инвестициона изградба, за заштита при работа, заштита и унапредување на човековата средина, противпожарна заштита и заштита од бучава.

Член 6

Вршителите на угостителската и туристичката дејност не можат да започнат со вршење на дејноста доколку не ги исполнуваат условите од член 5 на овој закон.

Ако во текот на вршењето на дејноста одредена надлежна инспекција констатира определени недостатоци, вршителот на угостителската и туристичката дејност не може да ја врши дејноста до отстранување на утврдените недостатоци.

Член 7

Категоризација на угостителските објекти врши комисија од тројца членови, кои имаат заменици. Комисијата ја формира министерот за стопанство од претставници на министерствата надлежни за работите на угостителството и туризмот, здравство, труд и социјална политика.

Членот на Комисијата од став 1 на овој член од Министерството за стопанство е и претседател на Комисијата.

За извршената категоризација, Комисијата донесува решение.

Член 8

Против решението од став 3 на член 7 на овој закон може да се изјави жалба до министерот за стопанство во рок од 15 дена од денот на приемот на решението.

Член 9

Секоја промена на категоризацијата на угостителскиот објект, вршителот на угостителската дејност е должен во рок од 30 дена од денот на настанатите промени да ја пријави на Комисијата за категоризација на угостителските објекти.

Член 10

Угостителските објекти за сместување и угостителските објекти за исхрана, туристичките информативни бироа и служби можат да работат секој работен, неделен и празничен ден.

Распоредот, почетокот и завршувањето на работното време во угостителството и туризмот се уредува според видот на објектите и карактерот на работата на следниот начин:

1. Угостителските објекти за сместување (хотели, мотели, пансиони, туристички населби, ноќевалишта, одморалишта и кампови) и информативните бироа и служби можат да работат од 00,00 до 24,00 часот.

2. Угостителските објекти за исхрана, без оглед на видот на објектот, можат да работат од 07,00 до 23,00 часот, освен:

2.1. Просторните за исхрана и забава, кои претставуваат една градежна целина со угостителските објекти за сместување, можат да работат од 00,00 до 24,00 часот;

2.2. Угостителските објекти за исхрана, без оглед на видот на објектот, во езерските и планинските места во време на туристичката сезона (летна од 15 мај до 15 септември) и (зимска од 15 декември до 15 март), можат да работат од 07,00 до 02,00 часот;

2.3. Угостителските објекти за исхрана без оглед на видот на објектот, во деновите петок, сабота, деновите спроти празничните денови и празничните денови можат да работат од 07,00 до 24,00 часот;

2.4. Угостителските објекти – ноќен бар, кабаре и диско-клуб, кои не се во состав на угостителските објекти за сместување, можат да работат и тоа: ноќен бар и кабаре од 20,00 до 03,00 часот, а диско-клуб од 18,00 до 01,00 часот и

2.5. Угостителските објекти, без оглед на видот, кои се лоцирани на граничните премини, аеродроми, железнички станици и меѓуградски автобуски станици, можат да работат од 00,00 до 24,00 часот.

Вршителот на угостителската и туристичката дејност, самостојно го определува работното време на својот објект во согласност со своите деловни интереси, карактеристиките на подрачјето и потребите на корисниците на услугите.

Работното време од претходниот став мора да биде истакнато на видно место при влезот во објектот, и не може да биде надвор од времето предвидено со точките 1 и 2 на овој член.

Член 11

Одредбите од овој закон не се однесуваат на давањето услуги за исхрана и сместување во претпријатија кои организираат исхрана и сместување за своите вработени, воспитно-образовни, воспитно-поправни, социјални, здравствени и други установи, како и во објектите за исхрана и сместување на Армијата на Република Македонија и објектите на Министерството за одбрана и други единици на одбраната.

Член 12

Работите од областа на угостителството и туризмот, нивниот развој и унапредување, туристичката понуда, општата туристичка пропаганда и информативна дејност, ги врши Дирекцијата за туризам како орган во состав на Министерството за стопанство.

Дирекцијата за туризам има својство на правно лице.

II. УГОСТИТЕЛСКА ДЕЈНОСТ

Член 13

Вршителите на угостителската дејност се должни:

1) угостителската дејност, покрај условите и начинот утврдени со овој закон, да ја вршат и согласно со деловните обичаи во угостителството;

2) да ги истакнат цените на услугите на начин достапен на гостите;

3) за секоја извршена услуга да издадат блок-регистра од касата, или сметка со евидентен број;

4) да донесат нормативи за трошење на одделни видови на јадења, пијалоци и напивки и тие да ги даваат во количество и квалитет кој одговара на тие нормативи и

5) да го истакнат видот, називот и категоријата на угостителскиот објект.

Одредбите од овој член не се однесуваат за давање на угостителски услуги во објектите наменети за одмор и рекреација на деца и младинци.

Член 14

Угостителска дејност се врши во текот на целата година или само во определен временски период (сезонски).

Угостителската дејност се врши сезонски, доколку угостителските објекти работат непрекинато најмногу пет месеци во текот на годината.

Член 15

Угостителската дејност се врши во деловни простории и деловни простори, кои се наменети и опремени за давање на угостителски услуги (угостителски објекти).

Угостителската дејност може да се врши и во простории и места надвор од угостителските објекти во кои се врши друга дејност, доколку за вршење на угостителската дејност се исполнети пропишаните услови според одредбите на овој закон.

Член 16

Називот на угостителскиот објект се определува според видот на угостителските услуги што претежно се даваат во тој објект.

Угостителските објекти, според видот на угостителските услуги, имаат назив: хотел, мотел, пансион, туристичка населба, ноќевалиште, одморалиште, камп, ресторан, ресторан за самопослужување, експрес ресторан, млечен ресторан, ресторан бавча, летна бавча, народна кујна, кебапчилица, кафеана, гостилница, ноќен бар, кабаре, снелбар, кафе-бар, пивница, пицерија, слаткарница, бифе, чајчилица, киоск, диско-клуб и подвижен угостителски објект.

Угостителскиот објект од став 2 на овој член може да има само еден назив.

Според деновите на угостителските услуги, угостителските објекти можат да имаат и друг назив од називите утврдени во став 2 на овој член.

Член 17

Угостителските објекти се делат на:

- 1) угостителски објекти за сместување и
- 2) угостителски објекти за исхрана.

Член 18

Угостителските објекти за сместување се делат на:

- 1) основни угостителски објекти, во кои спаѓаат хотели, туристички апартмани и резиденции, пансиони и други објекти и
- 2) комплементарни објекти, во кои спаѓаат одморалишта, одморалишта за деца и младинци, куќи, станови, соби и други комплементарни објекти.

Член 19

Угостителски објекти за исхрана се делат на:

- 1) ресторани и други објекти за послужување и

2) други угостителски објекти.

Рестораните и други објекти за послужување, без оглед на називот, се оние угостителски објекти во кои персоналот ги послужува гостите на маса.

Други угостителски објекти, без оглед на називот, се оние угостителски објекти во кои гостите се послужуваат сами.

Член 20

Во угостителските објекти е забрането послужување на алкохолни пијалаци во времето од 06,00 до 10,00 часот.

Член 21

Во угостителските објекти е забрането послужување на алкохолни пијалаци на лица со возраст под 18 години.

Член 22

Во угостителските и туристичките објекти е забрането продажба и нудење на продажба, како и уживање на супстанции или препарати што се прогласени за опојни дроги или психотропни супстанции.

Член 23

Вршителите на угостителската дејност можат да вршат и други дејности, со кои непосредно се надополнува вршењето на угостителската дејност и придонесуваат за подобро користење на угостителските капацитети и остварување на поголем промет, доколку ги исполнуваат пропишаните услови за вршење на тие дејности.

ВРШЕЊЕ НА УСЛУГИ ЗА СМЕСТУВАЊЕ И ИСХРАНА ВО КУКИ, СТАНОВИ И СОБИ ЗА ИЗДАВАЊЕ**Член 24**

Граѓаните ги издаваат своите куќи, станови и соби за вршење услуги за сместување, односно сместување и исхрана на патници и туристи, како и на други лица, под условите определени со овој закон.

Услугите за сместување и исхрана во објектите од став 1 на овој член се вршат врз основа на одобрение.

Член 25

Граѓаните се должни, во просторијата во која се вршат услугите, на видно место да ја истакнат категоријата и цените на услугите за сместување и исхрана.

Член 26

Барање на одобрение за вршење на услуги за сместување, односно за сместување и исхрана, во куќите, становите и собите се поднесува до Министерството за стопанство.

Во барањето за издавање на одобрение од став 1 на овој член, граѓаните се должни да ја означат категоријата на куќите, становите и собите и доказ дека не боледуваат од заразни болести.

Министерството за стопанство е должно да се произнесе во рок од осум дена од приемот на барањето од став 1 на овој член.

Доколку Министерството за стопанство не се произнесе во рокот од став 3 на овој член, ќе се смета дека граѓанинот стекнал право на вршење на услугите од став 1 на овој член.

КАМПИРАЊЕ**Член 27**

Под кампирање, во смисла на овој закон, се смета престој на лица за одмор и разонода во шатори, камп-куќички, приколки и други слични објекти.

Член 28

Кампот мора да има утврден куќен ред.

На влезот во кампот или на друго за тоа соодветно место, мора да биде поставен план (шема) на кампот, истакнат ценовник за користење на просторот за кампирање, категорија на кампот, како и другите услуги што ги дава кампот.

ДАВАЊЕ НА УГОСТИТЕЛСКИ УСЛУГИ НА НУДИСТИ**Член 29**

Угостителските услуги на нудисти можат да се даваат во угостителските објекти и кампови.

На влезот на угостителскиот објект, односно кампот во кој се даваат услуги на нудисти, покрај називот на објектот се става и ознака дека во тој објект се даваат угостителски услуги на нудисти.

III. ТУРИСТИЧКА ДЕЈНОСТ**Член 30**

Вршителите на туристичката дејност можат да вршат посредување во туристичкиот промет, во свое име и за своја сметка, во свое име и за туѓа сметка и да застапуваат други фирми во вршењето на посредување во туристичкиот промет.

Член 31

Вршителите на туристички услуги, при посредувањето во туристичкиот промет, се должни да:

1) го објавуваат видот и цената на секоја одделна услуга на начин достапен на туристите, патниците и другите лица;

2) ги даваат услугите според договорените услови и цени и

3) издадат сметка на корисникот за секоја извршена туристичка услуга.

Член 32

Организирањето и давањето на туристичките услуги – патувања и излети се врши според програма.

Програмата особено содржи: релација и термини на движењето и престојот, начин на превозот; вид и категорија на превозните средства; услуги при престојот; категорија на објектите за сместување; погранични формалности; размена на валути; услуги на туристички водичи; минимален број на патници; цена на услугите и другите услуги од значење за бараното патување.

Програмата од став 2 на овој член мора да биде потпишана и заверена од овластеното лице на давателот на туристичката услуга.

Член 33

За давањето на туристичките услуги според програмата, помеѓу вршителите и корисниците на туристичките услуги, се склучува договор.

ТУРИСТИЧКИ ВОДИЧ**Член 34**

Туристички водич, според овој закон, е лице кое на домашните и странските туристи стручно им ги објаснува природните убавини, реткости, културно-историските споменици, уметничките дела, етнографските и другите знаменитости, како и општественото уредување и економските достигнувања на земјата.

Член 35

Не се смета за туристички водич стручно лице кое врши музејска, архивска, библиотекарска дејност и деј-

ност на заштита на спомениците на културата и заштита на природните реткости, кога работата ја врши во рамките на своите работни задачи, како и лицето кое придружува група на туристи.

Член 36

Туристичкиот водич мора да ги исполнува следниве услови:

- 1) да е државјанин на Република Македонија;
- 2) да има живеалиште на територијата на Република Македонија;
- 3) да не му е забрането вршење на дејноста на туристички водич со правосилна судска пресуда или со решение за прекршок и
- 4) да не е осудуван за кривично дело неовластено производство и пуштање во промет опојни дроги, посредување во вршење на проституција и производство и растурање на порнографски списи.

Член 37

Туристичкиот водич мора да има најмалку средна стручна подготовка и положен стручен испит за туристички водич.

Член 38

Стручен испит за туристички водич се полага пред испитна комисија.

Испитната комисија за полагање на стручниот испит за туристички водич може да ја формира високообразовната установа за туризам и угостителство или други асоцијации од областа на угостителството и туризмот.

Стручниот испит за туристички водич се полага според утврдената програма.

Програмата за полагање на стручниот испит за туристички водич ја донесува високообразовната установа за туризам и угостителство по претходно мислење на Министерството за образование и физичка култура.

Програмата од став 3 на овој член се објавува во „Службен весник на Република Македонија“.

Член 39

Трошоците за полагање на стручниот испит за туристички водич паѓаат на товар на кандидатот.

Трошоците од став 1 на овој член можат да ги надоместат туристичките и угостителските претпријатија, како и други установи и организации, заинтересирани за услугите на туристичките водичи.

Член 40

На кандидатот кој го положил стручниот испит за туристички водич му се издава уверение.

Образецот на уверението од став 1 на овој член го пропишува високообразовната установа за туризам и угостителство.

Член 41

Својството на туристички водич се докажува со посебна легитимација.

Образецот на легитимацијата од став 1 на овој член го пропишува министерот за стопанство.

Легитимацијата од став 1 на овој член ја издава високообразовната установа за туризам и угостителство или асоцијациите од областа на туризмот и угостителството кај кои кандидатот го положил испитот за туристички водич.

IV. НАДЗОР И УПРАВНИ МЕРКИ

Член 42

Надзор над спроведувањето на одредбите на овој закон вршат: органите на пазарната; санитарната и здравствена; трудовата инспекција, органите надлежни за контрола на бучавата и органите на Министерството за внатрешни работи.

Член 43

Ако просториите, просторите, земјиштето и опремата кои служат за вршење на угостителска и туристичка дејност, не ги исполнуваат пропишаните минимално-технички услови и условите за категоризација на туристичката понуда, републичкиот пазарен инспектор ќе донесе решение со кое ќе нареди отстранување на утврдените недостатоци, определувајќи го и рокот во кој истите треба да се отстранат.

Ако во определениот рок не бидат отстранети недостатоците од став 1 на овој член, републичкиот пазарен инспектор ќе забрани вршење на таа дејност, додека не се отстранат недостатоците.

Ако недостатоците во однос на здравствено – хигиенските услови се такви што можат да предизвикаат тешки последици по здравјето или животот на корисникот на услугите, санитарната и здравствената инспекција веднаш ќе донесе решение за забрана на користење на просториите и опремата за вршење на таа дејност, односно вршење на услуги сè додека тие недостатоци не бидат отстранети.

V. КАЗНЕНИ ОДРЕДБИ

Член 44

За дејствијата од член 22 на овој закон, покрај казната предвидена со Кривичниот закон на Република Македонија, ќе се изрече и заштитна мерка забрана на вршење на угостителската и туристичката дејност во траење од три до десет години.

Член 45

Со парична казна од шест до 18 плати ќе се казнат за прекршок претпријатието или друго правно лице, ако:

1) во вршењето на угостителската и туристичката дејност не се исполнети пропишаните минимално-технички услови и условите за категоризација на објектите на туристичката понуда (член 5 ставови 1 и 3);

2) не ја пријави промената на категоријата на угостителскиот објект (член 9);

3) врши угостителска дејност спротивно на одредбите од овој закон и деловните обичаи во угостителството (член 13 став 1 точка 1);

4) во угостителските објекти се послужуваат алкохолни пијалаци во време од 06,00 до 10,00 часот (член 20) и

5) во угостителските објекти се послужуваат алкохолни пијалаци на лица со возраст под 18 години (член 21).

За дејствијата од став 1 точки 4 и 5 на овој член покрај паричната казна, ќе се изрече заштитан мерка забрана на вршење на дејноста во траење од шест месеци до една година.

За прекршок од став 1 на овој член ќе се казни и одговорното лице во претпријатието со парична казна од една третина до три плати.

За дејствијата од став 1 точки 4 и 5 на овој член покрај паричната казна на одговорното лице ќе се изрече и заштита мерка забрана на вршење на одговорни работи и работни задачи во траење од шест месеци до една година.

Член 46

Со парична казна од четири до 12 плати ќе се казни за прекршок претпријатијето или друго правно лице, ако:

1) не ги истакне цените на услугите на начин достапен на гостите (член 13 став 1 точка 2);

2) за секоја извршена услуга не издава блок – регистар од касата или сметка со евидентен број (член 13 став 1 точка 3);

3) не донесе нормативи за трошење на одделни видови јадења, пијалаци и напивки и тие не ги дава во

количество и квалитет кој одговара на нормативите (член 13 став 1 точка 4);

4) не го истакне видот, називот и категоријата на угостителскиот објект (член 13 став 1 точка 5);

5) не се придржува на распоредот, почетокот и завршувањето на работното време определено со член 10 од овој закон;

6) не утврди куќен ред во кампот (член 28 став 1);

7) на влезот на кампот или на друго за тоа соодветно место не постави план (шема) на кампот, не истакне ценовник за користење на просторот за кампирање, категорија на кампот, како и други услуги што ги дава кампот (член 28 став 2);

8) на влезот на угостителскиот објект, односно кампот во кој се даваат услуги на нудисти, покрај називот на објектот не стави и ознака дека во тој објект се даваат угостителски услуги на нудисти (член 29 став 2);

9) не го објави видот и цената на секоја одделна услуга, на начин достапен на туристите, патниците и другите лица (член 31 став 1 точка 1);

10) не издаде сметка на корисникот за секоја извршена туристичка услуга (член 31 точка 3);

11) програмата не ги содржи податоците од член 32 став 2 на овој закон и

12) програмата не биде заверена и потпишана од овластено лице на давателот на туристичката услуга (член 32 став 3).

За прекршокот од став 1 на овој член ќе се казни и одговорното лице во претпријатието со парична казна од една петтина до две ипол плати.

За дејствијата од став 1 точките 3,9,11 и 12 на овој член покрај паричната казна од став 2 ќе се изрече и заштитна мерка забрана на вршење на одговорни работи и работни задачи во траење од три месеци до една година.

За дејствијата од точките 1,2,4,6,7, 8 и 10 пазарниот инспектор може на самото место да наплати парична казна и тоа:

- 1) за правното лице две плати;
- 2) за одговорното лице една половина од плата и
- 3) за граѓанинот до една петтина од плата.

Член 47

Со парична казна од една петтина до три плати ќе се казни вршителот на угостителската и туристичката дејност без својство на правно лице за дејствијата од членовите 45 и 46 на овој закон.

За дејствијата од точките 1,2,4,6,7,8 и 10 на член 46 од овој закон пазарниот инспектор може на самото место да му наплати парична казна на вршителот на угостителската и туристичката дејност без својство на правно лице во износ од една половина од плата.

Член 48

Со парична казна од една петтина до една половина од плата, ќе се казни за прекршок физичкото лице, ако:

1) куќите, становите и собите за издавање на граѓаните од член 24 на овој закон, не ги исполнуваат пропишаните минимално-технички услови и условите за категоризација на објектите на туристичката понуда (член 5 став 1);

2) услуги за сместување и исхрана врши без одобрение (член 24 став 2);

3) во просторијата во која се вршат услугите, на видно место не ја истакне категоријата, цените на услугите за сместување и исхрана (член 25);

4) врши услуги на туристички водич спротивно на одредбите од член 35 на овој закон и

5) врши услуги на туристички водич без положен стручен испит (член 37).

VI. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 49

Нерешените барања, поднесени пред влегувањето во сила на овој закон, ќе се решаваат според одредбите на овој закон.

Член 50

Вршителите на угостителската и туристичката дејност се должни да го усогласат своето работење според одредбите на овој закон во рок од две години од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 51

Прописите за минамалните технички услови и условите за категоризација на објектите на туристичката понуда од член 5 на овој закон ќе се донесат во рок од три месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 52

Програмата за полагање на стручен испит за туристички водич од член 38 став 4 на овој закон, образецот на уверението за положен стручен испит за туристички водич од член 40 став 2 и образецот за легитимацијата за туристички водич од член 41 став 2 ќе се донесат во рок од три месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 53

До донесувањето на прописите, согласно со одредбите на овој закон, ќе се применуваат прописите што важеа до денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 54

Со влегувањето во сила на овој закон престанува да важи Законот за угостителската и туристичката дејност („Службен весник на СРМ“ број 24/83, 21/84, 29/86, 30/87, 36/88, 29/89, 46/89, 23/90 и „Службен весник на Република Македонија“ број 12/93).

Член 55

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

519.

Врз основа на член 68 став 1 алинеја 15 и член 99 став 3 алинеја 1 од Уставот на Република Македонија, Собранието на Република Македонија, на седницата одржана на 19 април 1995 година, донесе

ОДЛУКА ЗА РАЗРЕШУВАЊЕ ОД ФУНКЦИЈАТА СУДИЈА НА ОПШТИНСКИОТ СУД ВО СВЕТИ НИКОЛЕ

1. Се разрешува од функцијата судија на Општинскиот суд во Свети Николе

Александар Наков, по негово барање.

2. Оваа одлука влегува во сила со денот на донесувањето, а ќе се објави во „Службен весник на Република Македонија“.

СОБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Број 08-1582/1
19 април 1995 година
Скопје

Претседател
на Собранието на
Република Македонија,
Стојан Ашдов, с.р.

520.

Врз основа на член 11 став 2 и член 12 став 2 од Законот за избор и отповикување на пратеници („Службен весник на СРМ“ бр. 28/90), Собранието на Република Македонија, на седницата одржана на 19 април 1995 година, донесе

ОДЛУКА**ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ НА ОДЛУКАТА ЗА РАЗРЕШУВАЊЕ И ИМЕНУВАЊЕ ПРЕТСЕДАТЕЛ, СЕКРЕТАР, ЧЛЕНОВИ И НИВНИ ЗАМЕНИЦИ НА РЕПУБЛИЧКАТА (ДРЖАВНА) ИЗБОРНА КОМИСИЈА**

1. Во Одлуката за разрешување и именување претседател, секретар, членови и нивни заменици на Републичката (Државна) изборна комисија („Службен весник на Република Македонија“ број 48/94), во точка 2, за членови, наместо: „Горѓи Наумов, поранешен министер за правосудство и управа“, треба да стои

„Андреа Андревски, раководител на правна служба ООЗТ Влеца ЖТН“;

Наместо „Ставре Циков, судија на Општински суд Скопје II Скопје“, треба да стои

„Љубица Рубен Манчевска, адвокат од Скопје“.

Во – нивни заменици, наместо

„Рафаел Черепналковски, адвокат“, треба да стои:

„Никола Трајчев, адвокат од Скопје“.

2. Оваа одлука влегува во сила со денот на донесувањето, а ќе се објави во „Службен весник на Република Македонија“.

СОБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Број 08-1579/1
19 април 1995 година
Скопје

Претседател
на Собранието на
Република Македонија,
Стојан Авдов, с.р.

521.

Врз основа на член 11 од Законот за избор и отповикување на пратеници („Службен весник на СРМ“ бр. 28/90), Собранието на Република Македонија, на седницата одржана на 19 април 1995 година, донесе

ОДЛУКА**ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ НА ОДЛУКАТА ЗА ИМЕНУВАЊЕ ПРЕТСЕДАТЕЛИ, СЕКРЕТАРИ, ЧЛЕНОВИ И НИВНИ ЗАМЕНИЦИ НА ИЗБОРНИТЕ КОМИСИИ НА ИЗБОРНИТЕ ЕДИНИЦИ ЗА ИЗБОР НА ПРАТЕНИЦИ ВО СОБРАНИЕТО НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА**

1. Во Одлуката за именување претседатели, секретари, членови и нивни заменици на изборните комисии на изборните единици за избор на пратеници во Собранието на Република Македонија, во точката 1, на подрачјето на општина Битола, во изборната единица број 7, за секретар, наместо „Димитар Лазаревски, судија во Окружниот суд во Битола“, треба да стои:

„Благој Чичоноски, адвокат од Битола“;

а во членовите, наместо „Никола Котески, раководител на општиот сектор во АД „Жито Битола“ – Битола“ треба да стои:

„Трајко Соколовски, правник во ГРО „Гранит“ – Битола“;

На подрачјето на општина „Кисела Вода“, во изборната единица број 107, за претседател, наместо „Мила Камбовска, судија во Окружниот суд Скопје“, треба да стои:

„м-р Горѓи Стрезовски, секретар на Собранието на општина Центар“.

2. Оваа одлука влегува во сила со денот на донесувањето, а ќе се објави во „Службен весник на Република Македонија“.

СОБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Број 08-1580/1
19 април 1995 година
Скопје

Претседател
на Собранието на
Република Македонија,
Стојан Авдов, с.р.

522.

Врз основа на член 68 од Уставот на Република Македонија, Собранието на Република Македонија, на седницата одржана на 19 април 1995 година, донесе

ОДЛУКА**ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ НА ОДЛУКАТА ЗА ОСНОВАЊЕ ПРАТЕНИЧКА ГРУПА НА СОБРАНИЕТО НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА ЗА СОРАБОТКА СО ПАРЛАМЕНТОТ НА РЕПУБЛИКА ФРАНЦИЈА**

1. Во Одлуката за основање пратеничка група на Собранието на Република Македонија за соработка со Парламентот на Република Франција („Службен весник на Република Македонија“ број 14/95) во членот 3, во членовите, наместо Нано Ружин треба да стои Бранирод Михајловски.

2. Оваа одлука влегува во сила со денот на донесувањето, а ќе се објави во „Службен весник на Република Македонија“.

СОБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Број 08-1581/1
19 април 1995 година
Скопје

Претседател
на Собранието на
Република Македонија,
Стојан Авдов, с.р.

523.

Врз основа на член 136 од Законот за здравствената заштита („Службен весник на Република Македонија“ број 38/91 и 46/93), Собранието на Република Македонија, на седницата одржана на 19 април 1995 година, донесе

ОДЛУКА**ЗА ДАВАЊЕ СОГЛАСНОСТ НА СТАТУТОТ НА ЈАВНАТА ЗДРАВСТВЕНА ОРГАНИЗАЦИЈА МЕДИЦИНСКИ ЦЕНТАР „Д-Р ТРИФУН ПАНОВСКИ“ – БИТОЛА**

Се дава согласност на одредбите на Статутот на Јавната здравствена организација медицински центар „д-р Трифун Пановски“ – Битола, што го донесе Управниот одбор на Медицинскиот центар, на седницата одржана на 15 април 1994 година.

СОБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Број 08-1591/1
19 април 1995 година
Скопје

Претседател на Собранието
на Република Македонија,
Стојан Авдов, с.р.

524.

Врз основа на член 136 од Законот за здравствената заштита („Службен весник на Република Македонија“ број 38/91 и 46/93), Собранието на Република Македонија, на седницата одржана на 19 април 1995 година, донесе

ОДЛУКА**ЗА ДАВАЊЕ СОГЛАСНОСТ НА СТАТУТОТ НА ЈАВНАТА ЗДРАВСТВЕНА ОРГАНИЗАЦИЈА МЕДИЦИНСКИ ЦЕНТАР „КУМАНОВО“ – КУМАНОВО**

Се дава согласност на одредбите на Статутот на Јавната здравствена организација Медицински центар

„Куманово“ – Куманово, што го донесе Управниот одбор на Медицинскиот центар, на седницата одржана на 27 декември 1993 година.

СОБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Број 08-1592/1
19 април 1995 година
Скопје

Претседател на Собранието
на Република Македонија,
Стојан Ајдов, с.р.

525.

Врз основа на член 136 од Законот за здравствената заштита („Службен весник на Република Македонија“ број 38/91 и 46/93), Собранието на Република Македонија, на седницата одржана на 19 април 1995 година, донесе

ОДЛУКА

ЗА ДАВАЊЕ СОГЛАСНОСТ НА СТАТУТОТ НА ЈАВНАТА ЗДРАВСТВЕНА ОРГАНИЗАЦИЈА МЕДИЦИНСКИ ЦЕНТАР – ШТИП

Се дава согласност на одредбите на Статутот на Јавната здравствена организација Медицински центар Штип, што го донесе Управниот одбор на Медицинскиот центар, на седницата одржана на 21 јануари 1994 година.

СОБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Број 08-1593/1
19 април 1995 година
Скопје

Претседател на Собранието
на Република Македонија,
Стојан Ајдов, с.р.

526.

Врз основа на член 136 од Законот за здравствената заштита („Службен весник на Република Македонија“ број 38/91 и 46/93), Собранието на Република Македонија, на седницата одржана на 19 април 1995 година, донесе

ОДЛУКА

ЗА ДАВАЊЕ СОГЛАСНОСТ НА СТАТУТОТ НА ЈАВНАТА ЗДРАВСТВЕНА ОРГАНИЗАЦИЈА МЕДИЦИНСКИ ЦЕНТАР „БОРКА ТАЛЕСКИ“ – ПРИЛЕП

Се дава согласност на одредбите на Статутот на Јавната здравствена организација Медицински центар „Борка Талески“ – Прилеп, што го донесе Управниот одбор на Медицинскиот центар, на седницата одржана на 21 јануари 1994 година.

СОБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Број 08-1594/1
19 април 1995 година
Скопје

Претседател на Собранието
на Република Македонија,
Стојан Ајдов, с.р.

527.

Врз основа на член 136 од Законот за здравствената заштита („Службен весник на Република Македонија“ број 38/91 и 46/93), Собранието на Република Македонија, на седницата одржана на 19 април 1995 година, донесе

ОДЛУКА

ЗА ДАВАЊЕ СОГЛАСНОСТ НА СТАТУТОТ НА ЈАВНАТА ЗДРАВСТВЕНА ОРГАНИЗАЦИЈА МЕДИЦИНСКИ ЦЕНТАР „ТИТОВ ВЕЛЕС“ – ТИТОВ ВЕЛЕС

Се дава согласност на одредбите на Статутот на Јавната здравствена организација Медицински центар

„Титов Велес“ – Титов Велес, што го донесе Управниот одбор на Медицинскиот центар, на седницата одржана на 3 декември 1993 година.

СОБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Број 08-1595/1
19 април 1995 година
Скопје

Претседател на Собранието
на Република Македонија,
Стојан Ајдов, с.р.

528.

Врз основа на член 136 од Законот за здравствената заштита („Службен весник на Република Македонија“ број 38/91 и 46/93), Собранието на Република Македонија, на седницата одржана на 19 април 1995 година, донесе

ОДЛУКА

ЗА ДАВАЊЕ СОГЛАСНОСТ НА СТАТУТОТ НА ЈАВНАТА ЗДРАВСТВЕНА ОРГАНИЗАЦИЈА МЕДИЦИНСКИ ЦЕНТАР „АКАДЕМИК ПРОФ. Д-Р ДИМИТАР АРСОВ“ – КРИВА ПАЛАНКА

Се дава согласност на одредбите на Статутот на Јавната здравствена организација Медицински центар „Академик проф. д-р Димитар Арсов“ – Крива Паланка, што го донесе Управниот одбор на Медицинскиот центар, на седницата одржана на 14 март 1994 година.

СОБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Број 08-1596/1
19 април 1995 година
Скопје

Претседател на Собранието
на Република Македонија,
Стојан Ајдов, с.р.

529.

Врз основа на член 136 од Законот за здравствената заштита („Службен весник на Република Македонија“ број 38/91 и 46/93), Собранието на Република Македонија, на седницата одржана на 19 април 1995 година, донесе

ОДЛУКА

ЗА ДАВАЊЕ СОГЛАСНОСТ НА СТАТУТОТ НА ЈАВНАТА ЗДРАВСТВЕНА ОРГАНИЗАЦИЈА МЕДИЦИНСКИ ЦЕНТАР – СТРУГА

Се дава согласност на одредбите на Статутот на Јавната здравствена организација медицински центар – Струга, што го донесе Управниот одбор на Медицинскиот центар, на седницата одржана на 18 декември 1993 година.

СОБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Број 08-1597/1
19 април 1995 година
Скопје

Претседател на Собранието
на Република Македонија,
Стојан Ајдов, с.р.

530.

Врз основа на член 136 од Законот за здравствената заштита („Службен весник на Република Македонија“ број 38/91 и 46/93), Собранието на Република Македонија, на седницата одржана на 19 април 1995 година, донесе

ОДЛУКА

ЗА ДАВАЊЕ СОГЛАСНОСТ НА СТАТУТОТ НА ЈАВНАТА ЗДРАВСТВЕНА ОРГАНИЗАЦИЈА МЕДИЦИНСКИ ЦЕНТАР – КОЧАНИ

Се дава согласност на одредбите на Статутот на Јавната здравствена организација Медицински центар – Кочани, што го донесе Управниот одбор на Медицин-

скиот центар, на седницата одржана на 17 февруари 1994 година.

СОБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Број 08-1598/1
19 април 1995 година
Скопје

Претседател на Собранието
на Република Македонија,
Стојан Ајдов, с.р.

531.

Врз основа на член 136 од Законот за здравствената заштита („Службен весник на Република Македонија“ број 38/91 и 46/93), Собранието на Република Македонија, на седницата одржана на 19 април 1995 година, донесе

ОДЛУКА

ЗА ДАВАЊЕ СОГЛАСНОСТ НА СТАТУТОТ НА ЈАВНАТА ЗДРАВСТВЕНА ОРГАНИЗАЦИЈА МЕДИЦИНСКИ ЦЕНТАР – СТРУМИЦА

Се дава согласност на одредбите на Статутот на Јавната здравствена организација Медицински центар – Струмица, што го донесе Управниот одбор на Медицинскиот центар, на седницата одржана на 17 јануари 1994 година.

СОБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Број 08-1599/1
19 април 1995 година
Скопје

Претседател на Собранието
на Република Македонија,
Стојан Ајдов, с.р.

532.

Врз основа на член 136 од Законот за здравствената заштита („Службен весник на Република Македонија“ број 38/91 и 46/93), Собранието на Република Македонија, на седницата одржана на 19 април 1995 година, донесе

ОДЛУКА

ЗА ДАВАЊЕ СОГЛАСНОСТ НА СТАТУТОТ НА ЈАВНАТА ЗДРАВСТВЕНА ОРГАНИЗАЦИЈА МЕДИЦИНСКИ ЦЕНТАР „ГЕВГЕЛИЈА“ – ГЕВГЕЛИЈА

Се дава согласност на одредбите на Статутот на Јавната здравствена организација Медицински центар „Гевгелија“ – Гевгелија, што го донесе Управниот одбор на Медицинскиот центар, на седницата одржана на 4 јануари 1994 година.

СОБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Број 08-1600/1
19 април 1995 година
Скопје

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Стојан Ајдов, с.р.

533.

Врз основа на член 136 од Законот за здравствената заштита („Службен весник на Република Македонија“ број 38/91 и 46/93), Собранието на Република Македонија, на седницата одржана на 19 април 1995 година, донесе

ОДЛУКА

ЗА ДАВАЊЕ СОГЛАСНОСТ НА СТАТУТОТ НА ЈАВНАТА ЗДРАВСТВЕНА ОРГАНИЗАЦИЈА ЗДРАВСТВЕН ДОМ „КРАТОВО“ – КРАТОВО

Се дава согласност на одредбите на Статутот на Јавната здравствена организација Здравствен дом „Кратово“ – Кратово, што го донесе Управниот одбор

на Здравствениот дом, на седницата одржана на 5 февруари 1994 година.

СОБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Број 08-1601/1
19 април 1995 година
Скопје

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Стојан Ајдов, с.р.

534.

Врз основа на член 136 од Законот за здравствената заштита („Службен весник на Република Македонија“ број 38/91 и 46/93), Собранието на Република Македонија, на седницата одржана на 19 април 1995 година, донесе

ОДЛУКА

ЗА ДАВАЊЕ СОГЛАСНОСТ НА СТАТУТОТ НА ЈАВНАТА ЗДРАВСТВЕНА ОРГАНИЗАЦИЈА ЗДРАВСТВЕН ДОМ „НАДА МИХАЈЛОВА“ – ПРОБИШТИП

Се дава согласност на одредбите на Статутот на Јавната здравствена организација Здравствен дом „Нада Михајлова“ – Пробиштип, што го донесе Управниот одбор на Здравствениот дом, на седницата одржана на 22 март 1995 година.

СОБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Број 08-1602/1
19 април 1995 година
Скопје

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Стојан Ајдов, с.р.

535.

Врз основа на член 136 од Законот за здравствената заштита („Службен весник на Република Македонија“ број 38/91 и 46/93), Собранието на Република Македонија, на седницата одржана на 19 април 1995 година, донесе

ОДЛУКА

ЗА ДАВАЊЕ СОГЛАСНОСТ НА СТАТУТОТ НА ЈАВНАТА ЗДРАВСТВЕНА ОРГАНИЗАЦИЈА ЗДРАВСТВЕН ДОМ – КРУШЕВО

Се дава согласност на одредбите на Статутот на Јавната здравствена организација Здравствен дом – Крушево, што го донесе Управниот одбор на Здравствениот дом, на седницата одржана на 30 декември 1993 година.

СОБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Број 08-1603/1
19 април 1995 година
Скопје

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Стојан Ајдов, с.р.

536.

Врз основа на член 136 од Законот за здравствената заштита („Службен весник на Република Македонија“ број 38/91 и 46/93), Собранието на Република Македонија, на седницата одржана на 19 април 1995 година, донесе

ОДЛУКА

ЗА ДАВАЊЕ СОГЛАСНОСТ НА СТАТУТОТ НА ЈАВНАТА ЗДРАВСТВЕНА ОРГАНИЗАЦИЈА ЗДРАВСТВЕН ДОМ – РЕСЕН

Се дава согласност на одредбите на Статутот на Јавната здравствена организација Здравствен дом – Ресен

сен, што го донесе Управниот одбор на Здравствениот дом, на седницата одржана на 28 февруари 1994 година.

СОБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Број 08-1604/1
19 април 1995 година
Скопје

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Стојан Авдов, с.р.

537.

Врз основа на член 136 од Законот за здравствената заштита („Службен весник на Република Македонија“ број 38/91 и 46/93), Собранието на Република Македонија, на седницата одржана на 19 април 1995 година, донесе

ОДЛУКА

ЗА ДАВАЊЕ СОГЛАСНОСТ НА СТАТУТОТ НА ЈАВНАТА ЗДРАВСТВЕНА ОРГАНИЗАЦИЈА ЗДРАВСТВЕН ДОМ – ВЕВЧАНИ

Се дава согласност на одредбите на Статутот на Јавната здравствена организација Здравствен дом – Вевчани, што го донесе Управниот одбор на Здравствениот дом, на седницата одржана на 31 март 1995 година.

СОБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Број 08-1605/1
19 април 1995 година
Скопје

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Стојан Авдов, с.р.

538.

Врз основа на член 136 од Законот за здравствената заштита („Службен весник на Република Македонија“ број 38/91 и 46/93), Собранието на Република Македонија, на седницата одржана на 19 април 1995 година, донесе

ОДЛУКА

ЗА ДАВАЊЕ СОГЛАСНОСТ НА СТАТУТОТ НА ЈАВНАТА ЗДРАВСТВЕНА ОРГАНИЗАЦИЈА ЗДРАВСТВЕН ДОМ – РАДОВИШ

Се дава согласност на одредбите на Статутот на Јавната здравствена организација Здравствен дом – Радовиш што го донесе Управниот одбор на Здравствениот дом, на седницата одржана на 30 март 1995 година.

СОБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Број 08-1606/1
19 април 1995 година
Скопје

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Стојан Авдов, с.р.

539.

Врз основа на член 136 од Законот за здравствената заштита („Службен весник на Република Македонија“ број 38/91 и 46/93), Собранието на Република Македонија, на седницата одржана на 19 април 1995 година, донесе

ОДЛУКА

ЗА ДАВАЊЕ СОГЛАСНОСТ НА СТАТУТОТ НА ЈАВНАТА ЗДРАВСТВЕНА ОРГАНИЗАЦИЈА ЗАВОД ЗА ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА – ТЕТОВО

Се дава согласност на одредбите на Статутот на Јавната здравствена организација Завод за здравствена

заштита – Тетово, што го донесе Управниот одбор на Заводот, на седницата одржана на 20 декември 1993 година.

СОБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Број 08-1607/1
19 април 1995 година
Скопје

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Стојан Авдов, с.р.

540.

Врз основа на член 136 од Законот за здравствената заштита („Службен весник на Република Македонија“ број 38/91 и 46/93), Собранието на Република Македонија, на седницата одржана на 19 април 1995 година, донесе

ОДЛУКА

ЗА ДАВАЊЕ СОГЛАСНОСТ НА СТАТУТОТ НА ЈАВНАТА ЗДРАВСТВЕНА ОРГАНИЗАЦИЈА ЗАВОД ЗА ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА – ПРИЛЕП

Се дава согласност на одредбите на Статутот на Јавната здравствена организација Завод за здравствена заштита – Прилеп, што го донесе Управниот одбор на Заводот, на седницата одржана на 17 декември 1993 година.

СОБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Број 08-1608/1
19 април 1995 година
Скопје

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Стојан Авдов, с.р.

541.

Врз основа на член 136 од Законот за здравствената заштита („Службен весник на Република Македонија“ број 38/91 и 46/93), Собранието на Република Македонија, на седницата одржана на 19 април 1995 година, донесе

ОДЛУКА

ЗА ДАВАЊЕ СОГЛАСНОСТ НА СТАТУТОТ НА ЈАВНАТА ЗДРАВСТВЕНА ОРГАНИЗАЦИЈА ЗАВОД ЗА ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА – КУМАНОВО

Се дава согласност на одредбите на Статутот на Јавната здравствена организација Завод за здравствена заштита – Куманово, што го донесе Управниот одбор на Заводот, на седницата одржана на 24 декември 1993 година.

СОБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Број 08-1609/1
19 април 1995 година
Скопје

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Стојан Авдов, с.р.

542.

Врз основа на член 136 од Законот за здравствената заштита („Службен весник на Република Македонија“ број 38/91 и 46/93), Собранието на Република Македонија, на седницата одржана на 19 април 1995 година, донесе

ОДЛУКА

ЗА ДАВАЊЕ СОГЛАСНОСТ НА СТАТУТОТ НА ЈАВНАТА ЗДРАВСТВЕНА ОРГАНИЗАЦИЈА ЗАВОД ЗА ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА – СТРУМИЦА

Се дава согласност на одредбите на Статутот на Јавната здравствена организација Завод за здравствена

заштита – Струмица, што го донесе Управниот одбор на Заводот, на седницата одржана на 20 декември 1993 година.

СОБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Број 08-1610/1
19 април 1995 година
Скопје

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Стојан Ајдов, с.р.

543.

Врз основа на член 136 од Законот за здравствената заштита („Службен весник на Република Македонија“ број 38/91 и 46/93), Собранието на Република Македонија, на седницата одржана на 19 април 1995 година, донесе

ОДЛУКА

ЗА ДАВАЊЕ СОГЛАСНОСТ НА СТАТУТОТ НА ЈАВНАТА ЗДРАВСТВЕНА ОРГАНИЗАЦИЈА ЗАВОД ЗА ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА – ОХРИД

Се дава согласност на одредбите на Статутот на Јавната здравствена организација Завод за здравствена заштита – Охрид, што го донесе Управниот одбор на Заводот, на седницата одржана на 29 јули 1994 година.

СОБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Број 08-1611/1
19 април 1995 година
Скопје

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Стојан Ајдов, с.р.

544.

Врз основа на член 136 од Законот за здравствената заштита („Службен весник на Република Македонија“ број 38/91 и 46/93), Собранието на Република Македонија, на седницата одржана на 19 април 1995 година, донесе

ОДЛУКА

ЗА ДАВАЊЕ СОГЛАСНОСТ НА СТАТУТОТ НА ЈАВНАТА ЗДРАВСТВЕНА ОРГАНИЗАЦИЈА ЗАВОД ЗА НЕФРОЛОГИЈА – СТРУГА

Се дава согласност на одредбите на Статутот на Јавната здравствена организација Завод за нефрологија – Струга, што го донесе Управниот одбор на Заводот, на седницата одржана на 28 февруари 1995 година.

СОБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Број 08-1612/1
19 април 1995 година
Скопје

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Стојан Ајдов, с.р.

545.

Врз основа на член 136 од Законот за здравствената заштита („Службен весник на Република Македонија“ број 38/91 и 46/93), Собранието на Република Македонија, на седницата одржана на 19 април 1995 година, донесе

ОДЛУКА

ЗА ДАВАЊЕ СОГЛАСНОСТ НА СТАТУТОТ НА ЈАВНАТА ЗДРАВСТВЕНА ОРГАНИЗАЦИЈА ЗАВОД ЗА ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА – СКОПЈЕ

Се дава согласност на одредбите на Статутот на Јавната здравствена организација Завод за здравствена заштита – Скопје, што го донесе Управниот одбор на

Заводот, на седницата одржана на 22 декември 1993 година.

СОБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Број 08-1613/1
19 април 1995 година
Скопје

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Стојан Ајдов, с.р.

546.

Врз основа на член 136 од Законот за здравствената заштита („Службен весник на Република Македонија“ број 38/91 и 46/93), Собранието на Република Македонија, на седницата одржана на 19 април 1995 година, донесе

ОДЛУКА

ЗА ДАВАЊЕ СОГЛАСНОСТ НА СТАТУТОТ НА ЈАВНАТА ЗДРАВСТВЕНА ОРГАНИЗАЦИЈА ЗАВОД ЗА ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА – ТИТОВ ВЕЛЕС

Се дава согласност на одредбите на Статутот на Јавната здравствена организација Завод за здравствена заштита – Титов Велес, што го донесе Управниот одбор на Заводот, на седницата одржана на 28 декември 1993 година.

СОБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Број 08-1614/1
19 април 1995 година
Скопје

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Стојан Ајдов, с.р.

547.

Врз основа на член 136 од Законот за здравствената заштита („Службен весник на Република Македонија“ број 38/91 и 46/93), Собранието на Република Македонија, на седницата одржана на 19 април 1995 година, донесе

ОДЛУКА

ЗА ДАВАЊЕ СОГЛАСНОСТ НА СТАТУТОТ НА ЈАВНАТА ЗДРАВСТВЕНА ОРГАНИЗАЦИЈА БОЛНИЦА ЗА ДУШЕВНИ БОЛЕСТИ – ДЕМИР ХИСАР

Се дава согласност на одредбите на Статутот на Јавната здравствена организација Болница за душевни болести – Демир Хисар, што го донесе Управниот одбор на Болницата, на седницата одржана на 18 април 1994 година.

СОБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Број 08-1615/1
19 април 1995 година
Скопје

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Стојан Ајдов, с.р.

548.

Врз основа на член 136 од Законот за здравствената заштита („Службен весник на Република Македонија“ број 38/91 и 46/93), Собранието на Република Македонија, на седницата одржана на 19 април 1995 година, донесе

ОДЛУКА

ЗА ДАВАЊЕ СОГЛАСНОСТ НА СТАТУТОТ НА ЈАВНАТА ЗДРАВСТВЕНА ОРГАНИЗАЦИЈА СПЕЦИЈАЛНА ДЕТСКА БОЛНИЦА – ОХРИД

Се дава согласност на одредбите на Статутот на Јавната здравствена организација Специјална детска

болница – Охрид, што го донесе Управниот одбор на Болницата, на седницата одржана на 25 декември 1994 година.

СОБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Број 08-1616/1
19 април 1995 година
Скопје

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Стојан Андов, с.р.

549.

Врз основа на член 136 од Законот за здравствената заштита („Службен весник на Република Македонија“ број 38/91 и 46/93), Собранието на Република Македонија, на седницата одржана на 19 април 1995 година, донесе

ОДЛУКА ЗА ДАВАЊЕ СОГЛАСНОСТ НА СТАТУТОТ НА ЈАВНАТА ЗДРАВСТВЕНА ОРГАНИЗАЦИЈА ГРАДСКА АПТЕКА „СКОПЈЕ“ – СКОПЈЕ

Се дава согласност на одредбите на Статутот на Јавната здравствена организација Градска аптека „Скопје“ – Скопје, што го донесе Управниот одбор на Градската аптека, на седницата одржана на 26 април 1994 година.

СОБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Број 08-1617/1
19 април 1995 година
Скопје

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Стојан Андов, с.р.

550.

Врз основа на член 136 од Законот за здравствената заштита („Службен весник на Република Македонија“ број 38/91 и 46/93), Собранието на Република Македонија, на седницата одржана на 19 април 1995 година, донесе

ОДЛУКА ЗА ДАВАЊЕ СОГЛАСНОСТ НА СТАТУТОТ НА ЈАВНАТА ЗДРАВСТВЕНА ОРГАНИЗАЦИЈА ГРАДСКА АПТЕКА „7 НОЕМВРИ“ – ГЕВГЕЛИЈА

Се дава согласност на одредбите на Статутот на Јавната здравствена организација Градска аптека „7 Ноември“ – Гевгелија, што го донесе Управниот одбор на Градската аптека, на седницата одржана на 3 март 1995 година.

СОБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Број 08-1618/1
19 април 1995 година
Скопје

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Стојан Андов, с.р.

551.

Врз основа на член 136 од Законот за здравствената заштита („Службен весник на Република Македонија“ број 38/91 и 46/93), Собранието на Република Македонија, на седницата одржана на 19 април 1995 година, донесе

ОДЛУКА ЗА ДАВАЊЕ СОГЛАСНОСТ НА СТАТУТОТ НА ЈАВНАТА ЗДРАВСТВЕНА ОРГАНИЗАЦИЈА ОПШТИНСКА АПТЕКА – КОЧАНИ

Се дава согласност на одредбите на Статутот на Јавната здравствена организација Општинска аптека –

Кочани, што го донесе Управниот одбор на Општинската аптека, на седницата одржана на 23 февруари 1994 година.

СОБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Број 08-1619/1
19 април 1995 година
Скопје

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Стојан Андов, с.р.

552.

Врз основа член 88, став 1 и 3 од Законот за трансформација на претпријатието со општествен капитал („Службен весник на РМ“ бр. 38/93) и член 46, став 5 од Законот за Владата на Република Македонија („Службен весник на СРМ“ бр. 38/90 и „Службен весник на РМ“ бр. 63/90), Владата на Република Македонија на седницата одржана на 10 април 1995 година, донесе

РЕШЕНИЕ ЗА ИМЕНУВАЊЕ ЧЛЕН НА УПРАВНИОТ ОДБОР НА АГЕНЦИЈАТА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА ЗА ТРАНСФОРМАЦИЈА НА ПРЕТПРИЈАТИЈАТА СО ОПШТЕСТВЕН КАПИТАЛ

1. За член на Управниот одбор на Агенцијата на Република Македонија за трансформација на претпријатијата со општествен капитал се именува м-р Димитар Гелев, асистент на Правниот факултет Скопје, на местото од д-р Милан Недков, на кого му престана мандатот во овој орган поради изборот на нова должност.

2. Ова решение влегува во сила со денот на донесувањето, а ќе се објави во „Службен весник на Република Македонија“.

Број 17-1553/3-94
10 април 1995 година
Скопје

Претседател на Владата
на Република Македонија,
Бранко Црвенковски, с.р.

553.

Врз основа член 46, став 5 од Законот за Владата на Република Македонија („Службен весник на СРМ“ бр. 38/90 и „Службен весник на РМ“ бр. 63/94) а во врска со член 90 од Општиот колективен договор за јавните служби, јавните претпријатија, државните органи, органите на локалната самоуправа и други правни лица кои вршат нестопански дејности („Службен весник на РМ“ бр. 39/94), Владата на Република Македонија на седницата одржана на 10 април 1995 година, донесе

РЕШЕНИЕ ЗА ИМЕНУВАЊЕ ЧЛЕНОВИ НА КОМИСИЈАТА ЗА СЛЕДЕЊЕ НА ПРИМЕНАТА НА ОПШТИОТ КОЛЕКТИВЕН ДОГОВОР ЗА ЈАВНИТЕ СЛУЖБИ, ЈАВНИТЕ ПРЕТПРИЈАТИЈА, ДРЖАВНИТЕ ОРГАНИ, ОРГАНИТЕ НА ЛОКАЛНАТА САМОУПРАВА И ДРУГИ ПРАВНИ ЛИЦА КОИ ВРШАТ НЕСТОПАНСКА ДЕЈНОСТ

1. За членови на Комисијата за следење на примената на Општиот колективен договор за јавните служби, јавните претпријатија, државните органи, органите на локалната самоуправа и други правни лица кои вршат нестопанска дејност се именуваат:

– м-р Илија Рајчановски, помошник на министерот за труд и социјална политика

– Стојан Трајанов, помошник на министерот за труд и социјална политика

– Драган Тумановски, потсекретар во Министерството за правда.

2. Ова решение влегува во сила со денот на донесувањето, а ќе се објави во „Службен весник на Република Македонија“.

Број 17-2305/4-94
10 април 1995 година
Скопје

Претседател на Владата
на Република Македонија,
Бранко Црвенковски, с.р.

554.

Врз основа на член 252 од Законот за предучилишно и основно воспитание и образование („Сл. весник на СРМ“ бр. 19/83; 29/89; 11/91 и „Сл. весник на РМ“ бр. 40/91 и 14/95) и член 46, став 5 од Законот за Владата на Република Македонија („Сл. весник на СРМ“ бр. 38/90 и „Сл. весник на РМ“ бр. 63/94), Владата на Република Македонија на седницата одржана на 10 април 1995 година, донесе

РЕШЕНИЕ

ЗА ДАВАЊЕ СОГЛАСНОСТ НА ОДЛУКАТА ЗА ИМЕНУВАЊЕ ИНДИВИДУАЛЕН РАБОТОВОДЕН ОРГАН НА ЦОУ „РИСТО КРЛЕ“ – С. КАДИНО, СКОПЈЕ

1. Владата на Република Македонија дава согласност на Одлуката на Работничкиот совет на ЦОУ „Ристо Крле“ – с. Кадино, Скопје со која за индивидуален работоводен орган на Училиштето повторно е именуван Русомир Јованов, наставник по ликовна култура со историја на уметноста.

2. Ова решение влегува во сила со денот на донесувањето, а ќе се објави во „Службен весник на Република Македонија“.

Број 17-57/30
10 април 1995 година
Скопје

Претседател на Владата
на Република Македонија,
Бранко Црвенковски, с.р.

555.

Врз основа на член 252 од Законот за предучилишно и основно воспитание и образование („Сл. весник на СРМ“ бр. 19/83; 29/89; 11/91 и „Сл. весник на РМ“ бр. 40/91 и 14/95) и член 46, став 5 од Законот за Владата на Република Македонија („Сл. весник на СРМ“ бр. 38/90 и „Сл. весник на РМ“ бр. 63/94), Владата на Република Македонија на седницата одржана на 10 април 1995 година, донесе

РЕШЕНИЕ

ЗА ДАВАЊЕ СОГЛАСНОСТ НА ОДЛУКАТА ЗА ИМЕНУВАЊЕ ИНДИВИДУАЛЕН РАБОТОВОДЕН ОРГАН НА РО ЦОУ „Д-Р ТРИФУН ПАНОВСКИ“ – БИТОЛА

1. Владата на Република Македонија дава согласност на Одлуката на Работничкиот совет на РО ЦОУ „д-р Трифун Пановски“ – Битола, со која за индивидуален работоводен орган на Училиштето повторно е именуван Веле Поповски, професор по физичко воспитание.

2. Ова решение влегува во сила со денот на донесувањето, а ќе се објави во „Службен весник на Република Македонија“.

Број 17-57/31
10 април 1995 година
Скопје

Претседател на Владата
на Република Македонија,
Бранко Црвенковски, с.р.

556.

Врз основа на член 255 од Законот за насоченото образование („Службен весник на СРМ“ бр. 16/85, 29/86; 7/88; 18/89; 29/89; 12/90; 11/91 и „Службен весник на РМ“ бр. 40/91 и 14/95) и член 46, став 5 од Законот за Владата на Република Македонија („Службен весник на СРМ“ бр. 38/90 и „Службен весник на РМ“ бр. 63/94), Владата на Република Македонија на седницата одржана на 10 април 1995 година, донесе

РЕШЕНИЕ

ЗА ДАВАЊЕ СОГЛАСНОСТ НА ОДЛУКАТА ЗА ИМЕНУВАЊЕ ИНДИВИДУАЛЕН РАБОТОВОДЕН ОРГАН НА ГИМНАЗИЈАТА „ДОБРИ ДАСКАЛОВ“ – КАВАДАРЦИ

1. Владата на Република Македонија дава согласност на Одлуката на Советот на Гимназијата „Добри Даскалов“ – Кавадарци, со која за индивидуален работоводен орган на Гимназијата е именуван Пане Иванов, професор по биологија.

2. Ова решение влегува во сила со денот на донесувањето, а ќе се објави во „Службен весник на Република Македонија“.

Број 17-58/8
10 април 1995 година
Скопје

Претседател на Владата на
Република Македонија,
Бранко Црвенковски, с.р.

557.

Врз основа на член 255 од Законот за насоченото образование („Службен весник на СРМ“ бр. 16/85, 29/86; 7/88; 18/89; 29/89; 12/90; 11/91 и „Службен весник на РМ“ бр. 40/91 и 14/95) и член 46, став 5 од Законот за Владата на Република Македонија („Службен весник на СРМ“ бр. 38/90 и „Службен весник на РМ“ бр. 63/94), Владата на Република Македонија на седницата одржана на 10 април 1995 година, донесе

РЕШЕНИЕ

ЗА ДАВАЊЕ СОГЛАСНОСТ НА ОДЛУКАТА ЗА ИМЕНУВАЊЕ ИНДИВИДУАЛЕН РАБОТОВОДЕН ОРГАН НА ЗЕМЈОДЕЛСКО-ШУМАРСКИОТ УЧИЛИШЕН ЦЕНТАР „ГОРЧЕ ПЕТРОВ“ – КАВАДАРЦИ

1. Владата на Република Македонија дава согласност на Одлуката на Работничкиот совет на Земјоделско-шумарскиот училишен центар „Горче Петров“ – Кавадарци, со која за индивидуален работоводен орган на Центарот повторно е именуван Томе Ѓорѓиев, дипл. шумарски инженер.

2. Ова решение влегува во сила со денот на донесувањето, а ќе се објави во „Службен весник на Република Македонија“.

Број 17-58/9
10 април 1995 година
Скопје

Претседател на Владата на
Република Македонија,
Бранко Црвенковски, с.р.

558.

Врз основа на член 255 од Законот за насоченото образование („Службен весник на СРМ“ бр. 16/85, 29/86; 7/88; 18/89; 29/89; 12/90; 11/91 и „Службен весник на РМ“ бр. 40/91 и 14/95) и член 46, став 5 од Законот за Владата на Република Македонија („Службен весник на СРМ“ бр. 38/90 и „Службен весник на РМ“ бр. 63/94), Владата на Република Македонија на седницата одржана на 10 април 1995 година, донесе

РЕШЕНИЕ

ЗА ДАВАЊЕ СОГЛАСНОСТ НА ОДЛУКАТА ЗА ИМЕНУВАЊЕ ИНДИВИДУАЛЕН РАБОТОВОДЕН ОРГАН НА УЧЕНИЧКИОТ ДОМ „КРСТЕ П. МИСИРКОВ“ – КАВАДАРЦИ

1. Владата на Република Македонија дава согласност на Одлуката на Советот на Работната заедница на Ученичкиот дом „Крсте П. Мисирков“ – Кавадарци, со која за индивидуален работоводен орган на Домот повторно е именуван Благој Јованов, професор по географија.

2. Ова решение влегува во сила со денот на донесувањето, а ќе се објави во „Службен весник на Република Македонија“.

Број 17-58/11
10 април 1995 година
Скопје

Претседател на Владата на
Република Македонија,
Бранко Црвенковски, с.р.

559.

Врз основа на член 255 од Законот за насоченото обарзование („Службен весник на СРМ“ бр. 16/85, 29/86; 7/88; 18/89; 29/89; 12/90; 11/91 и „Службен весник на РМ“ бр. 40/91 и 14/95) и член 46, став 5 од Законот за Владата на Република Македонија („Службен весник на СРМ“ бр. 38/90 и „Службен весник на РМ“ бр. 63/94), Владата на Република Македонија на седницата одржана на 10 април 1995 година, донесе

РЕШЕНИЕ

ЗА ДАВАЊЕ СОГЛАСНОСТ НА ОДЛУКАТА ЗА ИМЕНУВАЊЕ ИНДИВИДУАЛЕН РАБОТОВОДЕН ОРГАН НА УЧИЛИШТЕТО ЗА ПРИМЕНАТА УМЕТНОСТ „ЛАЗАР ЛИЧЕНОСКИ“ – СКОПЈЕ

1. Владата на Република Македонија дава согласност на Одлуката на Советот на Училиштето за примена на уметност „Лазар Личеноски“ – Скопје, со која за индивидуален работоводен орган на Училиштето е именуван Горѓи Георгиевски, академски архитект-внатрешна архитектура.

2. Ова решение влегува во сила со денот на донесувањето, а ќе се објави во „Службен весник на Република Македонија“.

Број 17-58/12
10 април 1995 година
Скопје

Претседател на Владата на
Република Македонија,
Бранко Црвенковски, с.р.

560.

Врз основа на член 36 од Законот за општествена заштита на децата („Службен весник на СРМ“ бр. 6/81; 40/87; 17/91 и „Службен весник на РМ“ бр. 38/91 и 12/93) и член 46, став 5 од Законот за Владата на Република Македонија („Службен весник на СРМ“ бр. 38/90 и „Службен весник на РМ“ бр. 63/94), Владата на Република Македонија на седницата одржана на 10 април 1995 година, донесе

РЕШЕНИЕ

ЗА НЕДАВАЊЕ СОГЛАСНОСТ НА ОДЛУКАТА ЗА ИМЕНУВАЊЕ ИНДИВИДУАЛЕН РАБОТОВОДЕН ОРГАН НА РО ЗА ЗГРИЖУВАЊЕ, ВОСПИТАНИЕ И ОБРАЗОВАНИЕ „ВЕСЕЛИ ЦВЕТОВИ“ – СКОПЈЕ

1. Владата на Република Македонија не дава согласност на Одлуката на Работничкиот совет на Работната организација за згрижување, воспитание и образование „Весели Цветови“ – Скопје, со која за индивидуален работоводен орган на Организацијата е именуван Димо Петрески, професор по педагогија.

2. Ова решение влегува во сила со денот на донесувањето, а ќе се објави во „Службен весник на Република Македонија“.

Број 17-59/3
10 април 1995 година
Скопје

Претседател на Владата
на Република Македонија,
Бранко Црвенковски, с.р.

561.

Врз основа на член 58 од Законот за социјална заштита („Службен весник на СРМ“ бр. 9/78; 43/78; 35/85 и „Службен весник на РМ“ бр. 38/91) и член 46, став 5 од Законот за Владата на Република Македонија („Службен весник на СРМ“ бр. 38/90 и „Службен весник на РМ“ бр. 63/94), Владата на Република Македонија, на седницата одржана на 10 април 1995 година, донесе

РЕШЕНИЕ

ЗА ДАВАЊЕ СОГЛАСНОСТ НА ОДЛУКАТА ЗА ИМЕНУВАЊЕ ИНДИВИДУАЛЕН РАБОТОВОДЕН ОРГАН НА РО ЗА ЗГРИЖУВАЊЕ И ВОСПИТУВАЊЕ НА ДЕЦА И МЛАДИНЦИ „25 МАЈ“ – СКОПЈЕ

1. Владата на Република Македонија дава согласност на Одлуката на Собирот на работниците на РО за згрижување и воспитување на деца и младинци „25 Мај“ – Скопје, со која за индивидуален работоводен орган на Организацијата е именуван Крсте Маљановски, дипл. психолог.

2. Ова решение влегува во сила со денот на донесувањето, а ќе се објави во „Службен весник на Република Македонија“.

Број 17-61/1
10 април 1995 година
Скопје

Претседател на Владата
на Република Македонија,
Бранко Црвенковски, с.р.

562.

Врз основа на член 26 од Законот за музејската дејност („Службен весник на СРМ“ бр. 25/79 и 51/88 и „Службен весник на РМ“ бр. 12/93) и член 46, став 5 од Законот за Владата на Република Македонија („Службен весник на СРМ“ бр. 38/90 и „Службен весник на РМ“ бр. 63/94), Владата на Република Македонија на седницата одржана на 10 април 1995 година, донесе

РЕШЕНИЕ

ЗА ДАВАЊЕ СОГЛАСНОСТ НА ОДЛУКАТА ЗА ИМЕНУВАЊЕ ИНДИВИДУАЛЕН РАБОТОВОДЕН ОРГАН НА НАРОДНИОТ МУЗЕЈ – ТИТОВ ВЕЛЕС

1. Владата на Република Македонија дава согласност на Одлуката на Собирот на работниците на Народниот музеј – Титов Велес, со која за индивидуален работоводен орган на Музејот е именуван Ангел Миланов, дипл. архитект, конзерватор на Археолошкиот локалитет Стоби.

2. Ова решение влегува во сила со денот на донесувањето, а ќе се објави во „Службен весник на Република Македонија“.

Број 17-64/2
10 април 1995 година
Скопје

Претседател на Владата
на Република Македонија,
Бранко Црвенковски, с.р.

563.

Врз основа на член 16 од Законот за сценско-уметничка дејност („Службен весник на СРМ“ бр. 4/86; 51/88 и „Службен весник на РМ“ бр. 12/93) и член 46, став 5 од Законот за Владата на Република Македонија („Службен весник на СРМ“ бр. 38/90 и „Службен весник на РМ“ бр. 63/94), Владата на Република Македонија на седницата одржана на 10 април 1994 година, донесе

РЕШЕНИЕ

ЗА ДАВАЊЕ СОГЛАСНОСТ НА ОДЛУКАТА ЗА ИМЕНУВАЊЕ ИНДИВИДУАЛЕН РАБОТОВОДЕН ОРГАН НА ДОМОТ НА КУЛТУРАТА „НИКОЛА ЈАНКО ВАПЦАРОВ“ – ДЕЛЧЕВО

1. Владата на Република Македонија дава согласност на Одлуката на Собирот на работните луѓе на

Домот на културата „Никола Јанко Вапцаров“ – Делчево, со која за индивидуален работодавен орган на Домот повторно е именуван Славчо Деспотов, професор по историја.

2. Ова решение влегува во сила со денот на донесувањето, а ќе се објави во „Службен весник на Република Македонија“.

Број 17-65/2
10 април 1995 година
Скопје

Претседател на Владата
на Република Македонија,
Бранко Црвенковски, с. р.

564.

Врз основа на член 24-б од Законот за дополнување на Законот за претпријатијата („Службен весник на РМ“ бр. 15/93) и член 46, став 5 од Законот за Владата на Република Македонија („Службен весник на СРМ“ бр. 38/90 и „Службен весник на РМ“ број 63/94), Владата на Република Македонија на седницата одржана на 10 април 1995 година, донесе

РЕШЕНИЕ

ЗА ИМЕНУВАЊЕ ЧЛЕНОВИ НА УПРАВНИОТ ОДБОР НА ЈП ЗА ПРОИЗВОДСТВО, ПРЕНЕСУВАЊЕ И ДИСТРИБУЦИЈА НА ЕЛЕКТРИЧНА ЕНЕРГИЈА „ЕЛЕКТРОСТОПАНСТВО НА МАКЕДОНИЈА“ – СКОПЈЕ

1. За членови на Управниот одбор на Јавното претпријатие за производство, пренесување и дистрибуција на електрична енергија „Електростопанство на Македонија“ – Скопје се именуваат:

- Хамид Алиу, дипл. економист, помошник на директорот на Заводот за платен промет
- Душко Горчевски, заменик генерален директор на ХЕК „Југохром“ – Јегуновце
- д-р Дионис Манов, професор на Електротехничкиот факултет – Скопје
- Силјан Мицевски, генерален директор на ГП „Пелистер“ Битола
- Петруш Стефанов, дипл. техноло
- Благој Филиповски, електро-инжењер
- Никола Черепналковски, помошник на министерот за стопанство

2. Ова решение влегува во сила со денот на донесувањето, а ќе се објави во „Службен весник на Република Македонија“.

Број 17-415/3
10 април 1995 година
Скопје

Претседател на Владата
на Република Македонија,
Бранко Црвенковски, с. р.

565.

Врз основа на член 15 од Законот за трансформација на претпријатието со општествен капитал („Службен весник на Република Македонија“ бр. 38/93), Управниот одбор на Агенцијата на Република Македонија за трансформација на претпријатијата со општествен капитал, на седницата одржана на 31.03.1995 година, донесе

УПАТСТВО

ЗА ДОПОЛНУВАЊЕ НА УПАТСТВОТО ЗА ПОДГОТВУВАЊЕ НА ПРОГРАМАТА ЗА НАЧИНОТ НА ОСТВАРУВАЊЕ НА ТРАНСФОРМАЦИЈАТА НА ПРЕТПРИЈАТИЈАТА СО ОПШТЕСТВЕН КАПИТАЛ

1. Општите одредби на Упатството за подготвување на Програмата за начинот на остварување на трансформацијата на претпријатијата со општествен капитал („Службен весник на Република Македонија“ бр. 3/94), се дополнуваат со нов став (осми) кој гласи:

„Агенцијата на Република Македонија за трансформација на претпријатијата со општествен капитал, во

смисла на член 15 од Законот за трансформација на претпријатијата со општествен капитал, може да ја разгледува програмата за начинот на остварување на трансформацијата на претпријатијата со општествен капитал како самостоен документ и да даде согласност на истата и пред донесувањето на одлуката на претпријатијата за сопственичка трансформација“.

2. Ова упатство влегува во сила со денот на неговото објавување во „Службен весник на Република Македонија“.

Управен одбор
Претседател,
д-р Таки Фити, с. р.

КОЛЕКТИВНИ ДОГОВОРИ

16.

Врз основа на член 89 од Законот за работните односи („Службен весник на РМ“ бр. 80/93) и член 5, став 1 од Општиот колективен договор за јавните служби, јавните претпријатија, државните органи, органите на локалната самоуправа и други правни лица кои вршат нестопанска дејност („Сл. весник на РМ“ бр. 39/94), Републичкиот одбор на Синдикатот на работниците од сообраќајот и врските на Македонија и Министерството за сообраќај и врски на Република Македонија, склучуваат

**КОЛЕКТИВЕН ДОГОВОР
ЗА ЈАВНИТЕ ПРЕТПРИЈАТИЈА ОД ДЕЛНОСТА
СООБРАЌАЈ И ВРСКИ**

1. ОПШТ ДЕЛ

Член 1

Со овој Колективен договор се утврдуваат правата, обврските и одговорностите на работниците и на работодавците од работен однос во јавните претпријатија од дејноста сообраќај и врски, ЈП „Македонски железници“ – Скопје, ЦО, Претпријатие за поштенски, телеграфски, телефонски сообраќај „Македонија“, ЈП за аеродромски услуги „Македонија“, Јавно сообраќајно претпријатие „Скопје“, ЈП „Полет“ – Тетово, ЈП „Македонија пат“ и други јавни претпријатија како и обемот и начинот на остварувањето на правата и обврските и други прашања од интерес на работниците и работодавците и постапка во решавањето на меѓународните спорови.

Член 2

Претпријатие во смисла на овој Колективен договор се јавните претпријатија од членот 1 на овој Колективен договор (во натамошниот текст: претпријатие).

Член 3

Работник во смисла на овој Колективен договор е лице кое заснова работен однос на неопределено или определено работно време, со полно, со пократко од полното работно време и со скратено работно време.

Член 4

Овој Колективен договор се применува непосредно и е задолжителен за организацијата на работниците и на претпријатијата кои го склучиле и за сите работници и претпријатија во чие име договорот е склучен.

Член 5

Со Колективен договор на ниво на претпријатие и со договор за работа, можат да се утврдат поголеми права утврдени со овој Колективен договор како и други права, кои не се предвидени со овој Колективен договор ако тоа не е во спротивност со Законот, Општиот колективен договор за јавните служби, јавните претпријатија, државните органи, органите на локалната самоуправа и други правни лица кои вршат нестопанска дејност.

Доколку со Колективен договор на ниво на претпријатие се утврдени помали права или понеповолни услови за работа од правата, односно условите утврдени со овој Колективен договор, се применуваат одредбите од овој Колективен договор.

II. ПОСЕБНИ ОДРЕДБИ

1. Посебни услови за засновање на работен однос

Член 6

Работен однос може да заснова секое лице што ги исполнува условите утврдени со Закон, Колективен договор и акт на претпријатието.

Посебни услови може да се предвидат како услов за засновање на работен однос само ако се потребни за извршување на работи и определено работно место.

Како посебни услови за засновање на работен однос, можат да се предвидат, особено: видот и степенот на стручната подготовка, особено знаење и способност за извршување на соодветните работи, работно искуство, посебна здравствена состојба, психофизички способности и др.

Член 7

Органот што одлучува по приговорот на кандидатот кој не е избран по јавен оглас е, органот утврден со Закон и Колективен договор на ниво на претпријатие.

2. Проверка на способностите за вршење на работа

Член 8

Проверка на способностите за вршење на работите на работното место, ако е тоа утврдено како услов за засновање на работен однос, врши директорот или од него овластен работник и тоа особено по пат на:

- тестирање, аудиција, разговор и сл.;
- други начини утврдени со Колективен договор на ниво на претпријатие.

Член 9

Работниот однос се заснова со склучување на договор за работа меѓу работникот и надлежен орган утврден на ниво на претпријатието.

Договорот за работа во смисла на овој член, го склучува и работник кој засновал работен однос и пред донесувањето на Законот за работни односи, при што договорот треба да се однесува за работното место и условите под кои работи.

3. Приправници

Член 10

Времетраењето на приправничкиот стаж, начинот на стручно оспособување, следење и оценување на приправникот, висината на платата и другите надоместоци се утврдуваат со Колективен договор на ниво на претпријатие.

4. Договор за работа

Член 11

При засновање на работен однос со работникот се склучува писмен договор за работа.

Договорот за работа содржи одредби за: засновање на работен однос на определено или неопределено време, работите на работното место што работникот ги врши и местото на работа, денот на стапување на работа, пробната работа, работното време, одморите и отсуствата и усовршувањето, висината на основната плата и рокот за нејзината исплата, надоместоците на плата и други примања, заштита при работа, отказниот рок, престанок на работниот однос и други права и обврски од работен однос на работниците во согласност со Закон, Колективен договор и општ акт.

Член 12

Пред засновање на работен однос, претпријатието, односно директорот или од него овластен работник, мора на работникот да му овозможи да се запознае со Колективниот договор со кој се утврдуваат неговите права и одговорности.

5. Распоредување на работник

Член 13

Работникот во текот на траењето на работниот однос, според потребите на процесот на трудот може да биде распореден на секое работно место кое одговара на неговиот степен на стручна подготовка во следните случаи:

- ако работното место се укинува или е намален обемот на извршувањето;
- ако работното место на кое се распоредува работникот е слободно, односно упразнето и ако условите за работа се соодветни на претходното работно место;
- и во други случаи утврдени со Колективен договор на ниво на претпријатие.

Член 14

Одлука за распоредување на работникот донесува директорот или од него овластен работник.

Член 15

Директорот или од него овластен работник не може да ја распореди работничката од едно на друго место, надвор од седиштето на претпријатието за време на бременост, мајка со дете до 7 годишна возраст, инвалид, самохран родител, родител на потешко хендикепирано дете кој поради тоа работи со скратено работно време, спротивно на договор за работа.

Член 16

Работникот е должен времено да врши работи на работно место за кое се бара понизок степен на стручна подготовка од определениот вид на занимање, но не подолго од 3 месеци во текот на годината во следните случаи:

- прекин на работа поради недостиг на енергија, сировини, репроматеријали, резервни делови и сл.;
 - воена опасност, состојба на подготвеност и воена вежба;
 - расипување на животни продукти, сировини и други потрошни добра и др.;
 - за извршување на сезонски и други работи кои не трпат одлагање;
 - за реализација на извозни програми;
 - и други случаи утврдени со Колективен договор.
- Работникот распореден согласно став 1, од овој член ја задржува платата од работното место на кое претходно бил распореден.

III. ПРАВА НА РАБОТНИЦИТЕ И НИВНАТА ПОЛОЖБА

1. Работно време

Член 17

Почетокот, распоредот и завршетокот на работното време го утврдува директорот или од него овластен работник согласно Законот и актот на органот на државната управа од соодветната област.

Со Колективен договор на ниво на претпријатие се утврдува работното време на работникот кој работи на особено тешки, напорни или штетни по здравје работи.

Член 18

Работникот кој засновал работен однос со пократко од полното работно време, има права и обврски од работниот однос кој ги остварува во обемот зависно од должината на работата и резултатите од трудот, во

согласност со Колективниот договор на ниво на претпријатие.

Член 19

Распоредот на работното време во рамките на вкупното годишно работно време се утврдува со Колективен договор на ниво на претпријатие.

2. Одмори и отсуства

Член 20

Работникот има право на годишен одмор во текот на една календарска година во траење од најмалку 18, а најмногу 26 работни денови.

Должината на годишниот одмор на работникот ја утврдува директорот, или од него овластен работник, особено врз основа на должината на работното искуство, сложеноста на работите на работното место, условите за работа и здравствената состојба на работникот.

Со Колективен договор на ниво на работодавец се определува должината на годишниот одмор на работниците кои работат под посебни услови за работа, но не подолго од 36 работни денови.

Член 21

Работникот има право на отсуство од работа со надомест на плата до 7 дена во текот на годината во следните случаи:

- за стапување во брак 3 дена
- за стапување во брак на деца 2 дена
- за раѓање или посвојување на дете 2 дена
- за смрт на сопругник или дете 5 дена
- за смрт на родител, брат, сестра 2 дена
- за смрт на родител-сопругник 2 дена
- за смрт на дедо или баба 1 ден
- за полагање на стручен или друг испит за потребите на работодавецот 3 дена
- за селидба на семејство од едно на друго место 2 дена
- за селидба на семејство во исто место 1 ден
- за елементарни непогоди 3 дена

Отсуството од работа во смисла на став 1 од овој член се користи во деновите на траењето на основот и не може да му се ускрати од страна на директорот или од него овластен работник.

Член 22

Работникот има право на отсуство без надомест на плата особено во следните случаи:

- неодојливи лични работи;
- неѓа на член на семејство, која не е медицински индицирана;
- за изградба или поправка на куќа, односно стан;
- за лечење на товар на работникот;
- за учество на културни и спортски приредби;
- за учество на конгреси, конференции и сл.

Со Колективен договор на ниво на претпријатие се утврдуваат и други случаи и услови коѓа работникот може да отсуствува од работа без надомест на плата до 3 месеци во тековната година.

Одлука за отсуство на работникот од став 1 и 2 на овој член носи директорот или од него овластен работник.

3. Заштита на работниците при работа

Член 23

Директорот или од него овластен работник е должен со Колективен договор на претпријатието согласно Законот да ги обезбеди потребните места на кои постои зголемување опасност од повреди и заболувања и условите што треба да ги исполнуваат работниците кои ќе ги обавуваат работите на тие работни места, како и да изврши осигурувања што произлегуваат од Закон.

Член 24

Директорот или од него овластен работник е должен да обезбеди медицински преглед на работникот

заради откривање на професионални и други заболувања и нивно ефикасно лекување на работното место сврзано со условите за работа и здравствената состојба на работникот.

Член 25

Во спроведувањето на мерките за заштита при работа, Синдикатот има право и обврска да учествува и дава мислење во:

- планирање на унапредувањето на условите на работа, воведување нова технологија во работниот процес;
- да биде информиран за сите промени од влијание за сигурноста и здравјето на работникот;
- да се грижи за примената на прописите и спроведување на мерките за заштита при работа;
- да ги информира и бара интервенција за инспекцискиот орган коѓа ќе оцени дека се загрозеи здравјето и животот на работникот, ако директорот тоа го пропушта или одбива тоа да го направи;
- да поднесе приговор за наодот на инспекцискиот орган;
- и во други случаи утврдени со Колективен договор на ниво на претпријатие.

Член 26

Синдикатот покренува постапка пред надлежните органи доколку директорот или од него овластен работник не ги преземе пропишаните мерки и средства за заштита на работниците при работа.

4. посебна заштита на жената, младината и инвалидите

Член 27

На работничката распоредена на работа ноќе, согласно Законот и се обезбедува:

- оброк (или надомест за оброк);
- организиран превоз или надоместок за превоз;
- присуство на стручни работници;
- други погодности.

Синдикатот има право да го контролира исполнувањето и изведувањето на условите за воведување на ноќна работа.

Во случаите коѓа не се обезбедени условите од став 1, на овој член, Синдикатот ќе бара од директорот веднаш да се прекине со ноќна работа. Ако барањето не се почитува Синдикатот бара интервенција на инспекцијата на трудот.

Член 28

Директорот или од него овластен работник е должен на инвалидот на трудот, на работникот со изменета работна способност и на работникот кој работи на работи на кои постои опасност од настанување на инвалидност да му обезбеди работно место со остварување на правата од работен однос кој ги имал на работното место пред да настане случајот.

Член 29

Директорот или од него овластен работник е должен работникот – инвалид на трудот, односно работникот со изменета работна способност, да го распореди на соодветно работно место во рок од 15 дена по конечноста на решението.

IV. ПЛАТИ, НАДОМЕСТОЦИ НА ПЛАТИ И ДРУГИ ПРИМАЊА

1. Плата

Член 30

Претпријатието е должно на работникот да му исплатува плата.

Платата се пресметува и исплатува во паричен износ најмалку еднаш месечно.

Платата на работникот за тековниот месец се исплатува најдоцна до 15 во наредниот месец.

Придонесите и даноците на плата на работникот ги плаќа претпријатието со исплатата на платата.

Член 31

Работникот има право на плата сразмерно на извршената работа (најниска плата и додатоци) и плата сразмерно на неговиот придонес во создавањето на добивката.

Член 32

Претпријатието е должно да води евиденција на платите, надоместоците на платите и на исплатените даноци и придонеси од плата, а на работникот да му се издава потврда за исплатената плата, односно надоместоците, даноците и придонесите.

2. Плата сразмерно на извршената работа

Член 33

Платата на работникот за полно работно време и нормален учинок утврдена врз основа на сложеноста на работите не може да биде пониска до најниската плата утврдена за одделни степени на сложеност според овој Договор.

Претпријатието е должно да ја исплати на работникот платата од став 1 на овој член.

Член 34

Најниската плата за најнизок степен на сложеност (во натамошниот текст: најниска плата) ја утврдуваат и објавуваат потписниците на овој Договор најмалку еднаш квартално.

Најниската плата да изнесува 60% од просечната плата во гранката.

Доколку според податоците на Републичкиот завод за статистика месечниот пораст на трошоците на живот е над 5%, најниската плата од став 1 на овој член се усогласува и објавува месечно во Службен весник на Република Македонија.

При утврдувањето на најниската плата ќе се поаѓа, особено од трошоците на живот, од економските можности на стопанството, општото ниво на платите во земјата, нивото на продуктивноста, социјалните движења и други економски и социјални фактори.

Член 35

Претпријатието, кај кое настанале тешкотии во работењето, должно е да изготви програма со која се обезбедува надминувањето на настанатите проблеми и врз основа на неа Синдикатот може да договори и пониска плата од најниската за време на спроведувањето на програмата.

Синдикатот и директорот или од него овластен работник утврдуваат процент на отстапување од најниската плата утврдена со член 31 од овој Колективен договор и времетраењето на таквото отстапување, со тоа што отстапувањето не може да изнесува повеќе од 20% од износот на најниската плата утврдена со овој Колективен договор.

Намалувањето на најниската плата во смисла на став 2 од овој член не може да трае подолго од 6 месеци.

Претпријатието може да утврди и други објективни околности кои битно ги нарушуваат тековите на репродукцијата, со што отстапувањето може да биде и поголемо од утврденото во став 2 на овој член.

Директорот или од него овластен работник е должен, доколку финансиските можности според периодичната односно годишната пресметка тоа го овозможуваат, на работниците да им изврши исплата на разликата меѓу најниската плата за одделни степени на сложеност и помалку исплатената плата во смисла на став 2 и 4 од овој член.

Член 36

Најниската плата за одделни степени на сложеност за полно работно време и нормален учинок на работникот се утврдува така што износот на најниската плата

за најнизок степен на сложеност, се множи со соодветниот коефициент за одделни степени на сложеност:

– I група – работи подразбира едноставни рутински работи составени од најмал број различни и кратко-трајни операции што се обавуваат по едноставна постапка и со едноставни средства на трудот – НК работни;

Коефициентот на сложеност на оваа група работи е: 1,00.

– II група – работи подразбира помалку сложени работи и задачи што се повторуваат и изведуваат со едноставни и механизирани средства на трудот и без нив. Оваа група на работи има по правило специфична организација и поделба на работата.

За обавување на овие работи потребно е стручно образование за втор степен на стручна подготовка;

Коефициент на сложеност на оваа група работи е 1,20.

– III група – подразбира средно сложени работи во производството, работа со разни машини, алат, и справи во стручните служби, на кои работата се повторува со повремена појава на нови работи.

За обавување на овие работи потребен е трет степен на стручна подготовка.

Коефициент на сложеност на оваа група работи е: 1,30.

– IV група – подразбира сложени и разновидни работи што се обавуваат во производството со различни орадија и апарати, работи при подготовка на работа и при обезбедување на производство, работа и соодветни процеси на работи за распределување и контрола на работа, за подготовка на материјал и алат за помалку сложени работи.

Обавувањето на овие работи бара разбирање на упатствата или на напишани, усмени и графички форми на пренесување за решавање на помалку сложени, средно сложени и сложени работи.

За обавување на овие работи потребен е четврт степен на стручна подготовка.

Коефициент на сложеност на оваа група работи е: 1,50.

– V група – подразбира посложени работи кои бараат поголем степен на самостојност во извршување на задачите. Тоа се работи со разноврсни операции со различни машини и средства, воведување на високо механизирани и автоматизирани средства од понизок степен на автоматизација и контрола над нив, работи на организација, воведување подготовка на работа, посебни задачи во областа на услугите. Работи што значајно влијаат на успешноста на работата кај другите работи на успешноста на работењето.

За обавување на овие работи потребен е петти степен на стручна подготовка.

Коефициент на сложеност на оваа група работи е 1,70.

– VI група – се посложени и поспецијализирани работи што се изведуваат со разни машини и средства, работи на подготовки, проектирање, анализирање и определување на производството и работниот процес, работи на организационо-оперативно и стручно водење на работниот процес, раководење со работите на единиците, аналитично проучување на производството, на специјалните и административните процеси, раководење со процесот на контрола, Обавувањето на работите бара само патокази за работа. Потребно е теоретско и практично знаење за обавување на работи со поголема специјалност.

За обавување на овие работи потребен е завршен степен на образование на виша школа или прв степен на факултет.

Коефициент на сложеност на оваа група работи е: 1,90.

– VII група – подразбира сложени, високо сложени и разновидни операции за што е потребно заокружување

на знаењето и способноста на системско образование и научен труд, заокружување на теоретско и практично знаење кое овозможува обавување на многу сложени работи, разбирање и објаснување на стручните резимеа и пронајдоци со сложени работи на стручно водење, подготовка, анализа, контрола и организација на работниот процес. Постои потреба за координирање, раководење, распоредување, надзор и советување во производниот процес. Тоа се работи на анализа и промоција на производите и услугите на пазар, самостојно водење на стручни тимови, самостојно подготвување на одлуки.

За обавување на овие работи потребен е завршен степен на образование и факултет и висока школа.

Коефициент на сложеност на оваа група работи е: 2,30.

– VIII група – подразбира многу сложени стручни работи со потполна сложеност за самостојно подготвување на одлука. Неопходно е специјалистичко знаење на изведување на високо стручни и сложени работи, за работа на научно-истражувачки проект, сложени и многу сложени работи на раководење, распоредување, контрола и координација на работниот процес.

За работниците на оваа категорија занимања одговара завршен степен на образование на факултет, односно висока школа и завршена специјалистичка програма на образование (магистратура).

Коефициент на сложеност на оваа група работи е: 2,70.

– IX група – подразбира високо сложени креативни работи врз аналитичко проучување, теоретско и практично знаење и способности што овозможуваат нови сознанија на стручно сложени области на организирање, проектирање и координирање на стопанските и други работни системи, на решавање на најкомпликуваните проблеми и обликување на модели за пренос на теоретските знаења и решавање на практиката.

За обавување на овие работи одговара докторат на наука.

Коефициент на сложеност на оваа група работи е: 3,00.

Член 37

Најниската плата за одделни степени на сложеност за полно работно време, при нормални услови за работи и нормален учинок изнесува најмалку 10% повеќе од најниската плата утврдена со Општиот колективен договор за јавните служби, јавните претпријатија, државните органи, органите на локалната самоуправа на Република Македонија.

Член 38

Со колективен договор на ниво на претпријатие ќе се изврши групирање на одделните работи, односно работни места во одредени групи на сложеност.

Член 39

Директорот или од него овластен работник ги утврдува нормативите за работа, односно реално очекуваните ефекти од работењето со кои се запознаваат работниците.

Член 40

Критериумите за утврдување на резултатите од работењето на работникот се утврдуваат со Колективен договор на ниво на претпријатие.

Член 41

Во случај кога поголем број работници не ги исполнуваат утврдените нормативи и стандарди, Синдикатот покренува барање за нивно преиспитување. Доколку Синдикатот не се согласува со извршеното преиспитување во претпријатието, се бара мислење на соодветна стручна институција.

Член 42

Најниската плата за одделни степени на сложеност се зголемува кога работникот работи во услови по-

тешки од нормалните за определено работно место.

Со Колективен договор на ниво на претпријатие, се утврдуваат условите за работа потешки од нормалните за одделни работни места и висината на зголемувањето на платата по тој основ.

Член 43

Најниската плата за одделни степени на сложеност по час се зголемува за:

- работа подолга од полното работно време – 35%;
- работа ноќе – 35%;
- работа во турнус – 5%.

За работа во денови на празници утврдени со Закон, работникот има право за надомест на плата што му припаѓа во тие денови кога не работи и плата за поминатите часови на работа зголемени за 50%.

Посебни облици на работа, подолга од полното работно време се утврдува со Колективен договор на ниво на претпријатие.

Додатоците меѓусебно не се исклучуваат.

Член 44

На работникот со Колективен договор му се утврдува право на 0,5% додаток на плата утврдена согласно член 32 од овој договор за секоја започната година работен стаж, а најмногу до 20%.

Член 45

Работникот кој со спогодба времено е распореден во друго претпријатие на работно место кое одговара на неговиот степен на стручна подготовка не може да добива плата пониска од платата што ја имал пред распоредувањето.

Член 46

Работникот со намалена работна способност (инвалид на трудот) која настанала во претпријатието, а кој е распореден на друго работно место по тој основ не може да добива плата пониска од платата што ја имал пред распоредувањето.

Член 47

Работникот со намалена работна способност предизвикана од старост и истоштеност, а кој е 5 години пред одење во пензија и е распореден на помалку вреднувано работно место, добива плата во висина на платата од претходното работно место валоризирана со тековниот пораст на платите во претпријатието.

Член 48

Платата на раководните органи и работниците со посебни овластувања и одговорности утврдени со Статутот или друг акт на претпријатието ја определува органот што ги избира во согласност со актот на претпријатието.

Член 49

Платата на работникот може да биде предмет на извршување најмногу до една половина за обврски на законско извршување, а најмногу до една третина за други обврски.

2. Плата сразмерно на придобивката на работникот во создавањето на добивката

Член 50

Работникот има право на плата и по основ на придобивката во создавањето на добивката во согласност со колективен договор на ниво на претпријатие.

Член 51

Поединечното учество на секој работник во распределбата на делот од добивката за плата е сразмерно на учеството на неговата плата во вкупните средства за плата во пресметковниот период за кој се утврдува добивката.

3. Надоместоци на плата**Член 52**

На работникот му припаѓаат надоместоци на плата за:

- на годишен одмор;
- празници утврдени со закон или друг процес;
- отсуство поради бременост, раѓање и мајчинство;
- нега на дете;
- стручно оспособување и преквалификација, односно доквалификација, согласно со потребата на претпријатието;
- воена вежба;
- учество во обука за одбрана и заштита;
- јавување на покани на други органи до кое е дојдено без вина на работникот;
- и други случаи утврдени со колективен договор на ниво на претпријатие.

Надоместокот на плата на работникот во случаите утврдени со Закон и Колективен договор, а доколку се исплатува од средствата на претпријатието се утврдува во висина на исплатената плата во претпријатието кој не може да биде подолг од последните три месеци.

Надоместокот на плата од став 1, алинеја 5, од овој член се валоризира со просечниот пораст на платите во претпријатието.

Член 53

Надоместокот на основа на придонесот во зголемувањето на доходот и добивката од иновацијата, рационализацијата или други видови творештво се утврдува најмалку во износ од 10% од годишната нето добивка што се остварува од примената на иновацијата, рационализацијата или другиот вид творештво, врз основа на договор склучен меѓу работникот и директорот или од него овластен работник.

Мерилата за утврдување на висината на надоместокот по овој основ се утврдува со Колективен договор на ниво на претпријатие.

Член 54

За време на приправничкиот стаж на работникот му припаѓа надомест 70% од најниската плата предвидена за работното место за кое се оспособува.

Член 55

Учениците и студентите за време на задолжителна производна работа и практика имаат право на исхрана и превоз до и од работа каде што се организирани тие.

Член 56

За време на неспособноста за работа до 7 дена работникот има право на надоместок на плата во висина од 70%, до 15 дена почнувајќи од првиот ден на боледувањето - 80% и до 60 дена за сите денови - 90% од платата на работникот исплатена во претходниот месец.

За професионални заболувања и повреди на работа и за други случаи утврдени со Законот надоместокот се утврдува во висина од 100% од платата на работникот исплатена во претходниот месец.

Член 57

Работникот има право на надоместок на плата за време на прекин на работа без негова вина кој изнесува до 8 часа во висина од 100% од платата; од еден ден до 30 дена - 80%, а над 30 дена - 70% од платата на работното место.

Надоместокот се исплатува ако не е можно да се надомести изгубеното полно работно време.

4. Привремен принуден одмор**Член 58**

Во услови и околности на целосно или делумно престанување на работниот однос или намалување на обе-

мот на работата во одредени организациони делови во претпријатието, работниците од тие организациони делови може да се упатуваат на привремен принуден одмор (во понатамошниот текст: ППО).

Член 59

При определувањето на работниците кои се упатуваат на ППО мора да се обезбеди техничка сигурност и физичко техничко обезбедување и одржување на објектите и постројките во организациониот дел на претпријатието во кој се организира ППО да се обезбеди сигурноста на квалитетот во работата на дел од претпријатието на процесот на производството кои продолжуваат со работа.

Член 60

Директорот на претпријатието го определува организациониот дел и делот на процесот на работа, односно работата во која се исполнети условите и околностите за организирање на ППО, бројот на работниците кои се упатуваат на ППО и времетраењето на организирањето на ППО со изготвена програма претходно разгледана од синдикатот како и мислење доставено од него.

Одлука за упатување на работниците на привремен принуден одмор донесува управниот одбор, односно органот на управување на претпријатието.

Врз основа на Одлуката на управниот одбор, односно органот на управување за организирање на ППО овластеното лице од директорот на претпријатието изготвува план за определување на ППО, со решение поединечно ги определува работниците кои се упатуваат на ППО и ја одредува должината на тој одмор.

Во случаите на организирање на ППО во стручните служби на претпријатието решението за поединечно упатување на работниците на ППО го донесува генералниот директор или лице што тој ќе го овласти.

Приговорот поднесен против решението за упатување на работникот на ППО не го задржува извршувањето на решението.

Планот за спроведување на ППО содржи: број на работници кои се упатуваат на ППО и негово времетраење, број на работници кои остануваат на работа, работите кои се извршуваат од работниците кои не се упатуваат на ППО заради задоволување на работите од член 60 од овој Договор, можности за наизменично упатување на работниците на ППО, очекувани економско-финансиски ефекти од организирањето на ППО и други прашања значајни за неговото организирање.

Член 61

Одлука за престанување на потребата за организирање на ППО во соодветниот организационен дел донесува управниот одбор, односно органот на управувањето на претпријатието, по иницијатива на директорот или најмалку една третина од членовите на управниот одбор или органот на управувањето.

Член 62

На работните места каде што процесот на работа тоа го дозволува се врши ротирање, односно наизменично упатување и враќање на работниците на ППО не подолго од 3 месеци при што да се обезбеди сигурноста на објектите и постројките и квалитетот во работата на претпријатието.

Член 63

Работникот кој нема да се јави во рок од 3 дена од денот на уредно применото известување дека треба да се јави на работното место или кој нема да ја извести кадровската служба за своето отсуство чини потешка повреда на работната обврска за која може да му се изрече престанок на работен однос.

Член 64

Работниците кои се упатуваат на ППО имаат право на надомест на плата во висина од 80% од основната

плата што ја оствариле во претходниот месец пред да бидат упатени на ППО по основ на тековен и минат труд.

Надоместокот од став 1 на овој член се валоризира со просечниот пораст на платите во претпријатието.

Работниците од став 1 на овој член за време додека се наоѓаат на ППО немаат право на регрес за годишен одмор, регрес за исхрана и трошоци за превоз.

Член 65

За време на ППО работникот може да обавува други дополнителни активности за подобрување на својата материјална состојба.

Член 66

Работниците кои ќе останат на работа, односно нема да бидат упатени на ППО додека трае организирањето на ППО во организациониот дел ќе извршуваат и работи кои не се во описот на работното место на кое се распоредени.

Директорот на организациониот дел во кој се организира ППО, односно генералниот директор или лице овластено од него за стручната служба на претпријатието со решение ќе ги определи работите кои ќе ги извршува работникот во смисла на став 1 од овој член.

При определувањето на работите што ќе ги извршува работникот ќе се води сметка тоа да бидат работи од доменот на службата односно одделението во кое е распореден работникот, истите да се опфатени со планот за организирање на ППО како и за стручната и работната способност на работникот.

Работникот од став 1 на овој член ја задржува платата од работното место на кое е распореден, односно платата што е поповолна за него.

Со непридружувањето кон одредбите на овој член работникот чини потешка повреда на работните обврски за која може да му се изрече престанок на работен однос.

Член 67

Синдикалните претставници имаат право да бараат информации за применување на одлуката за упатување на ППО и нејзиното спроведување.

Член 68

Директорот или од него овластен работник за време на примената на одредбите за ППО не може да прима нови работници од истата квалификациона структура.

5. Други примања

Член 69

Работникот има право на одделни примања во висина утврдена со овој Колективен договор

Основицата за пресметување на другите примања на работниците претставува просечна месечна плата на стопанството на Републиката исплатена во претходните три месеци.

Висината на одделените примања се утврдува во процент од основицата и тоа:

– 25% за регрес за исхрана доколку исхраната не е организирана;

– 100% за регрес за годишен одмор;

– 8% за дневници за службени патувања, а за странство во висина што е пропишана за работниците во органите на управата;

– 60% за одвоен живот од семејството;

Регресот за исхрана се исплатува во месецот за текновиот месец.

Покрај примањата од став 3 на овој член на работникот му се исплатува и:

– трикратен износ од основицата при заминување во пензија;

– теренски додаток во зависност од обезбедените услови за престој на работникот на терен (сместување, исхрана и сл.), согласно Колективен договор на ниво на претпријатието;

– трошоците за превоз на локалниот јавен сообраќај до и од работа над 2 км. само во случај кога нема организирано превоз;

– за надомест на трошоците за користење на сопствен автомобил до 30% од цената на литар гориво за соодветното возило по поминат километар со патен налог;

– во случај на смрт на работник или член на семејно домаќинство, за потешки последици од елементарни непогоди, како и за подолго боледување, надоместокот чија висина се утврдува со Колективен договор на ниво на работодавец при што не може да биде помал од основицата од став 2 на овој член;

– во случај на селидба за службени потреби во висина на трошоците за селене;

– jubилејни награди за најмногу 10 години работа кај ист работодавец во висина на основицата од став 2 од овој член.

Дневниците за службени патувања, регресот за исхрана и теренскиот додаток меѓусебно се исклучуваат.

Примањата за одвоен живот и теренски додаток меѓусебно се исклучуваат.

5. Информирање на работниците

Член 70

Претпријатието обезбедува редовно и навремено информирање на Синдикатот и на работниците за:

– годишни и повеќегодишни планови за развој

– организациони промени;

– значајни делови и развојни решенија што влијаат на економската и социјалната положба на работниците;

– одлуки со кои се уредуваат правата на работниците.

Информирањето се врши писмено, а за одредени работи и усно.

Член 71

Работникот има право на стручно оспособување и образование во зависност од процесот на работа кога тоа е во интерес на претпријатието.

Работникот е должен стручно да се оспособува и образува доколку директорот или лице овластено од него го упати на стручно оспособување и образование.

Доколку стручното оспособување и образование е организирано за време на работното време, времето поминато за тоа се смета за редовно работно време, така што работникот има исти права како и да бил на работа.

Обемот на работните денови наменет за стручно оспособување и образование се утврдува согласно должината и видот на стручното оспособување и образование со договор во согласност со Колективниот договор на ниво на претпријатието.

На работникот кој во интерес на претпријатието е упатен на стручно оспособување и образование, му припаѓа надомест на трошоците сврзани со тоа доколку претпријатието само не ги покрива тие трошоци.

V. СИНДИКАТ И РАБОТОДАВЦИ

1. Услови на работа на Синдикатот

Член 72

Претпријатието е должно да создава услови за активност на Синдикатот во врска со заштитата на правата на работниците од работен однос утврдени со Закон и колективен договор.

На барање на Синдикатот надлежниот орган во претпријатието на Синдикатот му доставува податоци и информации за оние прашања што имаат најнепосредно влијание на материјалната и социјалната положба на членовите на Синдикатот (работниците) и ги разгледува мислењата и предлозите на Синдикатот во постапката на донесување на одлуки, решенија што имаат битно влијание на материјалната и социјалната положба на работниците, односно во остварувањето на правата на работниците.

На синдикалниот претставник му се овозможува комуницирање со директорот или од него овластен работник кога тоа е неопходно за остварување на функциите и активностите на Синдикатот.

Надлежниот орган во претпријатието или од него овластен работник на синдикалниот претставник му доставува покана со материјали за седниците на органите на кои се одлучува за правата на работниците и му се овозможува негово учество.

Директорот или од него овластен работник на синдикалниот претставник му овозможува и обезбедува стручни, административни и технички услови за работа заради остварување на синдикалните функции, како и услови за пресметување и уплата на синдикална членарина.

Член 73

Синдикалниот претставник покрај посебната заштита утврдена со Закон, заради преземање на синдикални активности во согласност со Закон и колективен договор не може:

- да биде распоредуван на друго работно место;
- да биде утврден како технолошки вишок;
- да се повика на одговорност и му престане работниот однос.

Член 74

Посебна заштита на претставникот на Синдикатот трае за време на неговиот мандат и 2 години потоа.

Член 75

На претставникот на Синдикатот треба да му се овозможи ослободување од работа за негово оспособување и ефикасно вршење на функциите на Синдикатот.

Овластениот претставник на Синдикатот на ниво на претпријатие се ослободува од работните обврски на работното место заради извршување на функциите на Синдикатот најмногу до 40 часа, претставник на основната организација до 20 часа, а претставник на подружницата до 10 часа во текот на месецот ако тоа е предвидено со колективен договор на претпријатието.

За тоа време претставникот на Синдикатот има право на надомест на плата во висина на неговата плата.

Начинот и времето на користењето на слободните часови на синдикалниот претставник се утврдува со колективен договор на ниво на претпријатие.

Член 76

Со колективен договор на ниво на претпријатие се утврдува прашањето во врска со професионалното извршување на синдикалните активности од страна на претставникот на Синдикатот, како и платата и другите права по тој основ.

Член 77

Член на Синдикатот што е избран, односно именуван во органите на Синдикатот чие вршење бара привремено да престане да работи во претпријатие има право по престанување на функцијата што ја вршел да се врати во претпријатието на работи и работно место кое одговара на неговата стручна подготовка, за што се склучува посебен договор.

2. Остварување на правото на штрајк

Член 78

Правото на штрајк работниците го остваруваат во согласност со Закон.

За време на штрајк работниците имаат право на надомест согласно колективен договор на ниво на претпријатие но не помалку од 60% од најниската плата со овој Колективен договор.

VI. МАТЕРИЈАЛНА ОДГОВОРНОСТ

Член 79

Приговорот против Одлуката за надомест на штета се доставува до надлежната комисија утврдена од Управниот одбор, односно органот на управување.

VII. ПРЕСТАНОК НА РАБОТЕН ОДНОС

1. Престанок на работен однос по сила на Закон

Член 80

Директорот или од него овластен работник може да одлучи работникот кој наполнил 40 години стаж на осигурување или 65 години живот да остане во работен однос под услов ако со огласувањето на потребата од работник, односно конкурс не може да се обезбеди работник кој ги исполнува потребните услови.

Во случај од став 1 на овој член, претпријатието е должно потребата од работник, јавно да ја огласува секои 6 месеци.

На работникот од став 1 на овој член му престанува работниот однос, ако на распишаниот јавен оглас се јави кандидат кој ги исполнува условите за работа на тоа работно место, како и ако претпријатието не распише јавен оглас според став 2 на овој член.

2. Престанок на работен однос со отказ

Член 81

Работниот однос на работникот му престанува поради кршење на работната дисциплина и работниот ред, неисполнување на обврските утврдени со Закон, Колективен договор и договор за работа или е неспособен да ги извршува работните задачи, во случаите и под условите утврдени со Закон, Колективен договор на ниво на претпријатие.

Со колективен договор на ниво на претпријатие поблиску се утврдуваат условите и околностите на случаите за престанок на работниот однос со отказ.

Член 82

За секоја повреда на работната дисциплина, работниот ред, неисполнувањето на обврските и поради неспособност за извршување на работните задачи, пред да му престане работниот однос на работникот со отказ, овластениот работник утврден со колективен договор на ниво на претпријатие е должен да поднесе пријава до органот надлежен за изрекување на престанок на работен однос со отказ.

Член 83

Пред престанокот на работниот однос на работникот со отказ надлежниот орган е должен да побара од работникот и писмено да се изјасни за причините за престанокот на работниот однос со отказ.

Член 84

Со колективен договор на ниво на претпријатие се утврдува органот надлежен за донесување на одлука за престанок на работен однос со отказ.

Против отказот за престанок на работниот однос, работникот има право на приговор до органот на управување, односно органот утврден со колективен договор на ниво на претпријатие.

Член 85

Одлуката за престанок на работниот однос на работникот, надлежниот орган е должен да ја донесе за 1 месец од денот на дознавањето на повредата на работната дисциплина, работниот ред, неисполнувањето на обврските и поради неспособност на извршувањето на работните задачи и за сторителот, односно во рок од 3 месеци од денот кога е сторена повредата.

Член 86

Пред донесување на отказ за престанок на работен однос, надлежен орган треба да го известат претставникот на Синдикатот и е должен неговото мислење да го земе во предвид при донесувањето на одлуката, ако истото е доставено.

Отказан рок

Член 87

Должината на отказниот рок изнесува:

- до 5 години работен стаж
- 1 месец;

- до 10 години работен стаж – 2 месеци;
- до 15 години работен стаж – 3 месеци;
- до 20 години работен стаж – 4 месеци;
- до 25 години работен стаж – 5 месеци;
- над 25 години работен стаж – 6 месеци;

Правото за отказан рок од став 1 од овој член не се остварува доколку отказот се дава поради сериозно кршење на работната дисциплина во случаи утврдени со Закон, колективен договор на ниво на претпријатие или договор за работа.

Член 88

Со Колективен договор на ниво на претпријатие конкретно се утврдува отказниот рок за поодделни причини за отказ.

Член 89

За време на отказниот рок, во случај на отказ даден од страна на надлежен орган, истиот е должен на работникот да му овозможи отсуство од работа заради барање на ново вработување, 2 часа дневно или 4 дена во текот на 1 месец.

Времето на користење на отказниот рок може да го одреди работникот во согласност со директорот или лице овластено од него што се утврдува со посебна одлука.

За време на отказниот рок на работникот му следува плата согласно колективниот договор на ниво на претпријатие сразмерно за времето поминато на работа.

3. Престанок на работен однос поради економски, технолошки и структурални промени

Член 90

Бројот на структурата на работниците на кои им престанува работниот однос поради економски, технолошки, структурални или слични промени се утврдува врз основа на следните критериуми:

- стручна подготовка и квалификација
- работно искуство;
- успешноста на работењето;
- видот и значењето на работното место;
- работен стаж;
- возраст;
- здравствена состојба;
- економско социјална положба.

Член 91

Кога за определен број работници престанала потребата на работа, а на работното место работат два или повеќе работници за вишок се утврдуваат работниците кои исполнуваат еден од условите за одене во пензија.

Член 92

Со Колективен договор на ниво на претпријатие се утврдуваат и други критериуми и нивно вреднување со бодови, преку кои се утврдува приоритет за здружување на работното место на работниците од член 90.

Член 93

Доколку по претходните критериуми работниците се наоѓаат во иста положба, предност да го задржат работното место имаат:

- работничка за време на бременост и со дете до 2 години;
- самохран родител, односно усвоител на дете до 7 години;
- родител со потешко хендикепирано дете;
- инвалид на трудот и работници со професионално заболување;
- еден од брачните другари што се вработени кај ист работодавец;
- претставник на Синдикатот;
- работник кој е до 5 години пред одене во пензија.

Член 94

Во случај на реактивирање на правно лице под стечај, предност при вработување има невработен работник кој работел во претпријатието врз основа на утврдени критериуми во колективен договор на ниво на претпријатието.

VII. ЗАШТИТА НА ПРАВАТА НА РАБОТНИЦИТЕ

Член 95

Заради остварување на правата од работен однос работникот има право да поднесе барање, односно приговор до органот утврден со Колективен договор на ниво на претпријатие.

Постапката по барањето, односно приговорот на работникот е итна.

Работникот има право да присуствува во постапката пред надлежниот орган кој одлучува за поднесеното барање или приговор и притоа да биде застапуван од Синдикатот.

Работникот кој отсуствува од работа заради присуство во постапка кај органот од став 3 на овој член, се смета како да бил на работа и по тој основ не може да му се намалува платата.

IX. РЕШАВАЊЕ НА СПОРОВИ И АРБИТРАЖА

Член 96

За решавање на споровите меѓу потписниците на овој Колективен договор што не можат да се решат со меѓусебно договарање се формира комисија за усогласување.

Секој од учесниците именува по 2 члена во комисијата за усогласување.

Член 97

Постапката за усогласување започнува на барање на еден од учесниците на Колективниот договор и треба да заврши во рок од 60 дена.

Член 98

Секое усогласување што учесниците ќе го постигнат мора да биде во писмена форма со усогласените ставови, учесниците пристапуваат кон изменување и дополнување на овој Колективен договор.

Член 99

Ако постапката за усогласување е неуспешна, спорот се решава пред арбитражен совет кој спорот треба да го реши во рок од 60 дена.

Бројот на членовите на арбитражниот совет е непарен. Секој од учесниците именува по 2 арбитра, а претседателот го именуваат арбитрарите спогодбено.

Арбитражниот совет одлучува по мнозинство гласови од вкупниот број членови.

Одлуките на арбитражниот совет се обврзувачки за двете страни и има сила на извршен наслон.

X. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 100

Овој Колективен договор се склучува за време од 3 години.

Член 101

Секој учесник може да предложи изменување и дополнување на овој Колективен договор.

Предлогот за изменување и дополнување во писмена форма се доставува до другиот учесник кој е должен да се изјасни во рок од 30 дена.

Во случај ако другиот учесник не го прифати или не се изјасни по предлогот во рокот од став 2 на овој член, учесникот предлагач може да започне постапка пред арбитражниот совет.

Член 102

За следење на примената на овој Колективен договор, учесниците формираат комисија.

Комисијата од став 1 на овој член дава толкување на одредбите на овој Колективен договор.

Секој од учесниците во овој Колективен договор именувa по три члена во Комисијата од став 1 на овој член.

Член 103

Овој Колективен договор се регистрира кај органот на државната управа надлежен за работите на трудот и се објавува во „Службен весник на Република Македонија“.

Член 104

Овој Колективен договор влегува во сила со денот на склучувањето.

5 април 1995 година

Скопје

Синдикат на работниците
од сообраќајот и врските на
Македонија
Претседател,
Љубомир Танеловски, с.р.

Министерство за
сообраќај и врски на
Република Македонија
Министер,
Димитар Бузлевски, с.р.

Огласен дел

МАЛИ ОГЛАСИ

Се огласуваат за неважни следните документи:

Пасош бр. 88926/93 издаден од УВР Тетово на име Азам Амети с. Бродец, Тетово. (1479)

Пасош бр. 0148922 издаден од УВР Гостивар на име Казими Халиде с. Добридол, Гостивар. (1474-а)

Пасош бр. 138516 издаден од УВР Охрид на име Дестани Цеват ул. „Стив Наумов“ 107, Охрид. (1474-б)

Пасош бр. 337351 од УВР Гостивар на име Садики Нуредин с. Беловиште, Гостивар. (1475-а)

Пасош бр. 0004633 издаден од УВР – Штип на име Димовски Мијалче, ул. „Хр. Карпош“ бр. 5, Штип.

Пасош бр. 0193875 на име Адем Идризи ул. „Браќа Миладиновци“ бр. 72, Тетово. (1524)

Пасош бр. 0097101 издаден од УВР Прилеп на име Шакироски Аднан ул. „Дабничка“ бр. 17, Прилеп.

Пасош бр. 0543273 издаден од УВР Струмица на име Митрев Андреа с. Сушица 68, Струмица. (1529)

Работна книшка на име Стојковска Лиле Битола. (1528)

Диплома за стоматолошка сестра техничар бр. 88/89 издадена во Скопје на име Карамичиев Серафим ул. М. Тито бр. 63, Валандово. (1523)

Пасош бр. 0467843 издаден од ОВР Пробиштип на име Стојанов Јонче, ул. „Ванчо Трајков“ 23, Пробиштип. (1522)

Решение Уп.бр. 11-469/1 издадено од Д. Хисар на име Петрушевски Новче, с. Кутретино, Д. Хисар.

Пасош бр. 0119513/93 издаден од УВР Струмица, на име Атанас Лазаров, ул. „Самонлова“ бр. 37, Струмица. (1474)

Пасош бр. 337731/94 издаден од УВР Гостивар, на име Башким Ислами, с. Градец, Гостивар. (1475)

Пасош бр. 191952/94 издаден од УВР Гостивар на име Енвер Ислами, с. Градец, Гостивар. (1476)

Пасош бр. 193135/94 издаден од УВР Тетово на име Зекирија Беадини, с. Слатино Тетово. (1477)

Пасош бр. 187399 издаден од УВР Струга на име Хациески Благоја ул. „Дримени“ – Струга. (1478)

Пасош бр. 146110 издаден во Тетово на име Беким Јакупи ул. „109“ бр. 27, Тетово

Пасош бр. 236645 издаден од УВР Кичево на име Нуредини Луан, ул. „Пиринска“ бр. 5, Кичево. (1536)

Пасош бр. 271061 издаден од УВР Кичево на име Нуредини Шефкет ул. „Прилепска“ бр. 5, Кичево.

Пасош бр. 0271608 од 28.VI.1994 година издаден од ОВР Дебар на име Бектеши Дервиш, ул. „15 Корпус“ бр. 4, Дебар. (1538)

Тековна сметка бр. 1229/61 и чекови од бр. 503843 до 503847 издадени од Стопанска банка А.Д. Скопје, Филијала Струга, на име Цветковиќ Душанка Струга.

Индекс бр. 5161 од 15.IX.1994 година издаден од Факултетот за туризам и угостителство – Отсек за царина и шпедиција – Охрид на име Јанчевска Билјана ул. „Крсте Мисирков“ бр. 20, Ресен.

Пасош бр. 22863 издаден од УВР Тетово на име Халити Беким с. Пирок, Тетово. (1522)

Чекови бр. 1924480, 1924482, 2115953, 2115956 и 2115955 од тековна сметка 4945859 издадени од Комерцијална банка а.д. Скопје на име Филип Бошковски, Скопје.

Врз основа на член 17 од Законот за трансформација на претпријатијата со општествен капитал, „ФЛИП-ФЛОП“ – Кавадарци

ОБЈАВУВА

Дека Комисијата на Владата на Република Македонија за трансформација на претпријатијата со општествен капитал, на седницата одржана на 23.03.1995 година донесе Одлука за трансформација на претпријатието, согласно Законот за трансформација на претпријатијата со општествен капитал.

Трансформацијата на претпријатието ќе се изврши со откуп на Претпријатието од страна на вработените.

Со содржината на Одлуката сите заинтересирани домашни и странски правни лица ќе можат да се запознаат преку непосреден увид, во деловните простори на претпријатието, кое се наоѓа на ул. „Фердо Росомански“ б.б.

ОДЛУКА

ЗА НАМАЛУВАЊЕ НА ПРОДАЖНИ ЦЕНИ НА ПЕРЕРАБОТКИ ОД ТУТУН

Претпријатието за внатрешна и надворешна трговија на големо и мало „СТАКИМПЕКС“ доо, Скопје, донесе одлука, со примена од 28.04.1995 год. да ги намали продажните цени на следните преработки од тутун:

Тутун за луле (увоз од Данска – „Мек Барсн Табако“):

	Стара цена	Нова (намалена) цена
1. Микстуре 50 гр.	209,00 ден.	170,00 ден.
2. Голден Амброзија 50 гр.	209,00 ден.	170,00 ден.
3. Блек Амброзија 50 гр.	209,00 ден.	170,00 ден.
4. Плумкејк 50 гр.	249,00 ден.	170,00 ден.
5. Рол Кејк 50 гр.	299,00 ден.	240,00 ден.
6. Латакиа Бленд 50 гр.	299,00 ден.	240,00 ден.

Пури, цигарилоси и тутун за луле (увоз од Турција – „Ербау“):

	Стара цена	Нова (намалена) цена
1. Анкара (Корона), дрвена кутија 25 парчиња	2.142,00 ден.	1.400,00 ден.
2. Анкара (Корона) картон кутија 5 пар.	449,00 ден.	280,00 ден.
3. Пазар (Цигар), картон кутија 5 пар.	449,00 ден.	230,00 ден.
4. Истанбул (Панатела), картон кутија 5 пар.	449,00 ден.	250,00 ден.
5. Мармара (Цигарилос), картон кутија 5 пар. типед	449,00 ден.	120,00 ден.
6. Мармара (Цигарилос), картон кутија 5 пар.	449,00 ден.	100,00 ден.
7. Турк пипо тутун (тутун за луле)	330,00 ден.	100,00 ден.

СОДРЖИНА

514.	Закон за стандардизација	549	544.	ствена заштита – Охрид	538
515.	Закон за контрола на предметите од скапоцени метали	502		Одлука за давање согласност на Статутот на Јавната здравствена организација Завод за нефрологија – Струга	538
516.	Закон за мерните единици и мерилата	505	545.	Одлука за давање согласност на Статутот на Јавната здравствена организација Завод за здравствена заштита – Скопје	538
517.	Закон за трговијата	523		Одлука за давање согласност на Статутот на Јавната здравствена организација Завод за здравствена заштита – Скопје	538
518.	Закон за угостителската и туристичката дејност	529	546.	Одлука за давање согласност на Статутот на Јавната здравствена организација Завод за здравствена заштита – Титов Велес	538
519.	Одлука за разрешување од функцијата судија на Општинскиот суд во Свети Николе	533	547.	Одлука за давање согласност на Статутот на Јавната здравствена организација Болница за душевни болести – Демир Хисар	538
520.	Одлука за изменување на Одлуката за разрешување и именување претседател, секретар, членови и нивни заменици на Републичката (Државна) изборна комисија	534	548.	Одлука за давање согласност на Статутот на Јавната здравствена организација Специјална детска болница – Охрид	538
521.	Одлука за изменување на Одлуката за именување претседатели, секретари, членови и нивни заменици на изборните комисији на изборните единици за избор на пратеници во Собранието на Република Македонија	534	549.	Одлука за давање согласност на Статутот на Јавната здравствена организација Градска аптека „Скопје“ – Скопје	539
522.	Одлука за изменување на Одлуката за основање пратеничка група на Собранието на Република Македонија за соработка со Парламентот на Република Франција	534	550.	Одлука за давање согласност на Статутот на Јавната здравствена организација Градска аптека „7 Ноември“ – Гевгелија	539
523.	Одлука за давање согласност на Статутот на Јавната здравствена организација Медицински центар „Д-р Трифун Пановски“ – Битола	534	551.	Одлука за давање согласност на Статутот на Јавната здравствена организација Општинска аптека – Кочани	539
524.	Одлука за давање согласност на Статутот на Јавната здравствена организација „Медицински центар „Куманово“ – Куманово	534	552.	Решение за именување член на Управниот одбор на Агенцијата на Република Македонија за трансформација на претпријатијата со општествен капитал	539
525.	Одлука за давање согласност на Статутот на Јавната здравствена организација Медицински центар – Штип	535	553.	Решение за именување членови на Комисијата за следење на примената на Општиот колективен договор за јавните служби, јавните претпријатија, државните органи, органите на локалната самоуправа и други правни лица кои вршат стопанска дејност	539
526.	Одлука за давање согласност на Статутот на Јавната здравствена организација Медицински центар „Борка Талески“ – Прилеп	535	554.	Решение за давање согласност на Одлуката за именување индивидуален работодавен орган на ЦОУ „Ристо Крле“ – с. Кадино – Скопје	540
527.	Одлука за давање согласност на Статутот на Јавната здравствена организација Медицински центар „Титов Велес“ – Титов Велес	535	555.	Решение за давање согласност на Одлуката за именување индивидуален работодавен орган на РО ЦОУ „Д-р Трифун Пановски“ – Битола	540
528.	Одлука за давање согласност на Статутот на Јавната здравствена организација Медицински центар „Академик проф. д-р Димитар Арсов“ – Крива Паланка	535	556.	Решение за давање согласност на Одлуката за именување индивидуален работодавен орган на Гимназијата „Добри Даскалов“ – Кавадарци	540
529.	Одлука за давање согласност на Статутот на Јавната здравствена организација Медицински центар – Струга	535	557.	Решение за давање согласност на Одлуката за именување индивидуален работодавен орган на Земјоделско – шумарскиот училишен центар „Горче Петров“ – Кавадарци	540
530.	Одлука за давање согласност на Статутот на Јавната здравствена организација Медицински центар – Кочани	535	558.	Решение за давање согласност на Одлуката за именување индивидуален работодавен орган на Ученичкиот дом „Крсте П. Мисирков“ – Кавадарци	540
531.	Одлука за давање согласност на Статутот на Јавната здравствена организација Медицински центар – Струмица	536	559.	Решение за давање согласност на Одлуката за именување индивидуален работодавен орган на Училиштето за применета уметност „Лазар Личеноски“, Скопје	541
532.	Одлука за давање согласност на Статутот на Јавната здравствена организација Медицински центар „Гевгелија“ – Гевгелија	536	560.	Решение за давање согласност на Одлуката за именување индивидуален работодавен орган на РО за згрижување, воспитание и образование „Весели Цветови“ – Скопје	541
533.	Одлука за давање согласност на Статутот на Јавната здравствена организација Здравствен дом „Кратово“ – Кратово	536	561.	Решение за давање согласност на Одлуката за именување индивидуален работодавен орган на РО за згрижување и воспитување на деца и младинци „25 Мај“ – Скопје	541
534.	Одлука за давање согласност на Статутот на Јавната здравствена организација Здравствен дом „Нада Михајлова“ – Пробиштип	536	562.	Решение за давање согласност на Одлуката за именување индивидуален работодавен орган на Народниот музеј – Титов Велес	541
535.	Одлука за давање согласност на Статутот на Јавната здравствена организација Здравствен дом – Крушево	537	563.	Решение за давање согласност на Одлуката за именување индивидуален работодавен орган на Домот на културата „Никола Јанко Вапцаров“ – Делчево	541
536.	Одлука за давање согласност на Статутот на Јавната здравствена организација Здравствен дом – Ресен	537	564.	Решение за именување членови на Управниот одбор на ЈП за производство, пренесување и дистрибуција на електрична енергија „Електростопанство на Македонија“ – Скопје	542
537.	Одлука за давање согласност на Статутот на Јавната здравствена организација Здравствен дом – Вевчани	537	565.	Упатство за дополнување на Упатството за подготвување на Програмата за начинот на остварување на трансформацијата на претпријатијата со општествен капитал	542
538.	Одлука за давање согласност на Статутот на Јавната здравствена организација Здравствен дом – Радовиш	537			
539.	Одлука за давање согласност на Статутот на Јавната здравствена организација Завод за здравствена заштита – Тетово	537			
540.	Одлука за давање согласност на Статутот на Јавната здравствена организација Завод за здравствена заштита – Прилеп	537			
541.	Одлука за давање согласност на Статутот на Јавната здравствена организација Завод за здравствена заштита – Куманово	537			
542.	Одлука за давање согласност на Статутот на Јавната здравствена организација Завод за здравствена заштита – Струмица	537			
543.	Одлука за давање согласност на Статутот на Јавната здравствена организација Завод за здрав-	537	16.	Колективни договори Колективен договор за јавните претпријатија од дејноста сообраќај и врски	542